Lyman Frank Baum

Čarobnjak iz Oza

e-Lektire
lektire.skole.hr

Lyman Frank
Baum

Čarobnjak iz Oza

s engleskog prevela
Violeta Krunić

e-Lektire
lektire.skole.hr

e-Lektire

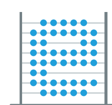

CARNET

e-Škole
USPOSTAVA SUSTAVA RAZVOJA DIGITALNO ZRELIH ŠKOLA
(PILOT PROJEKT)

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Više informacija o EU fondovima možete naći na web stranicama Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije: www.strukturnifondovi.hr
Sadržaj ovog materijala isključiva je odgovornost Hrvatske akademske i istraživačke mreže – CARNET.

Sadržaj

Lyman Frank Baum

Chittenango, New York, 15. V. 1856.

– Hollywood, 6. V. 1919.

Lyman Frank Baum je najpoznatiji kao tvorac čarobnjaka iz Oza, djevojčice Dorothy, Strašila, Limenog i Lava.

Rođen je 1856. u Chittenangu u saveznoj državi New York u Sjedinjenim Američkim Državama. Imao je osmero braće i sestara. Baš kao i mala Dorothy iz njegove knjige, djetinjstvo je proveo na seoskom gospodarstvu. Samo, njegovo je bilo imućno, a Dorothyno siromaško. Kako je otac vidio da se Lyman jako zanima za knjige i rado provodi vrijeme u obiteljskoj knjižnici, poklonio mu je tiskarski stroj. Tako je odredio njegov hobi za sljedećih nekoliko godina, a možda i životni poziv. Kad je imao petnaest godina, Lyman je s mlađim bratom tiskao obiteljski časopis nazvan prema imenu njihove farme. U njemu su se mogle naći priče, pjesme, zagonetke, stručni tekstovi. Nakon toga se udružio sa starijim bratom, pa su tiskali časopis *The Empire* koji je objavljivao njihov prijatelj. Omiljena tema im je bila vezana uz razvoj i skupljanje poštanskih maraka (filateliju), te trgovce koji su ih prodavali.

Lyman je bio nemiran i pustolovan duh. Radio je različite poslove, od trgovačkih do umjetničkih. Čim je postao punoljetan, otišao je od kuće za glumačkim pozivom. Niti jedan od poslova kojima se bavio u mladosti nije bio na dulji rok. Kad je dobio četiri sina, počeo je pisati kratke priče za njih i njihove prijatelje. U početku nije mogao naći nekoga tko bi ih tiskao, ali kad se to dogodilo, počeo je pisati tako mnogo da je objavljivao i po nekoliko knjiga godišnje. Volio je pisati pod izmišljenim imenima, tako zvanim pseudonimima. Evo ih:

Laura Bancroft, Floyd Akers, Schuyler Stanton, Edith Van Dyne, George Brooks, Louis F. Baum, Suzanne Metcalf, Capt. Hugh Fitzgerald i John Estes Cooke.

Nije on jedini koji se volio skrivati pod pseudonimima dok piše. Tako su pisali i Carlo Lorenzini (Carlo Collodi, tvorac *Pinokija*), Charles Lutwidge Dodgson (Lewis Carroll, »otac« knjige *Alica u Zemlji čudesa*), Samuel Langhorn Clemens (zapravo Mark Twain,

pisac dogodovština Toma Sawyera i Huckleberryja Finna), i mnogi drugi. Čar skrivanja iza nekog drugog imena očigledno je postojala i mnogo prije nego su se pojavili Facebook i društvene mreže. Neki puta su to činili jer nisu željeli da se zna da kao ozbiljni ljudi pišu za djecu. Mislili su da će im to narušiti položaj u društvu. Dječja književnost se dugo neopravdano smatrala književnošću manje vrijednosti od one za odrasle. Danas su takva mišljenja prevladana. Ponekad su se pisci htjeli uz pomoć pseudonima zaštititi od svojih čitatelja, iz raznih razloga. Ili su pisali pod izmišljenim imenima iz čiste zabave i želje da se osjećaju kao netko drugi. Ili da se vrate u djetinjstvo. Čini se da je i Baum to činio upravo iz ovog posljednjeg razloga.

Lyman Frank Baum napisao je 55 romana, 82 kratke priče, preko 200 pjesama, te još i nepoznati broj izgubljenih djela koja nisu objavljena.

U jednoj od njegovih prvih knjiga pripovijedaka javlja se lik djevojčice Dorothy, koja ga je tako zaokupila da joj je dao glavnu ulogu u svom djelu *Čarobnjak iz Oza*. Prva knjiga o događajima vezanim za zemlju Oz objavljena je 1900. godine, na početku dvadesetog stoljeća. Nakon toga Baum je napisao još trinaest nastavaka, a o zemlji Oz počeli su pisati i drugi.

Na temelju knjige Lyman Baum napisao je i tekst za mjuzikl, a 1939. nastao je igrani film Victora Fleminga *Čarobnjak iz Oza*, s glumicom Judy Garland u glavnoj ulozi. Među preostalih trinaest knjiga o tajanstvenoj zemlji Oz koje je on napisao, najpoznatije su *Dorothy i čarobnjak iz Oza* (1908.), *Ozma iz zemlje Oz* (1907.), *Put u zemlju Oz* (1909.), *Izgubljena princeza zemlje Oz* (1917.) i *Glinda iz zemlje Oz* (1920.). Kako je u jednom predgovoru napisala Anita Peti Stantić, »Baum je u svojim djelima predvidio medije koji su se pojavili stoljeće kasnije, kao što su televizija, proširena stvarnost, prijenosna računala (*The Master Key*) i mobilni telefoni (*Tik-Tok of Oz*)«. Može se reći da je predvidio i teleportaciju, upravljanje događajima na daljinu – mislima, utjecaj biljaka koje imaju halucinogena svojstva na čovjeka. Neki od tih fenomena još nisu pojašnjeni, a neki ni ostvareni.

Lyman Frank Baum umro je 1919. godine u Hollywoodu. Jedan je od svjetski zaslužnih pisaca za razvoj i opstanak fantastične priče, žanra koji je drugačiji od klasične bajke izrasle na osnovama narodnog pripovijedanja. U fantastičnoj priči nadnaravna bića ne moraju biti mitskoga podrijetla, a radnja se može odvijati paralelno u više različitih svjetova. Više o tome u bilješkama o djelu *Čarobnjak iz Oza*...

* * *

Fantastična priča *Čarobnjak iz Oza,* prvi put tiskana 1900. godine, govori o sazrijevanju djevojčice Dorothy kroz njene pustolovine u čudesnoj zemlji Oz. Ona je djevojčica bez roditelja koja živi u udomiteljskoj obitelji kod tete i tetka, koji je vole i brinu o njoj. Ono što joj nedostaje su nježnost, smijeh, veselje. Toga baš i nema puno na seoskom imanju u

Kansasu, koji je i sam pust, pjeskovit, otužan i na udaru razarajućim vjetrovima. S jednim takvim vjetrom Dorothy biva odbačena direktno u zemlju Oz, gdje će pronaći vrlo neobične stanovnike. Svaki od njih ima svoje osobine, svaki od njih boji se nečega ili nešto želi. Nižu se pustolovine u kojima Dorothy pokazuje svoju srčanost, dovitljivost i hrabrost, a prijatelji joj pomažu da izvrši sve zadatke kako bi mogla natrag kući u Kansas.

Tijekom čitanja postaje jasno da su neki od likova zapravo slični ljudima s kojima je živjela u Kansasu: Zla vještica od Zapada toliko je opsjednuta čišćenjem i uređivanjem kuće da neodoljivo podsjeća na tetu Em. Strašilo, Limeni i Lav ponašaju se katkad kao mladići koji su zaposleni na imanju. To uviđa Dorothy već prije nego što se vrati kući. Početak i kraj ove priče smješteni su u realističnom okruženju farme u preriji. Izgleda kao da je Baum »katapultirao« Dorothy u zemlju Oz kako bi joj pokazao da ima dovoljno mašte da se izdigne iz sive stvarnosti i poleti u predivne predjele u kojima je sve moguće. Odlazak u zemlju Oz možda daje djevojčici snage da se vrati i suoči s teškoćama kod kuće.

Ako nije baš tako, ova priča svakako pokazuje da se svaka teškoća može prevladati na ovaj ili onaj način, i da uvijek imamo mogućnost izbora.

Ali, nije samo važno jesmo li postigli cilj. Užitak je i u putovanju. Dorothy i njezino društvo silno uživaju u zajedničkom druženju, razgovorima, izazovima na putu i susretima s neobičnim bićima. Tu su leteći majmuni, kraljica poljskih miševa, Smaragdni grad sa svojim stanovnicima, zemlja od porculana... svijet je jedna velika i neprestana pustolovina u kojoj smo mi važan kotačić.

Osim čarobnjaka iz Oza, Strašila, Limenog i Lava, još je mnogo likova koji zaslužuju pažnju u knjigama o zemlji Oz: dobra vještica Glinda, Tik-Tok, bakreni čovjek kojega pokreće rad sata, Gospodin Hokus od Pokusa, Žuti Vitez od Oza, Bilina – žuta kokoš koja se iz Velikog Vanjskog Svijeta nastanila u zemlji Oz, i drugi.

Ova je knjiga nastala tako što je uvečer u Baumovu kuću dolazilo društvo njegovih sinova, i svima je zajedno pričao priče. Supruga ga je nagovorila da ih počne zapisivati. On je pristao, pa je kasnije našao i izdavača. U to vrijeme nije bilo lako nagovoriti nekog izdavača da tiska priču američkog autora, jer su prednost imale europske (posebice britanske) priče. Primjerice, *Alica u Zemlji Čudesa* Lewisa Carrolla (prvo izdanje 1865.), *Pinokijeve pustolovine* Carla Collodija (1883.), *Petar Pan* Jamesa Mathewa Barriea (1911.), kasnije i *Mary Poppins* Pamele Lyndon Travers (1934.) koja je, doduše, bila Australka, ali je većinu života provela u Engleskoj. Svaka od tih fantastičnih priča ima neki realistični okvir ili osnovu. U određenom trenutku radnja, likovi ili kakav čudesni predmet odvode priču u fantastiku. Svaki od autora/autorica daje svoje značenje toj fantastici, a na čitatelju je da uživa u odgonetanju. Kad je 1900. godine objavljena prva knjiga *Čarobnjak iz Oza,* uspjeh je bio takav da je bila najprodavanija knjiga te godine u Americi. Možda zato što govori o onome što svi imamo, ali se ne sjetimo uvijek da smo tako bogati: o hrabrosti, srcu i pameti.

Evo kako to lijepo izgovara Limeni Drvosječa, koji je bio uvjeren da nema srca, pa je osobito pazio da ne bude okrutan ili neljubazan: *A vi ljudi sa srcem imate ono nešto što vas vodi i ne može se dogoditi da učinite zlo, ali ja nemam srce i stoga moram biti jako pažljiv. Kada mi Oz dade srce, naravno da neću morati toliko paziti.*

dr. sc.Diana Zalar

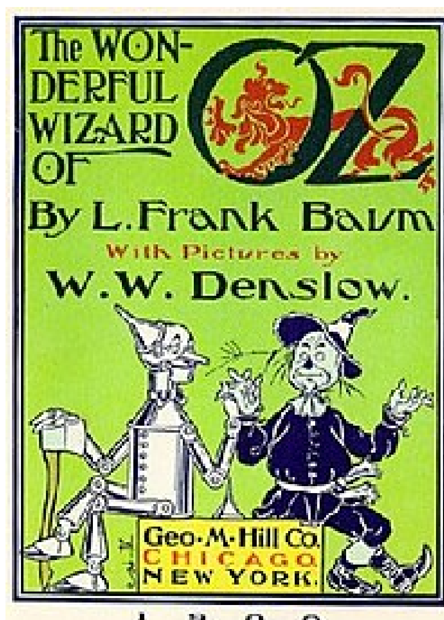
Prije čitanja...

- Na portalu e-Lektire za ovo djelo pripremili smo **videomamac** i **audiomamac**. Pogledajte ih ili poslušajte!

- Frank Lyman Baum napisao je čak 55 romana, 82 kratke priče, preko 200 pjesama. Pisao je pod raznim imenima. Izmišljeno ime koje pisac navodi umjesto svojega naziva se *pseudonim*. Potražite u bilješci o djelu pod kojim je sve pseudonimima ovaj pisac pisao.

  Kad biste za sebe morali smisliti neki pseudonim, kako bi on glasio?

- Ovaj roman napisan je 1900. godine. Pogledajte njegovu naslovnicu iz prvog izdanja i usporedite je s kasnijim naslovnicama.

Izvor: Wikipedija

- Za ovo djelo sam je autor naveo da je moderna bajka. Prisjetite se koje su značajke bajke.

- Kad biste pisali priču s likovima koji predstavljaju *hrabrost*, *mudrost* i *osjećajnost*, koje biste likove izabrali za pojedinu od tih vrlina?

Čarobnjak iz Oza

Uvod

Folklor, legende, mitovi i bajke oduvijek su pratitelji djetinjstva, jer svaki zdravi mladac ima potpunu i instinktivnu ljubav prema pričama koje su fantastične, čudesne i očito nestvarne. Grimmove i Andresenove krilate vile donijele su više sreće dječjim srcima nego sva druga ljudska djela.

Ipak, stare bajke, koje su služile generacijama, sada se mogu u dječjim bibliotekama klasificirati kao »povijesne«, jer je došlo vrijeme za neke nove čudesne priče u kojima nema stereotipnih duhova, patuljaka i vila, niti strašnih zbivanja od kojih se zgrušava krv, koje su njihovi autori smislili kako bi u svakoj priči prenijeli zastrašujuću pouku. Moderno obrazovanje uključuje moral, pa zato moderno dijete u svojim čudesnim pričama traži samo zabavu, rado odbacujući sva neugodna zbivanja.

Imajući ovu misao na umu, priča o »Čudesnom čarobnjaku iz Oza« napisana je samo zato da ugodi današnjoj djeci. Ona teži biti modernizirana bajka, u kojoj se čudesnost i zabava zadržavaju, a izostavlja sve što izaziva bol i noćne more.

L. Frank Baum
Chicago, travanj 1900.

1. Uragan

Dorothy je živjela usred velike prerije u Kansasu s têtkom Henryem, zemljoradnikom, i njegovom ženom Em. Njihova je kuća bila malena jer je drvo za građu trebalo dovoziti s mjesta koje je bilo kilometrima udaljeno. Kućica se sastojala od jedne jedine sobe, dakle, od četiri zida, poda i krova. U toj sobi bio je stari zahrđao štednjak, ormarić za posuđe, stol, tri-četiri stolice i njihovi kreveti. Krevet têtka Henrya i tetke Em bio je u jednom kutu, a Dorothyn u drugom kutu sobe. Uopće nije bilo ni tavana niti podruma, osim jedne male rupe, probijene u podu, koja je služila za zaštitu od uragana i kamo se obitelj mogla skloniti u slučaju da se dignu ti jaki i razorni vjetrovi, toliko moćni da sruše sve pred sobom. U izbu se ulazilo kroz vrata u podu na sredini sobe, a zatim su ljestve vodile dublje pod zemlju.

Kad bi Dorothy stajala pred kućom i gledala naokolo, jedino što je mogla vidjeti na sve strane bila je velika i siva prerija. U toj nepreglednoj ravnici nije bilo ni jednog stabla niti kuće kilometrima do kud je sezao pogled. Sunce je pržilo suhu izboranu zemlju, a čak ni trava više nije bila zelena jer i nju je sunce spržilo; tako da su se dugačke zelene vlati zapravo stopile s tim ogromnim sivilom. Jednom je i kućica bila u boji, ali sunce je nagrizlo boju a kiše su je isprale, pa je i ona postala neprimjetna i siva poput svega ostaloga.

Kada je tetka Em došla živjeti u preriju, bila je lijepa i mlada žena, no i nju su promijenili sunce i vjetar. Uzeli su onu iskru iz njenih očiju, pogled načinili tmurnim i sivim, uzeli rumenilo s njenih obraza i usana. Mršava i upala lica, uopće se nije više smijala. Kada je Dorothy kao siroče tek došla k njima, tetka Em se toliko čudila djetetovom odzvanjanjućem smijehu da bi vriskala i brzo rukom prekrila srce kad god bi Dorothyn zvonki smijeh dopro do njezinih ušiju. No, stalno se čudila kako je malena tu uopće mogla naći išta vrijedno smijanja.

Tetak Henry se pak nije smijao baš nikada. Radio je vrijedno od jutra do mraka i nije znao što znači sreća. Od svoje duge brade do svojih grubih čizama bio je siv. Držao se strogo i ozbiljno i rijetko kad je razgovarao.

Toto je zapravo taj koji je nasmijavao Dorothy i spašavao je da ne posivi poput okoliša. Nije bio siv, Toto je bio crni mali pas s dugom svilenkastom dlakom i sitnim crnim očima što su žmirkale radosno iznad smiješne mu njuškice. On se po cijele dane igrao i Dorothy se igrala s njim i jednostavno ga je obožavala.

No, danas se nisu igrali. Tetak Henry sjedio je na kućnom pragu i zabrinuto gledao u nebo koje je više nego inače bilo prijeteće sivo. Dorothy je s Totom u naručju stajala na vratima i također promatrala nebo. Tetka Em je prala posuđe.

S dalekog sjevera čuli su podmuklo hukanje vjetra i jasno su mogli vidjeti kako se

dugačka trava izvija poput morskih valova pred nadolazećom olujom. Zatim se s juga čuo oštar zvižduk i kad su okrenuli svoje glave onamo ugledali su kako trava leti u zrak.

Iznenada je tetak Henry ustao.

»Dolazi uragan, Em«, rekao je svojoj ženi. »Idem se pobrinuti za životinje!« Potom potrči prema stajama gdje su držali konje i krave.

Tetka Em ostavi sve što je radila i brzo dotrči do vrata. Samo joj je jedan pogled bio dovoljan da ocijeni u kolikoj su opasnosti.

Vrisnula je: »Brzo, Dorothy! Trči u sklonište!«

Toto iskoči Dorothy iz naručja i sakrije se pod krevet, na što ga je ona započela tražiti. Tetka Em, prestravljena, otvori vrata skloništa u podu i brzo se počne unutra spuštati niz ljestve. Konačno Dorothy uspije uhvatiti Tota i pođe za tetkom. Kad je bila na polovici sobe začu se grozan fijuk vjetra, a kuća se zatrese tako jako da je Dorothy izgubila ravnotežu i našla se kako sjedi na podu.

Dogodilo se nešto čudnovato.

Kuća se zavrtjela oko nje dva ili tri puta i polako se počela dizati u zrak. Dorothy se osjećala kao da se diže u balonu.

Sjeverni i južni vjetar susreli su se točno na mjestu gdje se nalazi kuća pa je tako ona završila usred uragana. U središtu uragana zrak je većinom miran, ali golemi pritisak zraka na kuću s bočnih strana digao ju je visoko u zrak sve dok nije došla iznad samog uragana i tamo i ostala, nošena kao da je lagano perce, desetine tisuća kilometara daleko od prerije.

Bilo je vrlo mračno, vjetar je strašno divljao naokolo. Dorothy je shvatila sjedeći na podu kuće da sve to podnosi poprilično lako. Za vrijeme prvih nekoliko zaokreta i jednom kad se kuća opasno nagnula bilo ju je strah, ali kasnije se osjećala kao da ju se njiše nježno u kolijevci.

Totu se to nije svidjelo. Trčao je svuda po sobi, sad je bio tu, sad tamo i lajao je kao lud, ali Dorothy je samo mirno sjedila na podu i čekala što će se sljedeće dogoditi.

U jednom je trenutku Toto došao preblizu otvora od vrata skloništa i propao unutra. Isprva je djevojčica mislila da ga je zauvijek izgubila. No, ubrzo je ugledala kako mu uho strši kroz rupu i shvatila da ga je jaki potisak zraka držao da ne propadne. Dopuzala je do rupe, uhvatila Tota za uho, dovukla ga natrag u sobu i uspjela zatvoriti vrata skloništa kako se ovako nešto ne bi opet ponovilo.

Prolazio je sat za satom i Dorothy je savladala sav strah, ali se počela osjećati jako osamljeno. Vjetar je tako jako zavijao na sve strane da je skoro oglušila. Isprva se pitala hoće li i ona sama odletjeti u komadiće jednom kad kuća padne na tlo, ali kako su prolazili sati i ništa se strašnog nije dogodilo, prestala se brinuti i odlučila je da će mirno čekati i vidjeti što joj nosi vrijeme. Konačno je otpuzala po plešućem podu do kreveta i legla na nj, a Toto ju je slijedio u stopu i legao pored nje.

Usprkos letećoj kući i hukanju vjetra, Dorothy je ubrzo zatvorila oči i tvrdo zaspala.

2. Savjetovanje sa Žvakačima

Probudio ju je tresak, tako iznenadan i toliko jak da bi se Dorothy vjerojatno ozlijedila da nije ležala na mekanome krevetu. Zaustavila je dah pokušavajući shvatiti što se događa, a Toto je prislonio svoju hladnu njuškicu na njezino lice i samo tužno cvilio. Dorothy je ustala i primijetila da je kuća prestala letjeti i da više nije mračno, jer se blistava sunčeva svjetlost što je ulazila kroz prozor rasprostirala po sobici. Iskočila je iz kreveta i s Totom za petama otrčala otvoriti vrata.

Djevojčica je uskliknula od divljenja kada je pogledala oko sebe, a oči su joj postajale sve veće i veće od prekrasnih prizora.

Uragan je prizemljio kuću, vrlo nježno, s obzirom da je riječ o uraganu, i to usred zemlje neopisive ljepote. Svuda naokolo kao razasute bile su dražesne travnate krpice između raskošnog drveća prepunog sočnih i zamamnih plodova. Na sve strane prostirale su se lijehe prekrasnog cvijeća, a ptice neobičnog i sjajnog perja pjevale su i šuškale u stablima i grmlju. Malo podalje žuborio je pjenušavi potočić, žurno se spuštao niz zelenu padinicu i slušanje rominjanja potočića toliko je godilo djevojčici jer je tako dugo živjela u suhoj sivoj preriji.

Dok je ona pažljivo promatrala te nikad prije viđene, gotovo rajske prizore, primijetila je da prema njoj ide grupica najneobičnijih ljudi koje je ikada srela. Za odrasle ljude bili su iznimno mali, no nisu bili patuljasti. Ustvari, bili su Dorothyne visine, ona je za svoju dob bila dobro razvijena, ali sudeći po njihovom izgledu, oni su bili mnogo stariji.

Bila su to tri muškarca i jedna žena, svi čudnovato odjeveni. Oko trideset centimetara iznad njihovih glava okruglasti šeširi su završavali u šiljastim vrhovima. Na obrubima šešira bili su ovješeni mali zvončići koji su skladno zveckali u ritmu njihovih kretnji. Šeširi muškaraca bili su plavi, a ženin je bio bijeli. Ona je nosila bijelu haljinu koja je u naborima padala od njenih ramena sve do poda. Po haljini su bile izvezene male zvjezdice koje su se poput dijamanata sjajile na suncu. Muškarci su bili odjeveni u istu nijansu plave kao što su im bili i šeširi i nosili su sjajno ulaštene čizme s plavim šiljcima na vrhu. Dorothy je pretpostavljala da su muškarci stari otprilike kao i tetak Henry, jer su ova dvojica također imali brade. Ali, mala žena je nesumnjivo bila mnogo starija jer joj je lice bilo izborano, kosa gotovo sasvim bijela, a i hodala je prilično ukočeno.

Kada su se ovi ljudi približili kući pored koje je stajala Dorothy, pričekali su na trenutak te prošaptali nešto među sobom, kao da ih je bilo strah prići bliže. Zatim sitna stara ženica ipak polako priđe Dorothy, pokloni joj se i obrati umilnim glasom:

»Dobro došla u Zemlju Žvakača, najplemenitija čarobnice! Duboko smo vam zahvalni što ste ubili Zlu Vješticu od Istoka i što ste nas izbavili iz ropstva.«

Dorothy je pažljivo slušala te riječi i nije mogla razumjeti što je ženica mislila kad ju je nazvala čarobnicom, a što li je tek mislila tvrdeći da je ubila Zlu Vješticu od Istoka. Dorothy je bila nevina, bezazlena mala djevojčica, koju je uragan odnio na kilometre daleko od njene kuće i baš nikada nikoga nije ubila u svom životu.

Ali ženica je očito očekivala neki odgovor, pa Dorothy s oklijevanjem izjavi: »Vrlo ste ljubazni, ali mora da je došlo do neke pogreške. Ja nisam nikoga ubila.«

»Ali vaša kuća jest«, odgovori ženica smijući se, »a to je ista stvar. Vidite!« nastavi pokazujući joj na ugao kuće. »Još se uvijek vide njene dvije noge što vire ispod drvene grede.«

Dorothy pogleda i krikne od zaprepaštenja. Zaista, baš na samom kraju velike grede na koju se oslanjala kuća virila su dva stopala u srebrnim šiljastim cipelama.

»Jao! Jao!« zavapi Dorothy sklapajući ruke u očaju. »Mora da je kuća pala na nju. Što ćemo sada?«

»Ništa se više ne može napraviti«, reče ženica blago.

»Ali, tko je ona bila?« upita Dorothy.

»Kao što rekoh, bila je to Zla Vještica od Istoka«, odgovori ženica. »Držala je sve Žvakače u zarobljeništvu već godinama i od njih napravila robove, koji su i danju i noću radili za nju. Sada su svi slobodni i zahvalni su ti za to što si napravila za njih.«

»Tko su Žvakači?« upita dalje Dorothy.

»To su ljudi koji žive u ovoj Zemlji Istoka, gdje je vladala Zla Vještica.«

»Jeste li i vi Žvakačica?« upita Dorothy.

»Ne, ja sam njihova prijateljica, živim u Zemlji Sjevera. Čim su primijetili da je Vještica od Istoka mrtva, Žvakači su k meni poslali brzog glasnika i ja sam odmah došla. Ja sam Vještica od Sjevera.«

»O, Bože!« zaviknu Dorothy. »Vi ste prava vještica?«

»Da, jesam«, odgovori joj ženica. »Ali, ja sam Dobra Vještica i ljudi me vole. Nisam moćna kao Zla Vještica koja je ovdje vladala, inače bih davno oslobodila ove ljude.«

»Ali, ja sam mislila da su sve vještice zle«, izjavi Dorothy, koja se dobrano preplašila toga što stoji ispred prave vještice.

»O, ne, to je velika pogreška. Samo su četiri vještice u Zemlji Oz, dvije od njih su dobre, ona koja živi na Sjeveru i ona na Jugu. Znam da je to istina, jer jedna od njih sam i ja i ne mogu pogriješiti. Vještica od Istoka i Vještica od Zapada su zle vještice, ali sada kada si ubila jednu od njih, sada preostaje samo još jedna Zla Vještica u Zemlji Oz – i to ona koja živi na Zapadu.

»Ali«, reče Dorothy, nakon što je trenutak promislila, »tetka Em mi je rekla da vještice ne postoje i to već jako, jako dugo.«

»Tko je tetka Em?« upita je ženica.

»Tetka Em je moja tetka i ona živi u Kansasu, odakle i ja dolazim.«

Vještica od Sjevera na kratko zastane, sagne glavu i pogled uperi u pod. Onda pogleda u vis i reče: »Ne znam gdje je Kansas jer nikad nisam čula za tu zemlju. Ali reci mi je li to neka civilizirana zemlja?«

»O, da!« odgovori Dorothy.

»Onda ima smisla. U civiliziranim zemljama, vjerujem, ne postoje vještice, a ni čarobnjaci, ni čarobnice, ni magi. Ali, vidiš, Ozova zemlja nikada nije bila tako civilizirana, mi smo odcijepljeni od ostatka svijeta, stoga, još uvijek među nama žive vještice i čarobnjaci.«

»A tko su čarobnjaci?« upita Dorothy.

»Čarobnjak iz Oza veliki je čarobnjak«, odgovori Vještica šapatom. »On je moćniji od nas svih zajedno. Živi u Smaragdnom Gradu.«

Dorothy je namjeravala pitati još jedno pitanje, ali upravo tada su Žvakači, koji su šutke stajali cijelo vrijeme pored, ispustili urlik pokazujući rukama prema uglu kuće gdje je Zla Vještica ležala.

»Što je?« upita ženica, pogledavši u tom smjeru. Zatim se započne smijati. Nestala su stopala Zle Vještice i ničeg više nije bilo osim njenih srebrnih cipela.

»Bila je tako stara«, objasnila joj je Vještica od Sjevera, »pa se začas osušila na suncu. To je njezin kraj. Ali srebrne cipele su sada tvoje i od sada ih ti trebaš nositi.« Posegnula je za njima, podigla ih, obrisala prašinu sa njih i predala ih Dorothy.

»Vještica od Istoka bila je jako ponosna na ove srebrne cipele«, reče jedan od Žvakača, »i one imaju neku posebnu čaroliju, ali koju točno – mi nikad nismo saznali.«

Dorothy unese cipele u kuću i odloži ih na stol. Zatim se vrati van k Žvakačima i reče im: »Jako se želim vratiti svojoj tetki i têtku jer sam sigurna da su već strašno zabrinuti za mene. Možete li mi pomoći da nađem put kući?«

Žvakači i Vještica se međusobno pogledaju, a zatim u Dorothy i zatresu glavama.

Nato će prvi: »Istočno, nedaleko odavde, nalazi se velika pustinja, ali mi ne znamo ni za koga tko ju je uspio preći.«

»Tako je i južno odavde«, doda drugi, »bio sam tamo i vidio. Jug je Zemlja Prstenjaka.«

»Meni su rekli«, kaza treći, »da je isto tako i na Zapadu. Tom zemljom, u kojoj žive Palčići vlada Zla Vještica od Zapada i ako joj se samo nađeš na putu učinit će te svojim robom.«

»Na Sjeveru sam ja«, nadoveže se staričica, »i na rubu moje zemlje također se nalazi pustinja koja okružuje cijelu Zemlju Oz. Bojim se, draga moja, da ćeš morati ostati živjeti s nama.«

Na to Dorothy zaplače, jer se među ovim ljudima koje nije poznavala osjećala kao stranac. Njene suze rastuže dobrodušne Žvakače i oni smjesta povade papirnate maramice i zaplaču s njom. A što se tiče stare ženice, ona skine svoj čarobni šešir, postavi

njegov vrh na svoj nos i započne svečano brojati. »Jedan, dva, tri«. Na jednom se šešir pretvori u pločicu na kojoj je velikim bijelim slovima bilo ispisano:

»NEKA DOROTHY ODE U SMARAGDNI GRAD«

Ženica odmakne pločicu sa svoga nosa i nakon što je pročitala poruku upita djevojčicu:

»Zoveš li se Dorothy, drago dijete?«

»Da«, odgovori Dorothy, pogleda prema njoj i započne brisati suze.

»Dorothy, ti moraš poći u Smaragdni Grad. Vjerojatno ti Oz može pomoći.«

»Gdje je taj grad?« upita Dorothy.

»Nalazi se točno u središtu ove zemlje. Njime vlada Oz, veliki čarobnjak o kojem sam ti već govorila.«

»Je li on dobar čovjek?« upita djevojčica zabrinuto.

»On je dobar čarobnjak. Je li on čovjek ili nije, to ti ne mogu reći, jer ga nikada nisam vidjela.«

»Kako mogu stići tamo?« upita Dorothy.

»Moraš pješice. Čeka te dugačko putovanje kroz zemlju koja je ponekad ugodna, a ponekad mračna i strašna. No, ja ću upotrijebiti sve čarobne moći kojima raspolažem da te očuvam od zla.«

»Zar nećete ići sa mnom?« zavapi djevojčica koja je malu staricu počela gledati kao svog jedinog prijatelja.

»Nažalost, to ne mogu učiniti«, odgovori ona, »ali poljubit ću te jer se nitko ne usuđuje nanijeti zlo onome koga poljubi Vještica od Sjevera.«

Prišla je Dorothy i nježno ju je poljubila u čelo. Kasnije je Dorothy uočila da joj je na mjestu na kojem ju je poljubila ostao svjetleći okrugao znak.

»Put do Smaragdnog Grada popločan je žutim opekama«, kaza Vještica, »i ne možeš ga promašiti. Kada stigneš Ozu, nemoj ga se bojati, ispričaj mu svoju priču i zamoli ga da ti pomogne. A sad zbogom, dijete moje.«

Tri Žvakača se poklone Dorothy, zažele joj sretan put i polako se otpute stazicom što je vijugala između drveća. Vještica kimne prijateljski Dorothy, triput se okrene oko svoje lijeve pete i u času nestane. Na to se Toto izbezumi i počne glasno lajati prema mjestu gdje je bio njezin lik. Zanimljivo, dok je Vještica stajala pored njih bojao se i oglasiti.

Ali, Dorothy je, jer je znala da se radi o vještici, čak i očekivala da ona nestane na takav ili sličan način pa se nije ni najmanje iznenadila.

3. Dorothy spašava Strašilo

Nakon što je Dorothy ostala sama, ubrzo osjeti da je jako gladna. Ode do ormarića i nareže si kruha na koji razmaže maslac te odlomi malo Totu. Potom uzme s police vjedro i na potočiću ga do vrha napuni svježom bistrom vodom. Toto je trčkarao oko drveća i lajao na ptice koje su sjedile na granama. Dorothy priđe bliže da ga pozove da se vrati i nato ugleda predivan plod što je visio na grani voćke, nabere ih nekoliko i zaključi da je upravo to ono što bi htjela za doručak.

Vrativši se kući, ona i Toto napiju se divne hladne vode, a zatim Dorothy započne s pripremama za putovanje u Smaragdni Grad.

Dorothy je imala samo još jednu haljinu koja je srećom bila čista i visjela je na vješalici pored kreveta. To je bila platnena haljinica s bijelim i plavim kvadratićima, a iako je plava boja pomalo izblijedjela od brojnih pranja, to je još uvijek bila prelijepa haljina. Djevojčica se temeljito okupala, obukla se u čistu haljinu a na glavu svezala ružičastu kapicu da ju štiti od sunca. Uzela je sa sobom košaricu, napunila je kruhom iz ormarića i prekrila je bijelom tkaninom. Zatim pogleda prema svojim stopalima i opazi kako su njene cipele stare i iznošene.

»One sigurno ne mogu izdržati tako dugačko putovanje, Toto«, reče. A Toto je pogleda pravo u oči svojim malim crnim okicama i zamaše repićem kao da joj daje do znanja da razumije što mu govori.

Uto Dorothy ugleda na stolu srebrne cipelice što su pripadale Vještici od Istoka.

»Pitam se hoće li mi pristajati«, opet se obrati Totu, »to bi bile prave cipele za dugačak hod jer je nemoguće da se iznose.«

Svuče svoje stare kožne cipele i isproba srebrne, a one su joj tako savršeno pristajale, baš kao da su za nju napravljene.

Konačno uzme košaru.

»Idemo, Toto«, kaza. »Idemo u Smaragdni Grad pitati Velikog Oza kako da se vratimo natrag kući u Kansas.«

Zatvori vrata, zaključa ih, pažljivo stavi ključ u džep svoje haljinice i tako uz Tota, koji je lagano cupkao za njom, krene na veliko putovanje.

Bilo je nekoliko putova u blizini, ali nije joj dugo trebalo da nađe onaj popločan žutim opekama. Za tili čas živahno je koračala ka Smaragdnom Gradu, a njene su srebrne cipelice veselo zveckale po tvrdim žutim opekama. Sunce je žarko sijalo a ptice su slatko pjevale i Dorothy se nije osjećala ni približno loše ni jadno, što bi bilo za očekivati od

male djevojčice najednom grubo istrgnute iz svog zavičaja i bačene usred neke strane zemlje.

Šetajući, bila je iznenađena koliko je zemlja kojom je prolazila bila predivna. Vidjela je prekrasne ograde pokraj ceste obojane u nježno plavu boju, a iza kojih su se prostirala žitna polja i polja s obiljem povrća. Očito da su Žvakači bili vrijedni zemljoradnici, sposobni ostvariti velike žetve. Ponekad bi prošla pored neke kuće i tada bi ljudi uz naklon izlazili pred nju jer su znali da je njezinim posredstvom uništena Zla Vještica, čime su postali narod slobodan od ropstva. Kuće Žvakača su bile neobične, sve su bile okrugle s krovovima u obliku velike kupole i sve su bile plave jer je u Zemlji Žvakača plavo bila omiljena boja.

Kako se približavala noć, Dorothy je postajala sve umornija od dugog hoda i počela se pitati gdje će provesti noć. Uto je stigla do kuće veće od ostalih. Na zelenoj livadi pred kućom mnogo je muškaraca i žena veselo plesalo. Pet malih guslača sviralo je što je moglo glasnije i svi su se radosno smijali i razdragano plesali. Ogroman stol sa strane bio je prepun ukusnog voća i orašastih plodova, pita, kolača, te brojnih drugih dobrih jela.

Ljudi su srdačno pozdravili Dorothy i pozvali je da večera i s njima provede noć. To je bio dom jednog od najbogatijih Žvakača koji je pozvao sve svoje prijatelje da zajedno proslave svoje oslobođenje od ropstva.

Dorothy je od srca pojela spremljenu večeru, a služio ju je sam bogati Žvakač koji se zvao Boq. Onda je sjela u naslonjač i promatrala kako gosti plešu.

Kada je Boq ugledao njene srebrne cipelice, obrati joj se:

»Vi mora da ste velika čarobnica!«

»Zašto?« upita Dorothy.

»Jer nosite srebrne cipele i ubili ste Zlu Vješticu od Istoka. Osim toga imate bijelu boju na svojoj haljini, a samo vještice i čarobnice nose bijelo.«

»Moja je haljina s uzorkom plavih i bijelih kvadratića«, ustvrdi Dorothy ravnajući nabore na njoj.

»Vrlo je lijepo od tebe što nosiš takvu haljinu«, nastavi Boq. »Plavo je boja Žvakača, a bijelo je boja vještica, i tako mi znamo da si ti prijateljska vještica.«

Dorothy nije znala što reći na to, jer tu su je svi ljudi smatrali vješticom, a ona je dobro znala da je tek obična djevojčica koja je samo igrom slučaja, odnosno naletom uragana, dospjela u ovu njoj sasvim nepoznatu zemlju.

Kad se Dorothy umorila od gledanja plesa Boq ju je odveo u kuću i dao joj sobu s prekrasnim krevetom. Plahte su bile napravljene od plave tkanine i Dorothy je sve do jutra čvrsto spavala, kao i Toto, sklupčan na plavoj prostirci odmah pored nje.

Ujutro je pojela obilati doručak promatrajući majušno dijete u igri s Totom kako mu veselo povlači rep, cijelo vrijeme puzi za njim i uzbuđeno cikće od radosti i smijeha, da je taj prizor toliko razdragao Dorothy. Toto je Žvakačima bio popriličan izvor znatiželje, jer oni u stvari nikada prije nisu vidjeli psa.

»Koliko još treba do Smaragdnog Grada?« upita ona.

»Ne znam točno«, odgovori Boq ozbiljno, »jer nikada nisam bio tamo. Za ljude je bolje da se klone Oza, osim ako ga ne trebaju zbog zaista ozbiljnog posla. Ali, do Smaragdnog Grada dug je put i trebat će ti još mnogo dana. Zemlja je ovdje ugodna i plodna, a dok dođeš do kraja svog putovanja morat ćeš proći i kroz mnoga nepristupačna i opasna područja.«

Ovo je malčice zabrinulo Dorothy, no znala je da joj samo Veliki Oz može pomoći da se vrati u Kansas, pa je hrabro odlučila da se previše na to ne obazire.

Mahnula je svojim novim prijateljima opraštajući se od njih i ponovno se zaputila cestom od žutih opeka. Nakon par kilometara odlučila se malo odmoriti pa se popela na ogradu pored puta i sjela. Tamo je bilo ogromno polje kukuruza, a malo dalje je ugledala Strašilo postavljeno visoko na motku koje je svojom pojavom tjeralo ptice od sazrelog zrnja.

Dorothy se naslonila na ruku i zamišljeno se zagledala u Strašilo. Glava mu je bila napravljena od male vrećice ispunjene slamom, a lice, oči, nos i usta bili su nacrtani. Jedna stara, šiljata plava kapa bila mu je nabijena na glavu i očito je pripadala nekom od Žvakača. Ostatak tijela također je bio od slame, a oblikovana figura koja je predstavljala tijelo bila je odjevena u plavo, iznošeno i izblijedjelo odijelo. Na stopalima su mu bile stare čizme s plavim vršcima, kakve je svaki muškarac u toj zemlji nosio, a motku koja se izdizala iznad stabljika kukuruza pribili su mu u leđa.

Dok je Dorothy upitno gledala u to nacrtano i nasmiješeno Strašilovo lice, strašno se iznenadila kad je uočila da joj je biće namignulo jednim okom. Pomislila je isprva da joj se samo učinilo, jer ni jedno strašilo u Kansasu nikad nije namigivalo, ali u tom trenutku ovo Strašilo joj je i prijateljski kimne. Nato Dorothy siđe s ograde i dođe do njega, dok je Toto trčao oko motke i lajao.

»Dobar dan«, reče Strašilo promuklo.

»Jesi li ti upravo nešto rekao?« upita djevojčica u čudu.

»Da«, odgovori Strašilo. »Kako si?«

»Dobro, hvala«, odgovori Dorothy pristojno. »A ti?«

»Pa ja baš nisam dobro«, odgovori Strašilo s osmijehom, »jer tegobno je biti obješen u polju i dan i noć i plašiti vrane.«

»Zar ne možeš sići?« upita Dorothy.

»Ne, jer mi je motka zabijena u leđa. Kad bi je ti barem izvukla iz mojih leđa, bio bih ti beskrajno zahvalan.«

Dorothy objeručke podigne Strašila i skine ga s motke, a kako je bio načinjen od slame zapravo je bio iznimno lagan i to joj uopće nije bilo teško.

»Puno ti hvala«, izjavi Strašilo, kad se jednom našao na tlu. »Osjećam se kao novi čovjek.«

Dorothy je ovim bila sasvim zbunjena, jer joj je u najmanju ruku bilo smiješno čuti čovjeka ispunjenog slamom kako priča, vidjeti ga kako se naklanja i hoda pored nje.

»Tko si ti?« upita Strašilo nakon što se protegnuo i zijevnuo. »I kamo ideš?«

»Zovem se Dorothy«, odgovori djevojčica, »i idem u Smaragdni Grad zamoliti Velikog Oza da me pošalje natrag kući u Kansas.«

»A gdje je Smaragdni Grad?« nastavi Strašilo s pitanjima. »I tko je Oz?'

»Zašto me to pitaš, zar ti ne znaš?« odvrati ona u čudu.

»Ne, stvarno, ja ne znam baš ništa. Vidiš, ja sam ispunjen slamom pa nemam mozak«, odgovori tužno Strašilo.

»O«, uzviknu Dorothy«, užasno mi je žao zbog toga.«

»Misliš li«, upita je Strašilo, »da bi mi Oz mogao dati mozak, ili barem malo mozga, ako pođem s tobom u Smaragdni Grad?«

»Ne mogu ti to reći«, odgovori ona, »ali možeš poći sa mnom ako hoćeš. Ako ti Oz i ne da mozak, nećeš biti ništa lošiji nego sad.«

»Istina«, kaže Strašilo. »Vidiš«, nastavi on samopouzdano, »meni ne smeta to što su mi noge, ruke i tijelo ispunjeni slamom, jer me tako ništa ne može zaboljeti. Ako mi itko stane na prste ili mi zabode iglu u tijelo, mene to ništa ne boli i ništa mi ne znači, jer ja to ne mogu ni osjetiti. Ali ne želim da me ljudi zovu budalom. Stoga, ako mi glava ostane ispunjena slamom umjesto mozgom, kako ću ikada išta naučiti?«

»Jasno mi je kako se osjećaš«, odvrati djevojčica, kojoj ga je iskreno bilo žao. »Pođeš li sa mnom, pitat ću Oza da napravi za tebe sve što može.«

»Hvala ti«, odgovori Strašilo pun zahvalnosti.

I vrate se zajedno natrag do ceste. Dorothy mu pomogne da prijeđe preko ograde i zajedno se otpute cestom sa žutim opekama prema Smaragdnom Gradu.

Totu se ovaj dodatak njihovom društvu isprva nije svidio. Onjušio je slamnatog čovječuljka kao da je očekivao da bi se u slami mogli kriti štakori i nastavio neprijateljski režati prema Strašilu.

»Ne brini se za Tota«, obrati se Dorothy ohrabrujuće svom novom prijatelju. »Toto ne grize.«

»O, ali ja se ne bojim«, odgovori Strašilo. »On me ne može povrijediti, a ni moju slamu. Dopusti da nosim tvoju košaru. Meni to ne smeta jer se ja ne mogu umoriti. Odat ću ti tajnu«, nastavi Strašilo hodajući uz Dorothy. »Ima samo jedna stvar koje se u životu bojim.«

»Što je to?« upita zabrinuto Dorothy. »Zemljoradnika Žvakača koji te je napravio?«

»Ne«, odgovori Strašilo. »Upaljene šibice.«

4. Put kroz šumu

Nakon par sati cesta je počela pričinjati problem, a hodanje je postalo toliko teško da se Strašilo neprestano spoticalo preko žutih opeka koje su mjestimično bile sasvim neravne. Ponegdje su bile razlomljene, ponegdje ih je nedostajalo i više komada na istom mjestu. Na tim mjestima bile su rupe koje bi Toto preskakivao a Dorothy zaobilazila. Pošto Strašilo nije imao mozak on je hodao samo pravo, upadao u rupe, pa bi cijelom svojom dužinom pao po cesti. Ni jednom ga nije zaboljelo, a Dorothy bi ga podizala s tla i postavljala na noge, dok bi joj se Strašilo osmjehivao ukazujući da je ipak svjestan svojih nezgoda.

Tu polja nisu bila ni približno obrađena kao što su bila tamo odakle je Dorothy krenula. Bilo je manje kuća i manje voćki i što su duže išli, to je otužnije i usamljenije izgledao krajolik.

U podne su sjeli uz cestu pored malog potočića. Dorothy otvori svoju košaru i izvadi malo kruha. Ponudi Strašilu komad, ali je on odbije.

»Ja nikad nisam gladan«, reče joj, »i prava je sreća da ne mogu biti. Moja su usta samo nacrtana i kad bih načinio rupu u njima kako bih mogao jesti, sva slama iz moje glave ispala bi van, što bi sasvim pokvarilo izgled moje glave.«

Dorothy najednom shvati da je to istina pa samo kimne i nastavi jesti svoj kruh.

»Reci mi nešto o sebi i zemlji iz koje dolaziš«, kaže joj Strašilo pošto je završila s jelom. Na to mu ona ispriča sve o Kansasu, kako je tamo sivo i kako ju je uragan donio u ovu neobičnu Zemlju Oz.

Strašilo ju je pozorno slušao i na to će: »Ne mogu shvatiti zašto ti uopće želiš napustiti ovu prekrasnu zemlju da bi otišla natrag u svoje suho, sivo mjesto koje nazivaš Kansas.«

»To je zato što ti nemaš mozak«, odgovori djevojčica. »Bez obzira koliko nam je dom jadan i siv, mi ljudi od krvi i mesa radije bi živjeli tamo nego u bilo kojoj drugoj zemlji, ma koliko ona bila lijepa. Kod kuće je najljepše.«

Strašilo uzdahne.

»Naravno da ja to ne mogu razumjeti«, kaza. »Da su vaše glave ispunjene slamom, kao što je moja, vi bi svi vjerojatno živjeli u prekrasnim predjelima pa Kansas uopće ne bi ni postojao. Prava je sreća za Kansas da vi imate mozak.«

»Zar mi nećeš ispričati neku priču dok se odmaramo?« upita dijete.

Strašilo je pogleda poniženo i odgovori joj:

»Moj je život bio tako kratak da ja ništa ne znam. Napravili su me prekjučer. Što se zbivalo u svijetu prije tog vremena potpuno mi je nepoznato. Srećom, kad mi je zemljoradnik napravio glavu, prvo što mi je nacrtao bile su uši i tako sam čuo što se zbiva oko mene. Tamo je bio još jedan Žvakač i prvo što sam čuo je da ga ovaj pita: »Kako ti se sviđaju ove uši?«

»Nisu jednake«, odgovori drugi.

»Nema veze«, nato će zemljoradnik. »To su ionako samo uši«, što je bila istina.

»Sada ću napraviti oči«, rekao je zemljoradnik. Pa mi je nacrtao desno oko i čim je ono bilo gotovo, shvatio sam da gledam u njega i na sve oko sebe s mnogo znatiželje, jer to je bio moj prvi pogled na svijet.

»Zaista je lijepo oko«, primijetio je Žvakač koji je promatrao zemljoradnika. »Plavo je baš prava boja za oči.«

»Mislim da ću drugo napraviti ipak nešto veće«, rekao je zemljoradnik, i kad je i drugo oko bilo gotovo, mogao sam vidjeti mnogo bolje nego s jednim. Onda mi je napravio nos i usta, ali nisam mogao pričati jer tada još nisam znao čemu služe usta. Bilo mi je zanimljivo gledati kako oni dalje izrađuju moje tijelo, moje ruke i moje noge i konačno, bio sam vrlo ponosan jer sam osjećao da sam dobar kao i svaki drugi čovjek.«

A onda je zemljoradnik izjavio: »Ovaj će dečko jako dobro plašiti vrane. Izgleda kao čovjek.«

»Kako misliš? Pa on i jest čovjek«, rekao je drugi, a ja sam se sasvim složio s njim. Zatim me zemljoradnik uzeo ispod ramena te me nosio do polja kukuruza i postavio me na visoki štap na kojem si me i našla. Nakon toga, on i njegov prijatelj jednostavno su odšetali natrag i ostavili me samog u polju.

»Nisam htio da me ovako napuste, pa sam pokušao hodati za njima, ali moja stopala nisu mogla dotaknuti tlo pa sam bio prisiljen ostati na motki. To je bio jako usamljenički život jer nisam imao o čemu razmišljati, s obzirom da sam tek nedavno napravljen. Mnogo je vrana i drugih ptica letjelo poljem kukuruza, ali čim bi me ugledale, mislile bi da sam jedan od Žvakača i odmah bi odletjele. To me jako činilo sretnim i dojmilo me se te sam se smatrao jako važnom osobom. Jednom je pored mene letjela jedna stara vrana i nakon što me dobro promotrila sletjela mi je na rame i rekla: »Pitam se je li taj stari zemljoradnik mislio mene prevariti na tako glup način? Svaka vrana s imalo intuicije odmah osjeti da si napravljen od slame.« Onda skoči dole ispod mojih stopala i najede se kukuruza do mile volje. I druge ptice, vidjevši da joj nisam ništa učinio, spuste se i počeše jesti kukuruz, i za kratko vrijeme bilo ih je cijelo jato.«

»Osjećao sam se vrlo tužno u tom trenutku, jer to je značilo da i nisam neko dobro Strašilo, ali me stara vrana utješila kazavši: »Kad bi samo imao mozak u svojoj glavi, bio bi jednako dobar čovjek kao i ostali. Mozak je jedino što vrijedi imati na ovom svijetu, bez obzira je li neko vrana ili čovjek.«

»Nakon što je vrana odletjela, mislio sam da sam gotov te sam istinski nakanio da moram nabaviti mozak. Čistom srećom, ti si naišla i skinula me s motke, a po tome što zboriš siguran sam da će mi veliki čarobnjak dati mozak čim stignemo u Oz.«

»Nadam se«, odvrati Dorothy ozbiljnim glasom, »jer izgleda da ti je stvarno užasno stalo.«

»Da, da, užasno mi je stalo. Tako je neugodan osjećaj misliti da si budala.«

»Pa, hajdemo onda«, reče Dorothy i doda košaru Strašilu.

Uz cestu više nije bilo ograda, a sada je već postala gruba i nepopločana. Kako je padala noć došli su do velike šume, gdje su drveća bila tako velika a grane tako visoke da su se iznad ceste sa žutim opekama spajale. Pod tim gustim krošnjama bilo je gotovo potpuno mračno, jer su one sprječavale da kroz njih prođe svjetlost, no putnici su nastavili dalje šumom i nisu stali.

»Ako ova cesta ulazi u ovakvo područje, mora i izaći iz njega«, reče Strašilo, »a pošto je Smaragdni Grad na samom kraju ceste, moramo nastaviti dalje, kuda god ona išla.«

»Svatko bi to znao«, kaže Dorothy.

»Naravno, zato to znam i ja«, odvrati Strašilo. »Da je za shvatiti takvo nešto trebao mozak, ja to nikad ne bih shvatio.«

Nakon otprilike sat vremena smračilo se do kraja i zatekli su se kako se spotiču u tami. Dorothy uopće više ništa nije vidjela, ali Toto je mogao vidjeti i u mraku, jer psi vrlo dobro vide i u mraku, a Strašilo izjavi da vidi jednako kao i po danu pa ga Dorothy uhvati pod ruku i tako nastave hodati.

»Ako ugledaš neku kuću ili bilo koje mjesto gdje možemo provesti noć, moraš mi reći odmah jer je vrlo neugodno hodati po ovom mraku.«

Uskoro se Strašilo zaustavi.

»Vidim malu kolibu na desno od nas«, rekao je, »sagrađenu od cjepanica i granja. Hoćemo li tamo?«

»Da, pođimo«, odgovori dijete. »Sva sam iscrpljena.«

I Strašilo je odvede između drveća sve do kolibe, a kada je Dorothy ušla unutra ugleda u kutu krevet od suhog lišća. Legne na nj i s Totom pored sebe odmah zaspi. Strašilo, koji nikad nije bio umoran, stane na drugi kraj sobe gdje je strpljivo čekao dok nije svanulo jutro.

5. Spašavanje Limenog Drvosječe

Kada se Dorothy probudila, sunce je presijavalo u krošnjama, a Toto je vani već odavno trčao za ptičicama. U kutu je Strašilo mirno stajao i čekao da se Dorothy probudi.

»Moramo ići i potražiti vodu«, rekla mu je.

»A zašto ti treba voda?« upita je on.

»Da si operem lice od prašnjave ceste i da se napijem, tako da mi suhi kruh ne bi zapinjao u grlu.«

»Mora da je jako nezgodno biti napravljen od krvi i mesa«, reče Strašilo zamišljeno, »jer morate spavati, jesti i piti. Kako god, ipak imate mozak, a vrijedi pa makar i puno obvezatnog truda imati sposobnost mišljenja.«

Otišli su iz kolibe i, šećući se između drveća, došli su do malog izvora hladne vode gdje se Dorothy napila i umila i pojela svoj doručak. Uvidjela je da u košari nema baš puno kruha i djevojčica je bila sretna što Strašilo ne mora jesti, jer je hrane jedva bilo dovoljno za Tota i nju za samo jedan dan.

Kada je završila s obrokom i kad su bili spremni za povratak na cestu od žutih opeka, Dorothy začuje gromoglasni jauk.

»Što je to bilo?« upita ona uplašeno.

»Ne mogu ni zamisliti«, odgovori Strašilo, »ali možemo otići i vidjeti.«

Odmah potom začuo se još jedan jauk i zvučalo je kao da zvuk dolazi iza njih. Okrenu se i odu natrag u šumu, kada Dorothy uoči kako nešto sija pod zrakama sunca što su padale između sjenki drveća. Otrčala je do mjesta, zaustavi se na kratko i zatim vrisnu od iznenađenja.

Jedno od velikih stabala bilo je napola odsječeno, a pored njega stajao je uzdignute ruke, sa sjekirom u zraku, čovjek u potpunosti napravljen od lima. Njegova glava, ruke i noge bile su spojene za njegovo tijelo, ali on je stajao u potpunosti nepokretno kao da se uopće ne može pomaknuti.

Dorothy ga je gledala u čudu a isto tako i Strašilo, dok je Toto oštro lajao pa zagrizao u limenu nogu, što bi ga svaki put jako zaboljelo.

»Jesi li ti upravo zajaukao?« upitala je Dorothy.

»Da«, odgovori čovjek od lima. »Jesam. Vičem već više od godinu dana i nitko me dosad još nije čuo ili mi došao pomoći.«

»Što mogu učiniti za vas?« upitala je nježno, jer ju je jako ganuo njegov tužan glas.

»Molim te, uzmi moju kanticu s uljem i podmaži mi zglobove«, odgovori on. »Toliko su zahrđali da ih uopće ne mogu ni pomaknuti, samo ako me temeljito podmažeš bit ću dobro. Naći ćeš kanticu s uljem na polici u mojoj kolibici.«

Dorothy smjesta otrči natrag u kolibu, nađe kanticu s uljem, vrati se i zabrinuto ga upita: »Gdje su ti zglobovi?«

»Prvo mi naulji vrat«, odgovori Limeni Drvosječa. Ona mu je odmah nauljila vrat, a pošto mu je bio jako zahrđao, Strašilo primi Limenog Drvosječu za glavu i nježno je stane pomicati lijevo-desno, sve dok se nije opet počela slobodno micati, a konačno ju je i on sam mogao slobodno pokretati.

»Sada naulji zglobove na mojim rukama«, nastavi on.

I Dorothy ih namaže, a Strašilo mu pažljivo stade savijati ruke sve dok nisu bile pokretne, čiste od hrđe i baš kao nove.

Limeni Drvosječa uzdahne od zadovoljstva i konačno spusti svoju sjekiru, te ju prisloni uz drvo.

»Ovo je veliko olakšanje«, reče on. »Držao sam tu sjekiru u zraku još od dana od kada sam zahrđao i toliko mi je drago da je konačno opet mogu spustiti na zemlju. Ako sad još nauljiš i moje nožne zglobove, ponovno ću biti dobro.«

I tako mu njih dvoje naulje i noge, dok i njih nije mogao slobodno pokretati. Zatim im je zahvaljivao i zahvaljivao iznova i iznova što su ga oslobodili, jer je bio jako ljubazno stvorenje, a k tome i duboko zahvalan.

»Mogao sam tu stajati do vječnosti da vi niste naišli«, rekao je, »vi ste mi spasili život. Kako to da uopće ovuda prolazite?«

»Mi smo na putu za Smaragdni Grad i idemo u posjet Velikom Ozu«, odgovori mu Dorothy, »zaustavili smo se u tvojoj kolibi da odspavamo.«

Limeni Drvosječa ih potom pita: »Zašto idete vidjeti Oza?«

»Ja želim natrag u Kansas, a Strašilo želi da mu čarobnjak dade bar malo mozga«, odgovori nato Dorothy.

Limeni Drvosječa zastane na trenutak i zamisli se, a onda kaza:

»Mislite da bi Oz meni mogao dati srce?«

»Zašto ne?« kaza Dorothy. »To bi mu trebalo biti podjednako lako kao i dati Strašilu mozak.«

»Istina«, odvrati Limeni Drvosječa. »Pa, ako mi dopustite da se pridružim vašoj družini, i ja bih također išao u Smaragdni Grad zamoliti Oza da mi pomogne.«

»Hajde, pođi s nama«, nato će Strašilo srčano, a i Dorothy doda da bi bila počašćena ako bi im se pridružio. I Limeni Drvosječa zabaci sjekiru na rame i svi zajedno krenu šumom dok nisu došli do ceste popločane žutim opekama.

Limeni Drvosječa upita Dorothy smije li odložiti svoju kanticu s uljem u njenu košaricu: »Jer, ako me opet uhvati kiša i ako opet zahrđam, trebat ću više od svega kanticu s uljem.«

Bila je prava sreća što je s njima bio novi prijatelj. Polako su se svi zaputili cestom, no ubrzo su došli do mjesta gdje su drveće i grane bili tako gusti da se nisu mogli probiti dalje. No, Limeni Drvosječa odmah se primi posla i započne svojom sjekirom sjeći sve oko sebe, te je uskoro očistio put za cijelu družinu.

Dorothy se tako duboko zamislila dok su hodali da nije ni primijetila kad se Strašilo spotakao, pao u rupu i otkotrljalo na drugu stranu ceste. I zaista, morao ju je zazvati da mu opet pomogne.

»Zašto nisi zaobišao rupu?« upita ga Limeni Drvosječa.

»Zato što nisam dovoljno pametan«, odgovori Strašilo veselo. »Glava mi je ispunjena slamom, znaš, i zbog toga idem k Ozu da ga zamolim da mi dâ bar malo mozga.«

»Aha, shvaćam«, kaza Limeni Drvosječa. »Ali, ipak, mozak nije najvažnija stvar na svijetu.«

»Imaš li ti imalo mozga?« upita ga Strašilo.

»Ne, moja glava je prilično prazna«, odgovori Limeni Drvosječa, »ali jednom sam imao i mozak i imao sam i srce, i isprobavši oboje, shvatio sam da bih radije imao srce.«

»A zašto?« upita Strašilo.

»Ispričat ću ti svoju priču pa ćeš onda znati.«

I dok su šetali kroz šumu, Limeni Drvosječa im ispriča svoju priču:

»Rodio sam se kao sin šumara koji je živio od sječe i prodaje drva. Kad sam odrastao i sâm sam postao drvosječa, a nakon što mi je umro tata ostao sam se brinuti za svoju staru mamu dok je bila živa. Zatim sam se odlučio vjenčati tako da ne budem usamljen.

Bila je jedna tako lijepa Žvakačica koju sam uskoro cijelim svojim srcem jako zavolio. A ona mi je, pak, obećala da će se vjenčati sa mnom onda kada sakupim dovoljno novaca da joj sagradim bolju kuću, i tako sam se primio posla kao nikad do tada. Ali, ta je djevojka živjela sa jednom starom ženom koja je bila tako lijena i nije željela da se mlada vjenča za ikoga, jer željela je da djevojka ostane s njom i da joj kuha i obavlja kućanske poslove. I tako je stara žena otišla do Zle Vještice od Istoka i obećala joj dvije ovce i kravu kako bi taj brak bio spriječen. Zatim je Zla Vještica začarala moju sjekiru i jedan dan kad sam sjekao drva s nevjerojatnim uspjehom, jer sam žudio sagraditi novu kuću i tako doći do svoje žene, najednom mi je sjekira ispala i otkinula mi lijevu nogu.

To mi je isprva djelovalo kao velika nesreća, jer sam poznavao jednog čovjeka koji je imao samo jednu nogu i nije baš bio uspješan drvosječa, pa sam otišao kod kovača i dogovorio s njim da mi napravi novu nogu od lima. Noga se dobro pomicala i sasvim sam se navikao na nju. Ali to je razljutilo Zlu Vješticu od Istoka, jer je ona zajamčila staroj ženi da ja neću oženiti lijepu Žvakačicu. Kada sam opet počeo sjeći drva, ispala mi je sjekira i otkinula mi i desnu nogu. Opet sam pošao limaru i on mi je opet napravio nogu od lima.

Nakon toga začarana sjekira mi je odrezala obje ruke, jednu za drugom, ali ništa me nije zaplašilo, odmah sam ih dao zamijeniti za limene. Zla Vještica je tada napravila da mi opet ispadne sjekira i otkine mi glavu i isprva sam pomislio da je to moj kraj. Ali, baš tada je naišao limar i napravio mi novu glavu od lima.

Mislio sam da sam barem tada pobijedio Zlu Vješticu, pa sam se opet uhvatio raditi brže i više nego inače, ali kako sam malo znao koliko je okrutan moj neprijatelj! Zla je Vještica pronašla nove načine kako da ubije moju ljubav za prekrasnom djevom Žvakačicom i napravila da mi sjekira opet ispadne tako da zareže pravo kroz moje tijelo i rascijepi me u dvije polovice. Još jednom je limar morao doći da mi pomogne, napravivši mi cijelo tijelo od lima. Pričvrstio je moje limene ruke, noge i glavu na tijelo uz pomoć zglobova, tako da sam mogao micati svojom glavom kao i prije. Ali, jao! Više nisam imao srce i tako sam izgubio svu svoju ljubav za prelijepom Žvakačicom i više mi nije uopće bilo stalo hoću li se vjenčati s njom ili ne. Pretpostavljam da još živi sa starom ženom i da me čeka da dođem po nju.

Tijelo mi je svijetlilo tako sjajno na suncu da sam se na njega osjećao jako ponosno i više mi nije smetalo što mi ispada sjekira, jer me više nije ni mogla posjeći. Postojala je samo jedna opasnost – da će mi zglobovi zahrđati, ali ja sam uvijek imao spremnu svoju kanticu s uljem u kolibi i redovno sam se brinuo da se dobro podmažem. Kako god, došao je dan kada sam zaboravio podmazati zglobove, a uhvatila me velika oluja – i prije no što sam shvatio u kolikoj sam opasnosti, moji zglobovi su zahrđali i tako sam ostao stajati u šumi sa sjekirom dignutom u vis sve dok vi niste došli i pomogli mi. Bilo mi je užasno, ali tokom godine dana koliko sam tako stajao ukočen, imao sam mnogo vremena za razmišljanje i spoznao sam da je moj najveći gubitak bio gubitak moga srca. Dok sam bio zaljubljen – to mi je bilo najljepše vrijeme ikad, ali nitko tko nema srce ne može voljeti i osjećati i stoga ću moliti Oza da mi dâ srce. I ako mi ga dâ, ići ću k prelijepoj Žvakačici i vjenčat ću se s njom.«

Dorothy i Strašilo su se jako zadubili u priču Limenog Drvosječe i shvatili su koliko mu jako treba srce.

»Svejedno«, primijeti nato Strašilo, »ipak ću ga pitati mozak a ne srce, jer ja budala ni da ga imam ne bih znao što da radim s njim.«

»Ja ću ipak srce«, odvrati Limeni Drvosječa, »jer mozak me nimalo ne čini sretnim, a sreća je najbolji osjećaj na svijetu.«

Dorothy nije rekla ništa, jer je bila zbunjena, nije znala reći koji je od njezina dva prijatelja u pravu, pa stoga zaključi da, kad bi se samo vratila natrag u Kansas tetki Em, tada joj uopće ne bi bilo bitno što Limeni Drvosječa nema mozak, ni što Strašilo nema srce, sve dok je svatko dobio što je htio.

Ono što ju je zaista mučilo bilo je to što nema dovoljno kruha i što će nakon sljedećeg obroka košara biti prazna, a ona i Toto neće imati više što jesti. Bez obzira što Limeni i Strašilo ne jedu, činjenica je da ona nije od slame ni od lima, pa stoga nije mogla živjeti bez hrane.

6. Plašljivi Lav

Sve ovo vrijeme Dorothy i njeni prijatelji bez prestanka su hodali kroz gustu šumu. Cesta je na tom dijelu bila ravna, uredno popločana žutim opekama, no one su sasvim bile prekrivene suhim granama i uvenulim lišćem sa stabala, pa šetnja uopće nije bila ugodna.

U ovom dijelu šume bilo je mnogo ptica, jer su one voljele otvorena područja s puno sunca, ali tu i tamo začula bi se snažna rika divljih životinja skrivenih u dubini šume. Ovi su zvukovi toliko plašili malu djevojčicu, da joj je svaki put srce lupalo sve većom brzinom, jer nije znala tko ispušta te zvukove, ali Toto je znao i svaki put bi se sve više stisnuo uz Dorothy i nije se ni usudio zalajati natrag.

»Koliko dugo još treba da izađemo iz ove šume?« upita dijete Limenog Drvosječu.

»Ne bih znao«, bio je njegov odgovor, »jer nikada nisam išao za Smaragdni Grad. Ali, moj otac je bio tamo jednom dok sam ja još bio dječak i opisao je to kao dugačko putovanje kroz opasnu zemlju. No što se više bližio gradu, rekao je, to je krajolik sve više i više odisao ljepotom. Ali ja se ne bojim dok god sa sobom imam svoju kanticu s uljem, Strašila ništa ne može povrijediti jer je od slame, a ti na svom čelu nosiš znak odnosno poljubac Dobre Vještice koji te štiti od svakog zla.«

»Ali, Toto!« vrisne djevojčica nervozno. »Tko će njega zaštititi?«

»Mi ćemo ga sami morati zaštiti ako bude u opasnosti«, odgovori nato Limeni Drvosječa.

Baš kad je on to rekao, iz šume se prolomi gromoglasan urlik i sljedećeg trenutka veliki se lav pojavi ispred njih na cesti. Jednim udarcem njegove šape Strašilo je odletio na drugu stranu ceste, a oštrim kandžama odalamio je Limenog Drvosječu. No, na njegovo iznenađenje kandžama nije ostavio nikakav trag na Drvosječinu limu iako je ovaj pao cijelim tijelom na cestu.

Mali je Toto, stavši sada sam točno ispred svog neprijatelja, naglo lajući otrčao ravno na njega. Nato velika zvijer razjapi svoja usta kako bi ugrizao psića, kada se Dorothy, prestravljena da Tota ne usmrti taj ogromni lav, bez obzira na opasnost zatrča strelovito prema njemu, pljusne Lava po nosu što je snažnije mogla i zavrišti:

»Da se ni slučajno nisi usudio ugristi Tota! Trebao bi se sramiti samoga sebe, ti tako velika zvjerka da napadaš ovako malog psića!«

»Nisam ga ugrizao!« odvrati Lav trljajući nos šapom po mjestu na kojem ga je Dorothy udarila.

»Ne, ali si pokušao«, odvrati ona. »Ti si jedna velika kukavica.«

»Znam«, odgovori Lav, saginjući svoju glavu od srama. »Uvijek sam to znao. Ali, kako da si pomognem?«

»Ja sigurno ne znam. Kad samo pomislim da si udario slamnatog čovjeka, jadnog Strašila!«

»Zar je on ispunjen slamom?« upita Lav u čudu, gledajući je kako podiže Strašila i postavlja ga na noge te mu tapkajući slamu vraća oblik.

»Naravno da je ispunjen«, odgovori Dorothy, još uvijek ljuta.

»Zato je odmah pao«, ustanovi Lav. »Iznenadilo me što se tako okrenuo sam oko sebe. Je li i onaj drugi također nečim ispunjen?«

»Ne«, kaza Dorothy, »taj je od lima.« I pomogne i Limenom da ustane.

»Hm, zato su mi od njega malo otupjele kandže«, uzvrati Lav.

»Kad su zaškripale po limu, hladni su me žmarci proželi uzduž cijele kičme. A kakva je to životinjica koju toliko braniš?«

»To je moj pas Toto«, odgovori Dorothy.

»Je li on napravljen od lima ili je ispunjen slamom?« upita Lav.

»Ni jedno ni drugo. On je pas, napravljen od mesa«, odgovori djevojčica.

»Oh! To je zanimljiva životinjica, djeluje jako mala sada kad bolje gledam. Nikome ne bi ni palo na pamet da ugrize tako malu životinjicu osim kukavici poput mene«, izjavi Lav tužno.

»Dobro, a zašto si ti tako plašljiv?« upita ga Dorothy, gledajući tu veliku zvjerku u čudu, jer je bio velik kao mali konj.

»To je misterija«, odgovori Lav. »Pretpostavljam da sam rođen takav. Sve ostale životinje u šumi od mene očekuju hrabrost, jer se na lava uvijek gleda kao kralja životinja. Naučio sam da će me se prepasti svaka životinja koja mi se nađe na putu ako zaričem dovoljno jako. Kad god bih nabasao na čovjeka, užasno bih se prepao, ali čim bih zarikao na njega, on bi pobjegao glavom bez obzira. Da su me slonovi, tigrovi i medvjedi ikad pokušali napasti, sâm ja bih otrčao glavom bez obzira kolika sam kukavica; ali čim me čuju kako ričem, oni prvi pobjegnu od mene i ja im to, naravno, dopustim.«

»Ali, to nije u redu. Kralj životinja ne bi smio biti kukavica«, kaza Strašilo.

»Znam«, odvrati Lav, brišući suzu u oku vrhom svoga repa. »To je moja velika bol i to čini moj život vrlo nesretnim. No, kad god osjetim opasnost, moje srce počne jače tući.«

»Možda imaš srčanu bolest«, ustvrdi Limeni Drvosječa.

»Može biti«, odvrati Lav.

»Ako je imaš«, nastavi Limeni Drvosječa, »trebao bi biti sretan, jer to potvrđuje da bar imaš srce. Što se mene tiče, ja nemam srce pa i ne mogu imati srčanu bolest.«

»Možda...«, zamišljeno će Lav, »da nemam srce, možda ne bih bio kukavica.«

»A imaš li mozak?« upita ga Strašilo.

»Pretpostavljam. Nikad to nisam provjeravao«, odgovori Lav.

»Ja idem Velikom Ozu da ga pitam da mi dâ mozak«, nato će Strašilo, »jer mi je glava ispunjena slamom.«

»A ja ću ga pitati da mi da srce«, kaza Limeni.

»A ja da pošalje Tota i mene natrag u Kansas«, doda Dorothy.

»Mislite li da bi Oz mogao meni dati hrabrost?« upita Plašljivi Lav.

»Pa jednako lako kao što bi meni mogao dati mozak«, odvrati Strašilo.

»Ili meni srce«, nadoda Drvosječa.

»Ili mene vratiti natrag u Kansas«, zaključi Dorothy.

»Onda, ukoliko s tim nemate problema, išao bih s vama«, zavapi Lav, »jer bez i trunka hrabrosti život mi je naprosto nepodnošljiv.«

»Posve si dobrodošao«, odgovori Dorothy, »jer ćeš nam pomoći da zadržimo divlje životinje na sigurnoj udaljenosti od nas. Mora da su one puno plašljivije od tebe ako ti dopuštaju da ih uplašiš samo rikom.«

»Vjerojatno jesu«, potvrdi Lav, »ali to me ne čini nimalo hrabrijim, jer dok god za sebe mislim da sam kukavica, bit ću nesretan.«

I tako se još jednom ovo društvance otputi na svoje putovanje k Velikom Ozu, dok je Lav svečanim koracima hodao uz Dorothy. Totu je ispočetka smetao ovaj novi drug, jer nikako nije mogao zaboraviti kako je umalo završio u njegovoj ogromnoj gubici, no nakon nekog vremena sasvim se opustio i uskoro su on i Plašljivi Lav postali dobri prijatelji.

Tijekom ostatka dana nisu imali nikakvih drugih pustolovina koje bi narušile mir njihova putovanja. Zapravo, u jednom trenutku je Limeni Drvosječa stao na bubicu koja je puzala po cesti i ubio to malo stvorenje. Kako je on uvijek nastojao biti jako pažljiv i trudio se da ne povrijedi nikoga, to ga je toliko rastužilo da je bez prestanka hodao i lio suze tuge i kajanja. One su tekle polako niz njegovo lice i preko zakovica njegovih čeljusti i polako su mu zahrđala usta. Kada ga je Dorothy malo nakon toga nešto upitala, on joj nije mogao odgovoriti jer su mu usta potpuno zahrđala. On se nato silno uplašio i na sve moguće načine pokušao je signalizirati Dorothy da ga oslobodi, ali ga ona nije mogla razumjeti. I Lav se sav zbunio, jer nije mogao shvatiti što nije u redu. Ali se Strašilo sjeti, dograbi kanticu s uljem iz Dorothyne košare i naulji Drvosječina usta, i već nakon nekoliko trenutaka je Limeni Drvosječa mogao pričati kao i prije.

»Ovo će mi biti pouka«, rekao je, »da gledam gdje hodam, jer ako opet ubijem neku bubicu sigurno ću se opet rasplakati, a od plača će moja čeljust zahrđati pa opet neću moći pričati.«

I zatim nastavi hodati vrlo pažljivo, pogleda uprtog u cestu. Kad bi ugledao i najmanjeg mrava kako nosi teret, odmah bi se pomaknuo u stranu da ga ne bi povrijedio.

Limeni Drvosječa znao je vrlo dobro da nema srce pa je stoga uvijek jako pazio da ne bude prema kome okrutan ili neljubazan.

»A vi ljudi sa srcem«, kaza zatim, »imate ono nešto što vas vodi i ne može se dogoditi da učinite zlo, ali ja nemam srce i stoga moram biti jako pažljiv. Kada mi Oz dade srce, naravno da neću morati toliko paziti.«

7. Putovanje k Velikom Ozu

Tu su noć morali spavati pod nebom u šumi ispod velikog stabla, jer nigdje u blizini nije bilo ni jedne kuće. Drvo ih je dobro štitilo od rose, Limeni Drvosječa nasjekao je i veliku količinu drva kojom je Dorothy napravila veličanstvenu vatru što ju je predivno grijala i od koje se osjećala manje usamljenom. Ona i Toto pojeli su svoj zadnji kruh i sada više nije znala što će jesti za doručak.

»Ako hoćeš«, predloži Lav, »ići ću u šumu i uhvatiti jelena za tebe. Možeš ga ispeći na vatri. Obzirom da ti imaš tako čudan ukus i više voliš pripravljenu hranu, imat ćeš pravi obrok.«

»Ne! Molim te! Ne!« preklinjao je Limeni Drvosječa. »Plakat ću bez sumnje ako ubiješ jadnog jelena i onda će mi usta opet zahrđati.«

Ali je Lav je otišao u šumu, našao sebi večeru, no nitko nije znao što je jeo jer on to nije spomenuo. Strašilo je našao stablo puno lješnjaka i napunio njima Dorothynu košaru, tako da ne bude dugo gladna. Ona je pomislila kako je to jako ljubazno i pažljivo od njega, ali baš joj je bio smiješan i on i način na koji je to stvorenje sakupljalo plodove. Njegove ruke ispunjene slamom bile su toliko nespretne, a lješnjaci toliko mali da mu je gotovo svaki kojeg je stavio u košaru bar jednom ispao iz ruke. Ali Strašilo nije mario koliko će mu vremena trebati da napuni košaru, jer mu je to omogućilo da se što više udalji od vatre. On se jako bojao da bi mu iskra vatre mogla pasti na tijelo i cijelog ga zapaliti. Radije je držao dovoljan razmak od vatre i došao joj blizu samo onoliko koliko je bilo potrebno da pokrije Dorothy suhim lišćem kada je ona legla spavati. To ju je utoplilo i ušuškalo i spavala je čvrsto sve do jutra.

Kad se razdanilo, djevojčica se umila u malenom žuborećem potočiću i uskoro su svi opet krenuli ka Smaragdnom Gradu.

Putnike je čekao dan ispunjen svakojakim događajima. Nisu hodali ni sat vremena, kad stigoše do velikog jarka koji je presijecao cestu i dijelio šumu u dva dijela do kud im se pogled prostirao. Taj je jarak bio strašno širok, a kad su dopuzali do samog njegovog ruba, shvatili su da je i jako dubok i da je na dnu cijelo mnoštvo šiljastih stijena. Strane su bile vrlo strme pa se sa strana nisu mogli spustiti odnosno popeti i na trenutak se činilo da bi njihovo putovanje u tom trenutku moglo završiti.

»I što ćemo sad?« upita očajno Dorothy.

»Nemam pojma što da radimo«, reče Limeni Drvosječa, a Lav na to zatrese svojom gustom grivom i zagleda se zamišljeno u daljinu.

Ali, na to Strašilo ustvrdi: »Ovaj ogroman jarak ne možemo preletjeti, to je sigurno. Stoga, ako ga ne možemo preskočiti, moramo stati ovdje gdje jesmo.«

Nakon što je pažljivo premjerio udaljenost u svojoj glavi, Plašljivi Lav izjavi: »Mislim da bih ja mogao preskočiti taj jarak!«

»Onda će sve biti u redu«, odgovori Strašilo, »jer ćeš nas na svojim leđima prenijeti preko jednog po jednog.«

»Pa, pokušat ću«, ustvrdi Lav. »Tko će prvi?«

»Ja ću«, izjavi Strašilo, »jer u slučaju da ide Dorothy i shvatiš da ne možeš preskočiti jarak, ona bi poginula, a da ide Limeni Drvosječa, on bi se nepovratno oštetio na kamenju. Ali, ako ti ja budem na leđima neće mi puno naškoditi pad, jer me taj pad ne može ni zaboljeti.«

»Ja se osobno užasno bojim pada«, doda Plašljivi Lav, »ali pretpostavljam da se ništa drugo ne može napraviti osim pokušati. Zato – skok na moja leđa i pokušajmo!«

Strašilo mu skoči na leđa, a velika zvjerka došeta do ruba provalije i postavi se u čučanj.

»A zašto se ne zatrčiš i skočiš?« upita Strašilo.

»Zato, jer mi lavovi to tako ne radimo«, odgovori on. A zatim se izbaci iz jakog čučnja, poleti zrakom i sigurno se dočeka na drugoj strani.

Dorothy je odlučila da će ići sljedeća, uzela je Tota jednom rukom i popela se Lavu na leđa, a drugom se čvrsto uhvatila za njegovu grivu. Sljedeći trenutak činilo joj se kao da leti zrakom, a zatim se, prije nego je imala vremena o tome i promisliti, našla na drugoj strani sigurno prizemljena. Zatim Lav skoči natrag i po treći put doskoči s Limenim Drvosječom, nakon čega su svi malo sjedili neko vrijeme kako bi se Lav odmorio, jer su ga ovi veliki skokovi prilično umorili i samo što nije ostao bez daha – dahtao je kao veliki pas nakon dugog trčanja.

Na drugoj strani šuma je bila jako gusta, mračna i turobna. Nakon što se Lav odmorio, opet su se otputili stazom sa žutim opekama, šutke, svatko zaokupljen svojim mislima kao da nikada neće stići do kraja šume i ponovno vidjeti sunce. A da bi njihova nelagoda bila još veća, uskoro začuju strašnu buku što je dopirala iz dubine šume, a Lav im prišapne da su upravo stigli u predio u kojem žive Kalidahi.

»A tko su Kalidahi?« upita djevojčica.

»To su čudovišne zvjerke s medvjeđim tijelima i tigrovim glavama«, odgovori Lav, »i sa kandžama tako dugim i oštrim da bi me rascijepiti na dva dijela kad bi me dohvatili, istom lakoćom kao što bih ja rastrgao Tota. Ja se stravično bojim Kalidaha.

»Uopće me ne čudi«, odvrati Dorothy. »Mora da su to užasno krvoločne životinje.«

Lav se spremao odgovoriti, kad su se iznenada zatekli pred još jednom provalijom, ali ova je provalija bila toliko široka i tako duboka da je Lav odmah znao da je neće moći preskočiti.

Nato sjednu da razmisle što će, pa nakon pomnog razmatranja Strašilo reče:

»Eno tamo veliko stablo odmah do ruba provalije. Ako bi ga Limeni Drvosječa posjekao tako da ono padne na drugu stranu provalije, moći ćemo je prijeći bez problema.«

»To ti je odlična ideja«, odgovori Lav. »Čovjek bi i pomislio da ti u svojoj glavi zapravo imaš mozak umjesto slame.«

Limeni se smjesta prihvati posla, a njegova je sjekira bila toliko oštra, pa za tili čas posiječe drvo. Zatim Lav prisloni svoje snažne šape na stablo, sav se osloni na nj i svom svojom snagom gurne drvo. Polako se veliko drvo počelo prevrtati na drugu stranu, te padne uz gromoglasni tresak preko provalije, a s vrhovima grana na drugoj strani.

Upravo su počeli prelaziti na drugu stranu tog improviziranog mosta, kad ih čudnovata rika sledi. Podignu poglede i na svoje zaprepaštenje ugledaju dvije ogromne zvjerke kako trče prema njima, s tijelima kao u medvjeda i glavama kao u tigrova.

»To su Kalidahi!« reče Plašljivi Lav i započne se tresti.

»Brzo!« zavrišti Strašilo. »Brzo prijeđimo!«

I tako Dorothy krene prva držeći Tota u naručju, slijedio ju je Limeni Drvosječa, pa Strašilo. Lav, iako je bio vidno uplašen, ostao je posljednji da bi se suočio s Kalidasima ukoliko bude potrebe. Uto tako snažno i zastrašujuće zariče da je Dorothy od straha kriknula, Strašilo pao na leđa, a čak su i te žestoke životinje na čas zastale i zagledale se čudom u njega.

Ali, zvjerke, shvativši da su veće od tog lava, te da ih je dvije, a on samo jedan, navališe naprijed. Lav pređe preko drveta i okrene se prema njima da vidi što će one sljedeće učiniti. Bez trenutka zastajkivanja divlje životinje počeše prelaziti preko drveta i Lav uzvikne Dorothy:

»Izgubljeni smo, na komade će nas rastrgati svojim oštrim kandžama. Ali, stani odmah iza mene i borit ću se dok sam živ!«

»Pričekaj trenutak!« pozove ga Strašilo. On je razmišljao što bi bilo najbolje napraviti, pa zatraži od Drvosječe da rasiječe deblo poprijeko uz njihovu stranu provalije. Limeni Drvosječa odmah stane sjeći i baš kad su Kalidahi prešli polovicu drveta, ono je palo u provaliju noseći sa sobom ružne režeće zvjerke. Obje su tresnule i nabole se na šiljaste stijene na dnu provalije.

»Pa«, uzvikne Plašljivi Lav, izdišući dugačak izdah olakšanja, »izgleda da ćemo još poživjeti i jako mi je drago zbog toga, jer mora da je jako neugodan osjećaj ne biti živ. Ova su me stvorenja toliko prestrašila da mi srce još uvijek snažno lupa.«

»Ah«, uzvrati Limeni Drvosječa tužno, »kad bih barem imao srce da mi lupa.«

Ovaj je događaj zabrinuo putnike i nagnao ih da što prije nađu put iz šume. Hodali su vrlo brzo, a Dorothy je zajahala Lavu na leđa pa se opustila. Na njihovu veliku radost, što su oni više napredovali, krošnje su postajale sve rjeđe, a poslijepodne su se našli pred velikom rijekom što je brzo tekla pored njih. S druge strane vode vidjeli su u daljini cestu sa žutim opekama koja se protezala kroz prekrasnu zemlju sa zelenim livadama

istočkanim cvijećem veselih boja; uz cijelu se cestu redalo drveće s kojeg su visjeli ukusni plodovi voća. Bili su presretni što su konačno ugledali ovu predivnu zemlju pred sobom.

»Kako ćemo prijeći rijeku?« upita Dorothy.

»Lako ćemo«, odgovori Strašilo. »Limeni Drvosječa će nam izgraditi splav i preplovit ćemo je.«

I tako Limeni Drvosječa uze sjekiru i započe cijepati omanja drva kako bi napravio splav. Dok je bio zaokupljen svojim poslom, Strašilo je na obali rijeke našao drvo puno prekrasnog voća. To je vrlo razveselilo Dorothy koja je cijeli dan jela lješnjake, pa se sad počastila obilnim obrokom od zrelog voća.

No, za napraviti splav, čak i kad je osoba tako stručna i radišna poput Limenog Drvosječe, treba jako dugo, tako da splav nije bio gotov ni do večeri. Pa nađu jedno jako ugodno mjesto pod drvećem gdje su svi mirno spavali sve do jutra, a Dorothy je čak sanjala Smaragdni Grad i dobrog čarobnjaka Oza kako je ubrzo šalje njezinoj kući.

8. Smrtonosno polje makova

Naše malo društvance se sljedećeg jutra probudilo osvježeno i puno nade, a Dorothy je, poput kakve princeze, doručkovala breskve i šljive s drveta što je raslo pored rijeke. Iza njih se prostirala tamna šuma kroz koju su konačno ipak prošli, iako mnogo puta obeshrabreni, ali zato se ispred njih sterala dražesna sunčana zemlja koja kao da ih je pozivala da idu dalje prema Smaragdnom Gradu.

Istina, još ih je ova velika rijeka dijelila od te prelijepe zemlje, ali splav samo što nije bio gotov, te nakon što je Limeni Drvosječa posjekao još nekoliko klada i dobro ih učvrstio jednu pored druge, bili su spremni zaploviti. Dorothy je sjela na sredinu splavi i primila Tota u naručje. Kada je Plašljivi Lav zakoračio na splav, splav se dobro zanjihala, jer je Lav bio velik i težak, ali Strašilo i Limeni Drvosječa brzo se prebace na drugu stranu da održe ravnotežu splavi. Njih dvojica su u rukama imali dugačke motke pomoću kojih su gurali splav kroz vodu.

Isprva nisu imali problema s usmjeravanjem splavi, ali kad su došli do sredine rijeke, uhvati ih jaka struja i počne vući nizvodno i sa svakim trenutkom udaljavati ih sve više i više od ceste sa žutim opekama. Voda je postala toliko duboka da s motkama uopće nisu mogli dotaknuti dno.

»Ovo je loše«, ustvrdi Limeni Drvosječa, »jer ako smjesta ne dođemo do kopna, struja će nas odvući do Zle Vještice sa Zapada, a ona će nas začarati i od nas napraviti robove.«

»Ali, ja onda neću dobiti mozak«, uzvikne Strašilo.

»A ja nikada neću dobiti hrabrost«, reče Plašljivi Lav.

»A ja neću dobiti srce«, ustvrdi Limeni Drvosječa.

»A ja se nikada neću vratiti u Kansas«, procvili Dorothy.

»Moramo svakako stići, ako ikako možemo, u Smaragdni Grad«, nastavi Strašilo i tako jako upne svojom motkom da se ona isti tren zaglavi u blatu na dnu rijeke, i prije no što je uspio izvaditi motku van ili je pustiti – splav otiđe dalje, a jadno Strašilo ostade visjeti samo na motki, nasred rijeke.

»Zbogom«, povika za njima, a njima je bilo tako strašno što ga moraju ostaviti samog, da Limeni Drvosječa odmah počne plakati, ali se dosjeti da bi mogao zahrđati pa brzo obrisa suze Dorothynom pregačom.

No, najgore je bilo Strašilu.

»Sada mi je puno gore nego kada sam prvi put sreo Dorothy«, zaključi. »Onda sam barem bio u polju kukuruza gdje sam se, eto, mogao samoobmanjivati da plašim vrane,

ali sada, sada sam potpuno beskorisno Strašilo što visi samo nasred rijeke i bojim se da nikada neću dobiti mozak«, kukao je za sebe.

A splav otpluta dalje nizvodno, ostavljajući i jadno Strašilo i cestu sa žutim opekama daleko iza. I Lav će nato:

»Moramo nešto napraviti da se spasimo. Mislim da bih ja mogao plivati do obale i za sobom vući splav samo ako biste se vi snažno držali vrha moga repa.«

I potom skoči u vodu, a Limeni Drvosječa se snažno uhvati za njegov rep i Lav počne plivati svom svojom snagom prema obali. Iako je Lav bio krupan, bio je to težak posao, ali malo-pomalo su izašli iz strujnog vrtloga, te konačno Dorothy uze motku Limenog Drvosječe i pomogne da se splav odgura do obale.

Svi su bili preumorni kada su konačno došli do kopna i stupili na prekrasnu zelenu travu. Dobro su znali da ih je struja odnijela jako daleko od ceste sa žutim opekama što je vodila u Smaragdni Grad.

»Što ćemo sad?« upita Limeni Drvosječa, a Lav se opruži na travi kako bi mu se gusta dlaka osušila.

»Nekako se moramo vratiti do ceste«, ustvrdi Dorothy.

»Najbolje da hodamo natrag, uzduž obale rijeke, dok ne dođemo ponovno do ceste«, primijeti Lav.

Kad su se odmorili, Dorothy uzme svoju košaru i svi zajedno krenu travnatim putem natrag prema cesti od koje ih je odvukla snažna rijeka. Bio je to predivan kraj s mnoštvom prekrasnog cvijeća i stabala voćaka okupanih suncem, te da im nije bilo toliko žao jadnog Strašila, bili bi preplavljeni srećom.

Hodali su putem što su brže mogli, a Dorothy se zaustavila samo jednom da ubere jedan prekrasan cvijetak. Nakon nekog vremena Limeni Drvosječa usklikne: »Pogledajte!«

Svi pogledaše prema rijeci, gdje je tužno nasred vode Strašilo visio o svojoj motci i izgledao preusamljeno i prežalosno.

»Što možemo napraviti da ga spasimo?« upita Dorothy.

Lav i Limeni Drvosječa odmahnu glavama, jer zaista nisu znali što bi se tu dalo napraviti. I svi sjednu pored rijeke i gledahu zamišljeno u Strašila, sve dok pored njih ne preletje roda. A onda se ona, vidjevši ih, zaustavi.

»Tko ste vi i gdje idete?« upita roda.

»Ja sam Dorothy«, odgovori djevojčica, »a ovo su moji prijatelji, Limeni Drvosječa i Plašljivi Lav, mi idemo u Smaragdni Grad.«

»Niste na pravom putu«, uzvrati roda, dok je izvijala svoj dugački vrat i strogo gledala u čudnovatu družinu.

»Znamo«, odvrati Dorothy, »ali izgubili smo našeg prijatelja Strašila i pitamo se kako da ga vratimo.«

»Gdje je on?« upita roda.

»Tamo prijeko, usred rijeke«, odgovori djevojčica.

»Da on nije tako velik i težak, ja bih vam ga dohvatila«, ustvrdi roda.

»Ali, on uopće nije težak«, usklikne Dorothy spremno, »on je sav ispunjen slamom i ako nam ga uspiješ vratiti, bit ćemo ti zahvalni za sva vremena.«

»Pa, u tom slučaju ću pokušati«, odvrati roda, »ali ako mi bude pretežak za nošenje, samo da znate, morat ću ga ispustiti u rijeku.«

I nato velika ptica odletje u zrak preko vode, dok nije došla do mjesta gdje je Strašilo visio zataknut na motku. Zatim ona svojim velikim kandžama ugrabi Strašila za rame i ponese ga visoko u zrak, natrag sve do obale, gdje su Dorothy, Lav, Limeni Drvosječa i Toto sjedili u iščekivanju.

I kada se Strašilo ponovno našao među svojim prijateljima, bio je toliko sretan da ih je prvo sve izgrlio, pa čak i Lava i Tota, a dok su zajedno hodali dalje, pjevao je cijelim putem pri svakom koraku: »Tol-deee-riii-deee-ooo!« i osjećao se tako radosno.

»Bojao sam se da ću zauvijek ostati u toj rijeci«, rekao je, »ali me onda ta dobra roda spasila. Zato, ako ikad dobijem mozak, pronaći ću te i zauzvrat ti napraviti dobro djelo!«

»U redu je«, kaza roda u letu poviše njih, »volim pomoći bilo kome tko je u nevolji. A sada moram poći, jer me moje bebice čekaju u gnijezdu. Nadam se da ćete pronaći Smaragdni Grad i da će vam Oz svima pomoći.«

»Hvala«, odgovori Dorothy, a na to dobra roda odleti u vis i uskoro je više nisu mogli vidjeti.

Hodali su dalje putem slušajući pjev ptica jarkih boja i zagledajući se u ljupko cvijeće koje je polako postajalo tako gusto da se zemlja doimala poput kakvog cvjetnog tepiha. Bilo je posvuda cvijeća u žutom, bijelom, plavom i ljubičastom cvatu, te velebnih nakupina purpurnih makova, koji su svojom bojom tako sijali da su sasvim zabljesnuli Dorothyne oči.

»Nisu li prekrasni?« upita Dorothy udišući opojni miris cvijeća.

»Pretpostavljam da jesu«, odgovori Strašilo. »Kad budem imao mozak, vjerojatno će mi se još više sviđati.«

»Kad bih ja barem imao srce, sigurno bi mi bili očaravajući«, doda Limeni Drvosječa.

»Uvijek sam volio cvijeće«, kaza Lav, »ono izgleda tako bespomoćno i nježno. Ali, nigdje u šumi nisam vidio ovako lijepog cvijeća i ovako veselih boja.«

Zatim su došli do mjesta s još i više purpurnih makova, a sve manje drugog cvijeća, da bi se doskora našli usred ogromne livade prepune samo opojnih makova. Sada se dobro zna da kada je na jednom mjestu mnogo ovoga cvijeća, njihov toliko jak miris može uspavati svakoga tko ga udiše, pa ukoliko ga se ne odnese van dosega njihova

mirisa, bez prestanka će samo spavati i spavati. Ali, Dorothy nije znala za to i nije mogla pobjeći od ovih žarkocrvenih cjetova koji su jednom riječju bili posvuda, pa su njezini kapci doskora otežali, a ona je osjetila da mora sjesti kako bi se odmorila i malo odspavala.

No, Limeni Drvosječa joj to nije dopustio.

»Moramo požuriti i prije mraka se vratiti do ceste sa žutim opekama«, rekao joj je, a Strašilo se složi s njim. I tako su nastavili hodati sve dok Dorothy više nije mogla stajati na nogama. Oči su joj se zatvorile protiv njene volje i zaboravila je gdje se nalazi, te je usred makova za tili čas pala u dubok san.

»Što ćemo sad?« upita Limeni Drvosječa.

»Ako je ostavimo ovdje, umrijet će«, kaza Lav. »Miris cvijeća nas sve ubija. I ja sâm jedva držim otvorene oči, a i pas je već zaspao.«

To je bila istina, Toto je pao na tlo pored nogu svoje male gospodarice. No, Strašilo i Limeni Drvosječa, koji nisu bili od mesa, nisu bili zabrinuti zbog opojnog mirisa cvijeća.

»Brzo trči«, povika Strašilo Lavu, »i izvuci se što brže možeš iz ovog cvjetnog smrtonosnog kreveta. Mi ćemo povesti djevojčicu s nama, ali ako ti zaspeš, bit ćeš nam pretežak da te nosimo.«

I tako se Lav digao i zaletio što je brže mogao, i za tren oka ga više nigdje nije bilo na vidiku.

»Napravimo stolicu od naših ruku i nosimo je«, dosjeti se Strašilo. I tako uzeše Tota, stave ga Dorothy u krilo, zatim spoje svoje ruke kao stolicu za Dorothy, a ramenima oblikuju naslon te su upravo tako nosili usnulu djevojčicu kroz ogromni cvjetnjak.

I tako su hodali i hodali i činilo se da taj nepregledni tepih smrtonosnog cvijeća nikada neće završiti. No, na sljedećem zavoju rijeke konačno su nabasali na svog prijatelja Lava i to kako duboko spava među makovima. Cvijeće je ipak bilo prejako čak i za ovako ogromnu zvijer i on je u konačnici odustao i pao na tlo samo komadić puta prije kraja polja makova, gdje se predivna trava širila po prekrasnim zelenim poljanama.

»Ne možemo ništa učiniti za njega«, ustvrdi Limeni Drvosječa tužno, »jer on je pretežak da ga podignemo. Morat ćemo ga ostaviti ovdje da spava zauvijek i možda bude sanjao da je konačno pronašao hrabrost.«

»Jako mi ga je žao«, kaza Strašilo. »Lav je bio tako dobar drug za nekog tko je kukavica. Ali, krenimo dalje.«

Odnijeli su usnulu djevojčicu do jednog lijepog mjesta uz rijeku, daleko od polja makova, kako više ne bi udisala otrovni miris cvijeća, i nježno su je položili na mekanu travu, te su čekali da je svježi povjetarac probudi.

9. Kraljica poljskih miševa

»Sada više nismo tako daleko od ceste sa žutim opekama«, primijeti Strašilo dok je stajao pored djevojčice, »otprilike smo došli do mjesta s kojeg nas je rijeka odnijela.«

Limeni Drvosječa je htio nešto odgovoriti, kada se začulo potiho režanje. Okrenuvši glavu (što mu je s podmazanim zglobovima uspjelo kao od šale) ugledao je čudnu životinju kako preko trave skače pravo prema njima. Bila je to velika žuta divlja mačka i Drvosječa je odmah pomislio da mora da je nešto lovila, jer je uške sasvim priljubila uz glavu, a usta razjapila pokazujući dva reda svojih velikih ružnih zuba, dok su joj se crvene oči sjajile kao dvije vatrene kugle. Kad im se već sasvim približila, Limeni Drvosječa ugleda malenog sivog šumskog miša kako trči pred divljom mačkom i, iako nije imao srce, znao je da je pogrešno što divlja mačka pokušava ubiti to malo bespomoćno stvorenje.

I tako Drvosječa podigne svoju sjekiru i u trenutku kad je divlja mačka protrčala pored njega zada joj smrtonosni udarac, jednim zamahom sjekire odvoji joj glavu od tijela i njezina mu se glava, raspolovljena u dva dijela, dokotrlja do nogu.

Poljski miš, odnosno mišica, najednom slobodna od svog neprijatelja, zaustavi se, te polako se približavajući Limenom Drvosječi, kaza svojim piskutavim glasićem:

»O, hvala ti! Hvala ti beskrajno što si mi spasio život!«

»Nemoj to ni spominjati, molim te«, odgovori Limeni Drvosječa. »Ja nemam srce, pa zbog toga uvijek pazim da pomognem svima onima kojima treba prijatelj, pa čak i ako se radi samo o mišu.«

»Samo o mišu!« zaječi životinjica ozlojeđeno. »Ja nisam samo miš, ja sam mišica kraljica – kraljica svih poljskih miševa!«

»O, zaista!« odvrati Drvosječa i nakloni se.

»Tako da znate, vi ste napravili veliko i hrabro djelo spasivši mi život«, doda kraljica.

U tom trenutku ugledaju nekoliko miševa kako trče brzo što su brže mogli prema njima, a kad su ugledali kraljicu, miševi vrisnu u glas:

»O, Vaše veličanstvo, mislili smo da ćete poginuti! Kako ste uspjeli umaći onoj velikoj divljoj mački?« i pritom joj se naklone toliko duboko da samo što nisu stajali na svojim glavama.

»Ovaj smiješni limeni čovjek«, odgovori ona, »ubio je divlju mačku i spasio mi život. Stoga mu svi morate služiti i ispuniti svaku, pa i najmanju, njegovu želju.«

»Hoćemo!« uzvikaše mali miševi u pištajućem zboru. A zatim se mišići razbježahu u svim smjerovima, jer se Toto upravo probudio iz sna, pa kad je ugledao sve te miševe oko sebe, silno se obradova i zalaja od oduševljenja, te skoči pred njih. Toto je u Kansasu oduvijek volio loviti miševe i u tome nije vidio nikakva zla.

Ali, Limeni Drvosječa brzo uhvati psa u svoje naručje i čvrsto ga primi dok je uzvikivao za miševima: »Vratite se! Vratite se! Toto vam neće nauditi.«

Na ovo je kraljica miševa provirila glavu iza busena trave i zapitala uplašenim glasom: »Jesi li siguran da nas neće ugristi?«

»Neću mu dopustiti«, odvrati Drvosječa, »i zato se nemojte bojati.«

Jedan po jedan, miševi su dopuzali natrag, a Toto više nije ni zarežao, iako se pokušao osloboditi iz čvrstog Drvosječinog naručja i bio bi ga i ugrizao da nije znao da je ovaj napravljen od lima. Konačno je jedan od najvećih miševa progovorio.

»Ima li išta što mi možemo napraviti kako bi ti se odužili za spašavanje života naše kraljice?«

»Koliko ja znam, nema ništa«, odgovori Drvosječa, ali Strašilo, koji je za to vrijeme pokušavao misliti, brzo uzvrati: »O, da, da, ima, možete spasit našeg prijatelja Plašljivog Lava koji je zaspao u polju makova.«

»Lava!« vrisne mala kraljica. »Zašto? Ta on će nas sve pojesti!«

»Ma ne«, izjavi Strašilo, »naš Lav je kukavica.«

»Stvarno?« upita veliki miš.

»I on sam to tvrdi«, odgovori Strašilo, »on nikada ne bi naudio ikome tko je naš prijatelj. Ako nam pomognete da ga spasimo, obećavam vam da će se on s vama ophoditi s krajnjim poštovanjem.«

»Vrlo dobro«, uzvrati kraljica, »vjerujemo vam. Ali, što trebamo napraviti?«

»Ima li mnogo miševa koji vas priznaju za svoju kraljicu i koji su vam voljni služiti?«

»O, da, ima ih na tisuće«, odgovori ona.

»Onda ih sve što prije sazovite i neka svaki donese po dugačak komad užeta.«

Kraljica se okrene k miševima koji su s njom bili u pratnji i reče im da odmah krenu sazvati cijeli njezin narod. Čim su saslušali sve njene naredbe, raštrkali su se u svim smjerovima što su brže mogli.

»A sada«, kaza Strašilo Limenom Drvosječi, »ti brzo kreni do onih stabala uz rijeku i napravi kolica kojima će se prenositi Lava.«

I tako Drvosječa ode do stabala i započne s radom. Uskoro od dijelova stabala s kojih je pocijepao sve lišće i granje napravi kolica, debla sveže zajedno i učvrsti ih drvenim klinovima, a od manjih komada stabala napravi četiri kotača. On je tako brzo radio da su, otprilike kad su miševi počeli stizati, kolica već bila gotova.

Došli su iz svih smjerova i bilo ih je na tisuće: veliki miševi, mali miševi i miševi srednje veličine, i svaki je u njuškici nosio po komad užeta. Baš u to vrijeme Dorothy se probudila iz svog dubokog dugačkog sna i otvorivši svoje oči, uvelike se iznenadi kada je ležeći usred trave oko sebe ugledala na tisuće miševa koji su je bojažljivo gledali. No, Strašilo joj brzo sve objasni i okrenuvši se prema maloj veličanstvenoj kraljici miševa, kaza:

»Dozvolite mi da vam predstavim Njezino veličanstvo, kraljicu.«

Dorothy je važno kimnula glavom, a kraljica joj se na to nakloni, nakon čega se jako sprijatelji s malom djevojčicom.

Strašilo i Drvosječa potom započnu s privezivanjem miševa za kolica i to uz pomoć užadi koju su ovi donijeli sa sobom. Jedan kraj su im vezali oko vrata, a drugi za kolica. Naravno, kolica su bila tisuću puta veća od bilo kojeg miša koji ih je vukao, ali jednom kad su svi miševi bili upregnuti, nisu imali nikakvih problema pri pokretanju kolica. Čak i kad su Strašilo i Limeni Drvosječa sjeli na njih, ova mala ergela konjića za tren ih je dovela na mjesto gdje je spavao Lav.

Uz mnogo truda, s obzirom da je Lav bio jako težak, konačno su ga uspjeli položiti na kolica. Zatim je kraljica užurbano dala naredbu svojim ljudima da otpočnu s prijevozom, jer se bojala da bi, ukoliko miševi ostanu predugo u polju makova, i sami mogli pozaspati.

Iako ih je bilo mnogo, ispočetka su ova mala bića jedva vukla preteška kolica, ali Drvosječa i Strašilo pomogli su sa stražnje strane i krenulo je nabolje. Uskoro su odgurali Lava iz polja makova do zelenih poljana, gdje je ponovno mogao udisati slatki svježi zrak umjesto otrovnog mirisa opojnog cvijeća.

Dorothy se zatim nađe s mišićima, te još jednom toplo zahvali maloj mišici što je spasila njihovog prijatelja od sigurne smrti. Do tada je Plašljivi Lav toliko prirastao Dorothy srcu da joj je bilo jako drago što je u konačnici spašen.

Nato su odvezali miševe iz zaprege, a oni su se kroz travu brzo razbježali k svojim domovima. Kraljica miševa otišla je posljednja.

»Ako biste nas ikada opet zatrebali«, rekla je, »pozovite nas uz pomoć ove zviždaljke. Mi ćemo vas čuti i doći ćemo vam pomoći. A sad zbogom!«

»Zbogom!« svi odgovoriše. Na to kraljica otrči, dok je Dorothy u rukama čvrsto držala zviždaljku i Tota, kako on ne bi potrčao za mišicom i time je preplašio.

Nakon ovoga, svi su posjedali uz Lava, čekajući da se probudi, a Strašilo donese Dorothy s obližnjeg stabla nekoliko voćaka koje ona pojede za ručak.

10. Čuvar Vrata

Trebalo je pričekati još dosta vremena da se Plašljivi Lav probudi, jer je on jako dugo ležao među makovima i stoga jako dugo udisao njihov smrtonosni miris, ali kada je konačno otvorio svoje oči te se skotrljao s kolica, bilo mu je drago kad je shvatio da je još uvijek živ.

»Trčao sam što sam brže mogao«, rekao je dok je sjedao zijevajući, »ali cvijeće je bilo jače od mene. Kako ste me izvukli?«

Na to mu oni ispričaju sve o poljskim miševima i objasne kako su ga mišići velikodušno spasili od smrti, a Plašljivi Lav se na to nasmiješi rekavši:

»Uvijek sam smatrao da sam strašan i ogroman, a u konačnici to sitno cvijeće me zamalo ubilo, a onda su me te tako sićušne životinjice, kao što su miševi, spasili. Kako je to sve čudno! Ali, drugovi, što ćemo sad?«

»Moramo nastaviti s putovanjem dok ponovno ne nađemo cestu sa žutim opekama«, odvrati Dorothy, »a tada možemo nastaviti k Smaragdnom Gradu.«

I kada se Lav u potpunosti osvježio i razbudio, svi se zajedno ponovno otpute na putovanje, uživajući u šetnji po mekanoj svježoj travi. Nedugo poslije stigoše do ceste sa žutim opekama, pa su tako ponovno bili na putu za Smaragdni Grad gdje je stolovao Veliki Oz.

Cesta je bila ravna i pravilno popločana, a krajolik predivan, tako da su se putnici radovali sa svakim korakom kojim su napuštali šumu i strahote na koje su naišli u njenim mračnim sjenama. Opet su uz cestu bile postavljene ograde, ali ove su bile zeleno obojane, a kada su došli do malene kuće u kojoj je živio jedan ratar, uvide da je i ona bila obojana u zeleno. Prošli su pored nekoliko takvih kuća tijekom poslijepodneva, pa su ponekad ljudi dolazili do vrata i zaglêdali se u njih, kao da im žele postaviti neka pitanja, ali nitko im se nije zaista približio niti popričao s njima, vjerojatno zbog velikog Lava kojeg su se strahovito bojali. Svi odreda su bili odjeveni u odjeću dražesne smaragdnozelene boje i nosili su šiljaste šešire poput onih kakve su imali Žvakači.

»Ovo mora da je Ozova Zemlja«, ustvrdi Dorothy, »i zasigurno se bližimo Smaragdnom Gradu.«

»Da«, odgovori Strašilo. »Ovdje je sve zeleno, dok je u Zemlji Žvakača plava bila omiljena boja stanovnika tog kraja. Ali, ovdje se ljudi ne doimaju tako prijateljski raspoloženi kao u Zemlji Žvakača i bojim se da nećemo uspjeti naći prenoćište.«

»Voljela bih pojesti nešto drugo osim voća«, kaza djevojčica, »a sigurna sam da i Toto sada već umire od gladi. Zaustavimo se pored sljedeće kuće i popričajmo s ljudima.«

I kada su došli do sljedeće velike kuće, Dorothy je hrabro prišla k vratima i pokucala.

Vrata je odškrinula jedna gospođa. Odškrinula ih je taman toliko da proviri kroz njih i upita: »Što želiš, dijete, i zašto je taj ogromni lav u tvom društvu?«

»Mi bismo htjeli prenoćiti kod vas ako nam dopustite«, odgovori Dorothy, »a Lav je moj prijatelj i drug i ne bi vam naudio ni za što na svijetu.«

»Je li ukroćen?« upita žena, otvorivši još malo vrata.

»O, da«, odgovori djevojčica, »a uz to je on i velika kukavica, tako da se zapravo on više boji vas nego vi njega.«

»Pa«, odgovori žena nakon što je malo promislila i ponovno promotrila Lava, »ako je tako, izvolite ući, dat ću vam večeru i prenoćište.«

I tako su ušli u kuću u kojoj su još bili dvoje djece i muškarac. Muškarac je ozlijedio svoju nogu i ležao je na ležaju u kutu. Svi zajedno su se doimali izuzetno iznenađeni što vide ovako čudnu družinu i dok je žena žurno postavljala stol, čovjek je upita:

»Gdje ste se vi zaputili?«

»U Smaragdni Grad«, odgovori Dorothy, »vidjeti se s Velikim Ozom.«

»O, zaista!« uzviknu čovjek. »Jeste li sigurni da će vas Oz primiti?«

»Zašto ne bi?« odgovori ona.

»Zašto?! Jer se priča da on nikad ne dopušta ikome da dođe u njegovu blizinu. Bio sam u Smaragdnom Gradu mnogo puta i to je prekrasno i čudesno mjesto, ali nikada mi nije bilo dopušteno vidjeti Velikog Oza i ne znam ni jednu živuću osobu koja ga je vidjela.«

»Zar on nikada ne izlazi van?« upita Strašilo.

»Nikad. On dane i dane sjedi u svojoj prijestolnoj odaji u palači i čak ga i oni koji ga dvore nisu nikada vidjeli licem u lice.«

»Kako on izgleda?« upita djevojčica.

»Teško je reći«, odvrati čovjek zamišljeno. »Vidiš, Oz je veliki čarobnjak i može preuzeti bilo koji oblik koji zaželi. Stoga neki tvrde da izgleda poput ptice, neki poput slona, a neki kažu da izgleda kao mačka. Nekima se on pokazuje kao prekrasna vila, nekima kao dobri duh, jednostavno, kako mu se dopada tako se prikaže u nekom obliku. Ali, tko je pravi Oz kada je on u svom vlastitom obliku, to nitko živ ne zna.«

»To je vrlo čudno«, ustvrdi Dorothy, »ali na ovaj ili onaj način moramo ga pokušati vidjeti, inače bi ovaj naš put bio besmislen.«

»Zašto vi želite vidjeti strašnog Oza?« upita nato čovjek.

»Ja želim da mi dade mozak«, odgovori brzo Strašilo.

»O, Oz bi to mogao uraditi kao od šale«, izjavi čovjek. »On ima više mozga nego što mu treba.«

»A, ja bih htio da mi dade srce«, kaza Limeni Drvosječa.

»To mu sigurno neće predstavljati poteškoću«, nastavi čovjek, »jer Oz ima ogromnu zbirku sa srcima svih veličina i oblika.«

»A sve što ja želim je da mi dade hrabrost«, uzvrati Plašljivi Lav.

»O, Oz posjeduje veliku posudu hrabrosti na svom prijestolju«, nastavi čovjek, »koju je prekrio zlatnim pladnjem da ništa ne iscuri van. Bit će mu sigurno drago da i tebi malo da.«

»A, ja bih željela da me Oz vrati natrag u Kansas«, izjavi Dorothy.

»Gdje je Kansas?« upita čovjek iznenađeno.

»Ne znam«, odgovori Dorothy tužno, »ali tamo je moj dom i sigurna sam da je negdje.«

»Vrlo vjerojatno može. Pa, Oz može sve i pretpostavljam da će on tebi naći Kansas. Ali, prvo se moraš susresti s njim, a to će biti težak zadatak, jer Veliki Oz ne voli primati nikoga i on radi stvari na svoj način. Ali, što ti želiš?« nastavi on obraćajući se Totu. Toto je samo mahnuo repom, jer, iako je to malo čudno za ustvrditi, Toto nije znao pričati.

Uto ih je zazvala žena, rekavši im da je hrana spremna, pa su se svi okupili za stolom i Dorothy je s uživanjem pojela ukusnu zobenu kašu s omletom i ukusnim bijelim kruhom. Lav je pojeo malo kaše, ali nije bio previše oduševljen, ustvrdivši da je napravljena od zobi, a da je zob hrana za konje a ne za lavove. Strašilo i Limeni Drvosječa nisu baš ništa jeli. Toto je pojeo od svega po malo i bilo mu je drago što je konačno opet mogao pojesti dobar obrok.

Zatim je žena namjestila Dorothy krevet za noćenje, Toto je legao pored nje, dok je Lav čuvao vrata njezine sobe kako je nitko ne bi smetao. Strašilo i Limeni Drvosječa stajali su mirno u kutu i bili tiho cijelu noć, jer nikako nisu mogli spavati.

Sljedeće jutro, čim je sunce izišlo, nastavili su dalje sa svojim putovanjem i uskoro su tik ispred sebe ugledali na nebu prekrasni zeleni sjaj.

»To mora da je Smaragdni Grad«, kaza Dorothy.

I dok su tako koračali, zeleni sjaj je postajao sve blistaviji i blistaviji i činilo se da su se konačno približili kraju svojeg putovanja. Već se bližilo popodne kad su došli do velikog zida koji je okruživao grad. Bio je visok, debeo i sjajno-zelene boje.

Pred njima, na kraju ceste sa žutim opekama, bila su velika vrata, u potpunosti prekrivena smaragdima, koji su tako sijali na suncu da su čak i Strašilove nacrtane oči bile zabliještene njihovim sjajem.

Pored vrata bilo je zvonce i Dorothy je pozvonila. Iznutra se začuo zvonki jasan zvuk. Zatim su se velika vrata polagano otvorila i svi su kroz njih ušli, te su se zatekli u visokoj nadsvođenoj dvorani čiji su zidovi sijali prekriveni bezbrojem smaragda.

Pred njima je stajao maleni čovjek otprilike iste visine kao i Žvakači. Bio je sav, od glave do pete, odjeven u zeleno, a čak mu je i koža bila zelenkasta. Uz njega je stajala velika zelena kutija.

Kada je ugledao Dorothy i njene drugove, upitao ih je: »Što želite u Smaragdnom Gradu?«

»Došli smo vidjeti Velikog Oza«, odgovori Dorothy.

Čovjek je bio toliko iznenađen ovim odgovorom da je sjeo i stao razmišljati.

»Prošao je niz godina otkad me netko zadnji put tražio da vidi Oza«, rekao je tresući glavom od zbunjenosti. »On je moćan i strašan, pa ako ste ovdje došli zbog nekog nekorisnog ili budalastog posla da njime opterećujete mudru priliku velikog čarobnjaka, on bi se mogao naljutiti i sve vas u trenutku uništiti.«

»Ali nismo mi ovdje zbog budalastog ili posla beskorisnog«, odgovori Strašilo, »stvar je krajnje ozbiljna. Rečeno nam je već da je Oz veliki čarobnjak.«

»I jest«, odvrati zeleni čovjek, »i on vlada Smaragdnim Gradom mudro i dobro. Ali prema onima koji nisu iskreni ili koji mu prilaze iz radoznalosti, on je grozan i mali je broj onih koji su se usudili tražiti da ga vide. Ja sam Čuvar Vrata, a pošto vi zahtijevate vidjeti Velikog Oza, dužnost mi je odvesti vas u njegovu palaču. Ali, prvo morate staviti naočale.«

»Zašto?« upita Dorothy.

»Jer, ako ne bi nosili naočale, sjaj i slava Smaragdnog Grada bi vas oslijepili. Čak i oni koji žive u Smaragdnom Gradu moraju ih nositi i danju i noću. Sve se naočale zaključavaju jer je tako Oz naredio još od vremena kada se grad tek gradio, a ja sam jedini koji ima ključ što otključava sve naočale.«

Otvorio je veliku kutiju i Dorothy je u njoj ugledala mnoštvo naočala svih oblika i veličina. Sve su bile od zelenog stakla. Čuvar Vrata našao je naočale koje su kao salivene pristajale Dorothy i stavio joj ih na oči. Naočale su na svakoj dršci imale po jednu zlatnu traku i te su se trake spajale na poleđini glave, te zaključavale malim ključićem što je visio na lancu oko Čuvareva vrata. Kada su naočale bile na Dorothy i jednom zaključane, ona ih više nije mogla skinuti po volji, ali kako nipošto nije htjela oslijepiti od sjaja Smaragdnog Grada, nije ništa rekla.

Zatim je zeleni čovjek stavio naočale Strašilu, Limenom Drvosječi i Lavu, pa čak i malom Totu, i sve ih dobro zaključao.

Konačno je Čuvar Vrata stavio svoje vlastite naočale i bili su spremni unići u palaču. Uzevši veliki zlatni ključ s klina na zidu, otvorio je velika vrata dok su ga svi zajedno slijedili kroz vratnice na ulice Smaragdnog Grada.

11. Čudesni Smaragdni Grad čarobnjaka Oza

Iako su oči zaštitili zelenim naočalama, Dorothy i njeni prijatelji odmah su se zaslijepili sjajem tog čarobnog grada. Uz ulicu poredane prekrasne kuće od zelenog mramora na svojim su pročeljima bile ukrašene bezbrojnim sjajnim smaragdima. Družina je hodala po pločniku od istog tog zelenog mramora. Na mjestima gdje su se spajale zgrade redale su se niske smaragda postavljenih tik jedan uz drugog, a oni su blistali punim sjajem na suncu. Prozorska okna bila su od zelenog stakla, a čak je i nebo ponad Smaragdnog Grada imalo zeleni odsjaj, baš kao i sunčeve zrake.

Bilo je tamo mnogo ljudi – muškaraca, žena i djece – svi su nekud išli i svi su bili odjeveni u zeleno, a i koža im je bila zelenkaste boje. U Dorothy i u njezino neobično društvo gledali su s čuđenjem, no čim bi djeca uočila Lava odmah bi se trkom skrila iza svojih majki. Ali, nitko im nije uputio baš ni jednu jedinu riječ. Uz ulicu su se posložile brojne trgovine i Dorothy je primijetila kako je i u trgovinama sve zeleno. U prodaji su bili zeleni bomboni i zelene kokice, zelene cipele i zelene kape, kao i zelena odjeća svih vrsta. Na jednom je mjestu jedan čovjek prodavao zelenu limunadu, a dok su je djeca kupovala, Dorothy je uočila da su je plaćali zelenim kovanicama.

Koliko se dalo primijetiti, tamo nije bilo konja ni bilo kojih drugih životinja, muškarci su raznosili stvari pomoću zelenih kolica što su ih gurali pred sobom. Svi su djelovali sretno, zadovoljno i imućno.

I tako ih je Čuvar Vrata vodio ulicama, sve dok nisu došli do velike građevine smještene točno nasred grada. To je bila Ozova palača, palača velikog čarobnjaka. Pred vratima je stajao vojnik s dugačkim zelenim brkovima, odjeven u zelenu uniformu.

»Evo stranaca«, obrati mu se Čuvar Vrata, »zahtijevaju vidjeti Velikog Oza.«

»Uđite«, odgovori vojnik, »i prenijet ću mu vašu poruku.«

I tako uđoše kroz vrata palače, a zatim ih odvedu u veliku dvoranu prekrivenu zelenim tepisima, u kojoj je bio prekrasan zeleni namještaj ukrašen smaragdima. Prije nego su ušli u ovu dvoranu, vojnik im je naredio da obrišu svoje noge o zeleni tepih, a kad su sjeli obrati im se ljubazno:

»Molim vas, ugodno se raskomotite dok ja odem do vrata prijestolne odaje i objavim Ozu da ga čekate.«

Dosta su dugo čekali na njegov povratak, a kada je na koncu došao, Dorothy ga upita:

»Jeste li vidjeli Oza?«

»Ne, ne«, odvrati vojnik, »ja ga nikad nisam vidio. Ali pričao sam s njim i prenio mu vašu poruku dok je on sjedio iza velikog zaslona. Rekao je da će vas primiti, ako vi to tako silno želite, ali svaki od vas u njegovo prisustvo mora doći sam i primat će po jednu osobu dnevno. Stoga, pošto morate ostati u palači nekoliko dana, odvest ću vas u vaše sobe gdje ćete se moći u miru odmoriti od vašeg putovanja.«

»Hvala«, odgovori djevojčica, »to je vrlo ljubazno od Oza.«

Vojnik na to zapišti u zelenu zviždaljku i najednom se pred njima pojavi mlada djevojka odjevena u prelijepu zelenu haljinu od svile. Imala je prekrasnu zelenu kosu i zelene oči i duboko se naklonila Dorothy govoreći: »Slijedite me i pokazat ću vam vaše sobe.«

I tako se Dorothy oprosti od svojih prijatelja i, primivši Tota u naručje, krene za zelenom djevojkom kroz sedam prolaza i uz tri stepeništa sve dok nisu došli do sobe smještene u prednjem dijelu palače. Bila je to najslađa malena soba na svijetu, s udobnim mekanim krevetom prekrivenim plahtama od zelene svile i pokrivačem od zelenog baršuna. Nasred sobe bio je maleni vodoskok iz kojeg je u vis poskakivao mlaz zelenog parfema i u slapovima padao natrag u prekrasno izrezbaren zeleni mramorni bazenčić. Na prozorima je stajalo prelijepo zeleno cvijeće, a bila je tamo i polica sa malim zelenim knjigama. Kada je Dorothy stigla otvoriti ove knjige, vidjela je da su prepune veselih zelenih sličica koje su je dobro nasmijale.

Garderobni ormar bio je prepun zelenih haljina načinjenih od satena, svile i baršuna, i baš sve su joj savršeno pristajale.

»Osjećaj se kao kod kuće«, kaza joj zelena djevojka, »i ako ti što zatreba, samo pritisni zvonce. Oz će poslati po tebe sutra ujutro.«

I na to ostavi Dorothy samu i otiđe dolje k ostatku družine. I njih odvede u njihove sobe i svaki od njih se zatekne u prekrasnoj sobi i u vrlo ugodnom dijelu palače. Naravno, ovaj čin ljubaznosti bio je nepotreban u Strašilovom slučaju, jer kad se on zatekao u svojoj sobi samo je glupo stajao na jednom mjestu, odmah do vrata, i tako čekao jutro. Ne bi se odmorio ni da je legao, a nije mogao ni zatvoriti oči, pa je cijelu noć proveo buljeći u paučića koji je pleo svoju mrežu u kutu, baš kao da se uopće ne nalazi u jednoj od najljepših soba na svijetu. Limeni Drvosječa je legao na svoj krevet iz čiste navike, prisjetivši se kako je to biti od mesa, no ni on nije mogao usnuti pa je proveo noć razgibavajući svoje zglobove gore-dolje kako bi ostali pokretni. Lav bi sigurno više volio da je dobio ležaj od suhog lišća u šumi i nije mu se svidjelo što mora biti zatvoren u sobi, ali bio je dovoljno mudar da bi se zbog toga brinuo, pa je skočio na krevet, savio se poput mačke te se u jednoj minuti uljuljkao u san.

Sljedeće jutro, odmah nakon doručka, zelena djevojka došla je po Dorothy i obukla ju je u jednu od najljepših haljina, šivenu od zelenog brokatnog satena. Dorothy je odjenula i svilenu zelenu pregaču. Totu je oko vrata svezala zelenu mašnu i zajedno se otpute prema prijestolnoj odaji Velikog Oza.

Prvo su došli do velike dvorane u kojoj je stajalo mnogo dvorskih dama i gospode odjevenih u skupocjena ruha. Ovi ljudi nisu ništa drugo radili osim što su zajedno provodili vrijeme čavrljajući, no iako im Oz nikada nije dopustio prijem, oni su svako jutro redovito dolazili ispred prijestolne odaje. Kada je Dorothy ušla, znatiželjno su je pogledali, a jedan od njih je prošaptao:

»Zar ćeš stvarno ugledati lice Groznoga Oza?«

»Naravno«, odgovorila je djevojčica, »ako mi on to dopusti.«

»O, primit će te«, odvrati joj vojnik koji je jučer prenio njenu poruku čarobnjaku, »iako on ne voli da ljudi od njega zahtijevaju prijeme. Oz je ispočetka bio ljut i rekao je da te pošaljem odakle si došla. Tada me upitao kako izgledaš, te kada sam spomenuo tvoje srebrne cipelice, jako se zainteresirao. Konačno, rekao sam mu za znak na tvome čelu i onda je odlučio da ti se odobri prijem.«

Upravo je u tom trenutku zazvonilo zvono i zelena djevojka kaza Dorothy: »To je znak. Moraš ući u odaju, sama.«

Otvorivši vrata, Dorothy hrabro uđe unutra i zatekne se na čudesnom mjestu. Bila je to velika, okrugla odaja s visokim nadsvođenim krovom. Zidovi, strop i pod bili su prekriveni velikim smaragdima posloženima jedan blizu drugog. Na sredini krova nalazila se žarka svjetiljka, sjajna poput sunca, od koje su dijamanti sijali još posebnijim sjajem.

Ali, ono što je puno više zainteresiralo Dorothy bilo je veliko prijestolje od zelenog mramora postavljeno na sredini odaje. Na prijestolju je bila kraljevska stolica i kao sve ostalo u odaji i ona je blještala od brojnih bisera, a na njoj se smjestila velika glava koja nije imala ni tijela da je podržava, ni ruku, ni nogu. Na glavi nije bilo kose, bile su samo oči, nos i usta. Po veličini je bila je veća i od glave najvećeg diva.

Dok je Dorothy zurila u ovaj prizor, sva u čudu i u strahu, oči na glavi su se polako počele micati da bi se oštro i mirno zagledale u nju. A zatim su se pomaknula usta i Dorothy je začula glas:

»Ja sam Oz, Veliki i Grozan. Tko si ti i zašto me želiš vidjeti?«

Glas nije bio toliko grozan kao što je očekivala od glasa što dopire iz tolike glave, pa je smogla hrabrosti i odgovorila:

»Ja sam Dorothy, mala i blaga. Došla sam od tebe tražiti pomoć.«

Oči su je promatrale zamišljeno punu minutu. Zatim je glas progovorio:

»Odakle ti srebrne cipelice?«

»Dobila sam ih od Zle Vještice od Istoka, kada je moja kuća pala na nju i ubila je«, odgovori.

»Odakle ti znak na čelu?« nastavi glas.

»Dobra Vještica od Sjevera, uputivši me k Vama, poljubila me u čelo i zaželjela zbogom«, odvrati djevojčica.

I ponovno su je velike oči prodorno pogledale i uvidjele da djevojčica govori istinu. Na to je Oz upita: »Što želiš od mene?«

»Pošaljite me natrag u Kansas, gdje su moja tetka Em i tetak Henry«, gorljivo odgovori Dorothy. »Iako je prekrasna, ne volim tvoju zemlju, a i sigurna sam da tetka Em već strašno brine, jer me već jako dugo nema.«

Oči se tri puta zatvore, zatim se otvore, te upru pogled u vis prema stropu pa dolje prema podu i kružile su tako pogledom gotovo veselo po dvorani, pa se činilo da vide svaki njezin pedalj. Konačno se oči pogledom zaustave na Dorothy.

»Zašto bih ja to tebi napravio?« upita Oz.

»Jer ste vi jaki, a ja sam slaba, jer ste vi veliki čarobnjak, a ja samo bespomoćna mala djevojčica.«

»Ali, bila si dovoljno jaka da ubiješ Zlu Vješticu od Istoka«, odvrati Oz.

»To se jednostavno desilo samo od sebe«, nato će Dorothy prostodušno, »nisam imala ikakvog udjela u tome.«

»Dobro«, reče glava. »Dat ću ti svoj odgovor. Nemaš nikakva prava od mene očekivati da te vratim u Kansas ukoliko mi ne napraviš nešto zauzvrat! U ovoj zemlji svatko treba platiti za ono što traži. Ako želiš da upotrijebim svoje magične moći i pošaljem te natrag kući, prvo moraš napraviti nešto za mene. Pomozi mi pa ću ja pomoći tebi.«

»Što mi je činiti?« upita djevojčica.

»Ubij Zlu Vješticu od Zapada«, Oz će.

»Ali, ne mogu!« uzvikne Dorothy krajnje šokirana.

»Ubila si Vješticu od Istoka i nosiš ljupke srebrne cipelice. Sada u zemlji postoji samo jedna Zla Vještica i kada mi objaviš da je mrtva poslat ću te natrag u Kansas – ne prije.«

Djevojčica nato počne plakati, isuviše razočarana. Zatim oči opet trepnu i pogledaju zabrinuto u nju, kao da je Veliki Oz imao predosjećaj da bi mu ta djevojčica, kad bi samo htjela, mogla pomoći.

»Nikad nikoga i ništa nisam ubila namjerno«, jecala je, »a čak i kad bih to htjela, kako bih uopće mogla ubiti Zlu Vješticu? Ako je vi, Veliki i Grozni čarobnjače, ne možete sami ubiti, kako to od mene očekujete?«

»Ne znam«, odgovori glava, »ali to je moj odgovor i dok Zla Vještica ne bude mrtva nećeš ponovno vidjeti svog têtka i svoju tetku. Zapamti, radi se o Zloj Vještici, ona je neizmjerno zla i treba je ubiti. A sad idi i ne traži ponovnog prijema sa mnom dok ne obaviš svoj zadatak.«

Dorothy s tugom napusti Ozovu odaju i iziđe van, gdje su Lav, Strašilo i Limeni Drvosječa nestrpljivo iščekivali da čuju što joj je Oz rekao.

»Nema nade za mene«, reče tužno, »jer me Oz neće poslati kući dok ne ubijem Zlu Vješticu od Zapada, a ja to nikada neću moći napraviti.«

Njezini prijatelji se ražaloste, ali ništa nisu mogli učiniti kako bi joj pomogli, pa se ona povuče u svoju sobu, legne na krevet i počne gorko plakati, sve dok u suzama nije zaspala.

Sljedećeg jutra vojnik sa zelenim brkovima dođe Strašilu i pozove ga:

»Pođi za mnom, Oz je poslao po tebe.«

Strašilo ga je slijedio, da bi se najednom našao u prijestolnoj odaji, gdje je ugledao prelijepu damu. Tijelo je pokrila zelenom svilenom koprenom, a na glavi poviše svojih velikih kovrči nosila je krunu bogato urešenu draguljima. Iz njenih ramena propinjala su se dva krila predivne boje, tako lagana i nježna da su se njihala i na najmanji dašak vjetra.

Kada se Strašilo, najuglađenije što je mogao, naklonio pred ovim prekrasnim bićem, koliko mu je to njegovo slamnato punjenje dopuštalo, ona ga pogleda slatkim pogledom i kaže:

»Ja sam Oz, Veliki i Grozan. Tko si ti i zašto me želiš vidjeti?«

Strašilo, koji je, kao prvo, očekivao vidjeti veliku glavu o kojoj je Dorothy pričala, stajao je vrlo iznenađen, ali je hrabro odgovorio.

»Ja sam samo Strašilo, ispunjen sam slamom. Stoga uopće nemam mozga i došao sam vas zamoliti da moju glavu ispunite mozgom umjesto da ovako bude ispunjena slamom – tako bih postao čovjek jednak bilo kojem drugom čovjeku u vašem carstvu.«

»Zašto bih ja to trebao napraviti za tebe?« upita dama.

»Zato jer ste mudri i moćni i nitko mi drugi ne može u tome pomoći«, odgovori Strašilo.

»Nikome ne radim usluge bez neke protuusluge«, odgovori Oz, »ali ovo ću ti obećati. Ako za mene ubiješ Zlu Vješticu od Zapada, dobit ćeš od mene veliku količinu mozga i to tako kvalitetnog da ćeš biti najpametniji čovjek u cijeloj Zemlji Oz.«

»Mislio sam da ste već od Dorothy tražili da ubije Vješticu«, odgovori Strašilo u čudu.

»I jesam. Svejedno mi je tko će je ubiti. Ali, dok ona ne bude mrtva, neću vam ispuniti želje. A sad idi, i ne traži ponovnog prijema dok ne zaslužiš svoj mozak za kojim tako jako žudiš.«

Strašilo tužno iziđe van k svojim prijateljima i prenese im Ozove riječi, a Dorothy se dobrano iznenadi kada ču da veliki čarobnjak nije glava, kako ga je ona vidjela, već prelijepa dama.

»Ista stvar«, reče Strašilo, »kao i Limenom Drvosječi, i njemu treba srce.«

Sljedeće jutro vojnik sa zelenim brkovima dođe po Limenog Drvosječu i prenese mu poruku:

»Oz me poslao po tebe. Slijedi me.«

I tako ga je Limeni Drvosječa slijedio i stigao do prijestolne odaje. Nije znao hoće li tamo zateći prelijepu damu ili glavu, ali nadao se lijepoj dami. »Jer«, mislio je za sebe, »ako bude glava sigurno mi neće dati srce – glava nema srce pa stoga uopće neće moći osjetiti nikakvo suosjećanje za mene. Ali, ako bude prelijepa dama, svesrdno ću je moliti za srce, a ona će mi se možda smilovati – jer zna se da su dame dobrog srca.«

Ali, kada je Limeni Drvosječa ušao u prijestolnu odaju, nije ugledao ni glavu ni damu, jer je Oz uzeo oblik najstrašnije zvijeri. Bila je velika gotovo kao slon i veliko zeleno prijestolje izgledalo je premalo da izdrži težinu zvijeri. Zvijer je imala glavu poput nosoroga, samo što je na svom licu imala pet očiju. Iz njenog tijela izrastalo je pet dugačkih ruku, a na tijelu je imala još pet dugačkih mršavih nogu. Debela dlaka prekrivala je svaki dio njenog tijela. Čudovište groznijeg izgleda ne bi se moglo ni zamisliti. Bila je zapravo prava sreća što Limeni Drvosječa nema srce, jer bi mu ono od užasa u tom trenutku lupalo užasno jako i nevjerojatno brzo. Ali, s obzirom da je bio samo od lima, Drvosječa se uopće nije prepao, ali se podosta razočarao.

»Ja sam Oz, Veliki i Grozan«, izreče zvijer glasom koji je ustvari bio gromoglasan urlik. »Tko si ti i zašto me želiš vidjeti?«

»Ja sam Drvosječa, napravljen sam od lima. Zbog toga nemam srce pa ne znam voljeti. Molim vas da mi date srce pa da i ja mogu biti kao i drugi ljudi.«

»Zašto bih ja to napravio?« zahtijevala je zvijer odgovor.

»Jer vas molim i jer mi samo vi možete ispuniti moju molbu«, odgovori Limeni Drvosječa.

Oz na to tiho zareži i osorno odvrati: »Ako zaista želiš imati srce, moraš ga zaslužiti.«

»Kako?« upita Drvosječa.

»Pomogni Dorothy ubiti Zlu Vješticu od Zapada«, odgovori zvijer. »Kada Vještica bude mrtva, dođi k meni pa ću ti dati najveće, najtoplije, najsrdačnije srce što ga ima u Zemlji Oz.«

I tako se i Limeni Drvosječa vrati svojim prijateljima pokunjen i ispriča im sve o groznoj zvijeri koju je vidio. Svi su se zajedno jako čudili brojnim oblicima koje je veliki čarobnjak uzeo, a zatim Lav objavi:

»Kada odem vidjeti Oza, bude li zvijer, zarikat ću najglasnije što mogu i toliko ga preplašiti da će mi dati što zahtijevam. Ako bude prelijepa dama, pretvarat ću se da ću skočiti na nju i tako je natjerati da mi ispuni želju. A, ako pak bude velika glava, bit će tada na mojoj milosti i nemilosti, jer ću je zakotrljati po sobi i kotrljati je tako dugo dok nam svima ne dade što želimo. Zato budite veseli, prijatelji moji, jer će uskoro sve biti dobro.«

Sljedeće jutro vojnik sa zelenim brkovima odvede Lava u prijestolnu odaju i zamoli ga da pristupi Ozu.

Lav u mahu prođe kroz vrata i, pogledavajući uokolo, na svoje veliko iznenađenje primijeti da na prijestolju stoji vatrena kugla, toliko velika i blliješteća da je jedva mogao u nju gledati. Prvo što je pomislio bilo je da se Oz nesretnim slučajem zapalio i počeo gorjeti, ali kada se počeo približavati kugli, vrućina koja je isijavala iz nje je bila toliko jaka i spalila mu je brkove, pa se, tresući se i puzeći po podu povukao nazad, što je bliže mogao izlazu.

A zatim se tihi glas začuo iz vatrene kugle:

»Ja sam Oz, Veliki i Grozan. Tko si ti i zašto me želiš vidjeti?«

A Lav odgovori: »Ja sam Plašljivi Lav i bojim se svega. Došao sam vas moliti da mi date hrabrost, tako da i u stvarnosti mogu postati kralj životinja, kako me ljudi zovu.«

»Zašto bih ti ja dao hrabrost?« zagalami Oz.

»Jer ste najveći od svih čarobnjaka i samo vi imate moć ispuniti moju želju«, odgovori Lav.

Vatrena kugla nakratko je jako plamtjela, a onda se začu glas:

»Donesi mi dokaz da je Zla Vještica mrtva i tog trenutka ću ti dati hrabrost. Ali, dok god je Vještica živa, morat ćeš biti kukavica.«

Lav se razljuti na ove riječi, ali nije mogao ništa odgovoriti na ovo i, dok je šutke promatrao vatrenu kuglu, postalo mu je tako neizdrživo vruće u toj prostoriji da je samo podvio svoj rep i požurio van iz odaje. Bilo mu je drago što su ga vani čekali njegovi prijatelji i rekao im je sve što je bilo izrečeno na užasnom razgovoru s čarobnjakom.

»I što ćemo sada?« upita tužno Dorothy.

»Samo je jedna stvar koju možemo napraviti«, odvrati Lav, »a ta je da odemo u Zemlju Palčića, potražimo Zlu Vješticu i uništimo je.«

»Ali, pretpostavimo da to ne uspijemo?« kaza djevojčica.

»Onda ja nikada neću dobiti hrabrost«, odgovori Lav.

»A ja nikada neću dobiti mozak«, doda Strašilo.

»A ja nikada neću dobiti srce«, izusti Limeni Drvosječa.

»A ja se nikada neću vratiti tetki Emi i tetku Henryju«, zavapi Dorothy i brizne u plač.

»Pazi!« vrisne zelena djevojka. »Tvoje suze bi mogle pasti na tvoju zelenu haljinu i zaprljati je!«

Stoga Dorothy obrisa oči i kaza: »Pretpostavljam da moramo pokušati, ali sam sigurna da neću nekoga ubiti samo da bih ponovno vidjela tetku Em.«

»Poći ću s tobom, iako sam ja prevelika kukavica da bih ubio Vješticu«, izjavi Lav.

»I ja ću poći«, izjavi Strašilo, »ali ja ti neću biti od velike pomoći jer sam obična budala.«

»Ja nemam srca da naudim čak ni vještici«, zapazi Limeni Drvosječa, »ali ako ti ideš, idem i ja s tobom.«

I tako je odlučeno da već sutradan ujutro krenu na putovanje. Limeni Drvosječa izoštrio je svoju sjekiru na brusnom kamenu zelene boje, te je dobro nauljio sve svoje zglobove. Strašilo se napunio svježom slamom, a Dorothy mu je stavila novu boju na oči tako da može bolje vidjeti. Zelena djevojka, koja je bila vrlo ljubazna prema njima, napunila je Dorothynu košaru poslasticama, a Totu je oko vrata svezala zelenu vrpcu na kojoj je bilo pričvršćeno zvonce.

Svi su otišli rano na spavanje i čvrsto su spavali do zore, kada ih je probudilo kukurikanje zelenog pijetla koji je živio u dvorištu iza palače, te kokodakanje kokoši koja je izlegla zeleno jaje.

12. U potrazi za Zlom Vješticom

Vojnik sa zelenim brkovima vodio ih je ulicama Smaragdnog Grada sve dok nisu stigli do dvorane u kojoj je živio Čuvar Vrata. Čuvar im otključa naočale i spremi ih natrag u veliku kutiju, a zatim ljubazno našim prijateljima otvori vrata.

»Koja cesta vodi do Zle Vještice od Zapada?« upita ga Dorothy.

»Nema ceste«, odgovori Čuvar Vrata. »Nitko nikada nije poželio ići tim putem.«

»Kako ćemo je onda uopće pronaći?« upita zatim Dorothy.

»Lako je«, odgovori on, »jer kad ona sazna da ste u njenoj zemlji, Zemlji Palčića, naći će ona vas i sve će vas porobiti.«

»Možda i neće«, ubaci se Strašilo, »jer mi kanimo uništiti nju!«

»Hm, to je onda druga stvar«, kaza Čuvar Vrata. »Nitko je dosada nije uništio, pa sam jednostavno zaključio da će od vas napraviti robove, jer je to napravila i svima ostalima. Ali, pazite se jer je ona zla i divlja i možda vam ne dopusti da je uništite. Držite se zapada, tamo gdje sunce zapada – i pronaći ćete je.«

Oni mu zahvale, kažu mu zbogom i krenu put zapada preko polja mekane trave, istočkane tu i tamo tratinčicama i maslačcima. Dorothy je i dalje nosila predivnu svilenu haljinu koju je imala na sebi u palači, ali sada je, na svoje veliko iznenađenje, opazila da njena haljina više nije zelena, već čisto bijela. Vrpca oko Totovog vrata također više nije bila zelena, bila je bijela, baš poput Dorothyne haljine.

Smaragdni Grad je uskoro bio iza njih. Što su više napredovali, teren je postajao sve grublji i brežuljkastiji, jer nije bilo nikakvih poljskih imanja ni kuća u ovoj Zemlji Zapada, a i tlo je bilo neobrađeno.

Popodne im je vruće sunce udaralo u oči i nije bilo stabala u čiju bi se hladovinu skrili, pa su tako Dorothy, Toto i Lav bili i prije noći umorni, te su legli na travu i zaspali, dok su im Limeni Drvosječa i Strašilo čuvali stražu.

Zla Vještica od Zapada imala je samo jedno oko, ali ono je bilo moćno poput teleskopa i mogla je vidjeti svuda. I tako je, kad je sjela pred vrata svoga dvorca, malo promotrila uokolo i ugledala Dorothy kako spava sa svim svojim prijateljima oko sebe. Bili su jako daleko, ali Zla se Vještica razbjesnila što ih je zatekla u svojoj zemlji, pa je smjesta zapištala u svoju srebrnu zviždaljku što joj je visjela oko vrata.

Najednom su iz svih smjerova dotrčali čopori ogromnih vukova. Imali su dugačke noge, žestoke oči i oštre zube.

»Idite onim ljudima«, naredi im Vještica, »i raskomadajte ih na komadiće.«

»Zar ih nećeš napraviti svojim robovima?« upita vođa vukova.

»Ne, jedan je od lima, drugi od slame, a još su tamo i jedna djevojčica i lav. Nitko od njih nije prikladan za rad, pa ih sve raskomadajte na sitne, sitne komadiće.«

»Vrlo dobro«, odvrati vuk i odjuri silnom brzinom dok su ga svi ostali slijedili.

Bila je prava sreća što su Strašilo i Limeni Drvosječa bili sasvim budni, pa su čuli vukove kako dolaze.

»Ovo je moja borba«, izjavi Limeni Drvosječa, »zato stanite iza mene i ja ću se boriti s njima kako budu dolazili.«

Posegnuo je za sjekirom koju je bio izuzetno naoštrio, i kad je vođa vukova došao do njega, Drvosječa podigne svoju ruku i odsječe glavu vuku, na što ovaj odmah padne mrtav. Čim je ponovno digao svoju sjekiru, eto i drugog vuka, ali i on padne mrtav pod sjekirom Limenog Drvosječe. Bilo je četrdeset vukova i četrdeset puta vuk je pao mrtav pred Limenim Drvosječom, i konačno je ispred Limenog Drvosječe stajala ogromna hrpa mrtvih vukova.

Tada on odloži sjekiru i sjedne do Strašila, koji mu nato dobaci: »Dobra borba, prijatelju!«

Zatim su čekali jutro da se Dorothy probudi. Djevojčica se prilično uplašila kad je ispred sebe vidjela ogromnu hrpu dlakavih vukova, ali joj tada Limeni Drvosječa sve ispriča. Ona mu zahvali što ih je spasio i zatim sjedne doručkovati, a potom zajedno nastave svoje putovanje.

Ujutro Zla Vještica dođe do vrata dvorca i razgleda okolinu svojim jednim okom što je moglo vidjeti u daljinu. Ugledala je sve svoje vukove kako leže mrtvi, a strance kako i dalje putuju zemljom. Sada se još više naljutila, pa zapišti u svoju srebrnu zviždaljku dva puta.

Odmah pred nju doleti jato divljih vrana, toliko veliko da se od njihova broja i nebo zamračilo.

I Zla Vještica naredi kralju vrana: »Smjesta odletite do stranaca, iskopajte im oči i raskomadajte ih na sitne komadiće.«

I jato divljih vrana odletje prema Dorothy i njenim prijateljima. Kada ih mala djevojčica ugleda kako dolaze, jako se zaplaši.

Ali na to će Strašilo: »Ovo je moja borba, legnite pored mene i ptice vam neće nauditi.«

I tako svi legoše na zemlju osim Strašila, a on se uspravi i raširi ruke. Kada ga vrane ugledaše, prepadnu se kao što se ove ptice uvijek prepadnu strašila, i ne usude mu se približiti ni milimetra više. Ali kralj vrana reče:

»To je samo čovjek ispunjen slamom. Iskopat ću mu ja oči.«

Kralj vrana poletje na Strašila, ali Strašilo ga uhvati za glavu i zavrne mu vratom dok ptičurina nije pala mrtva. A zatim se druga vrana zaletje na Strašila i Strašilo i njoj

zavrne vratom. Bilo je sve zajedno četrdeset vrana i četrdeset puta je Strašilo zavrnuo njihove vratove, dok najzad sve nisu ležale mrtve pored njega. Zatim se obrati svojim prijateljima i pozove ih da nastave s putovanjem.

Kada je Zla Vještica opet pogledala vani i ugledala sve svoje vrane kako mrtve leže na hrpi, strašno je pobjesnila, pa tri puta puhne u svoju srebrnu zviždaljku.

Odmah se aču jako zujanje u zraku i nato nahrupe crne pčele.

»Idite k strancima i izbodite ih na smrt!« naredi Vještica, te pčele smjesta odlete prema Dorothy i njezinim prijateljima. Ali Limeni ih je Drvosječa uočio na vrijeme, a Strašilo je strelovito odlučio što napraviti.

»Brzo, izvadi moju slamu i prospi je na Dorothy, psa i Lava«, naredi Limenom Drvosječi, »pčele ih neće moći izbosti.« Drvosječa to i napravi, i dok je Dorothy ležala pored Lava i držala Tota u naručju, slama ih je prekrivala u potpunosti.

Kad su im se pčele približile, naiđu jedino na Limenog Drvosječu, stoga se zalete na njega i izbodu ga, ali polome svoje žalce na čvrstome limu a da Limenog Drvosječu uopće nisu ozlijedile. A kako pčele ne mogu živjeti bez svojih žalaca, to je ujedno bio i njihov kraj, i posvuda su oko Limenog Drvosječe ležale pčele u hrpama poput razbacanog ugljena.

Uto se Dorothy i Lav ustanu, a djevojčica pomogne Limenom da sastavi Strašila, dok ponovno nije izgledao dobro kao i prije, pa nastave svoje putovanje.

Zla Vještica je bila toliko ljuta kada je vidjela svoje crne pčele kako leže u hrpama poput crnog ugljena, da je lupila nogom i počela si čupati kosu i škrgutati zubima. Zatim pozove svojih dvanaest slugu, Palčića, podijeli im oštra koplja i naredi im da odu pred strance i unište ih.

Palčići nisu bili hrabri ljudi, ali morali su napraviti što im je naređeno, pa su odmaširali do Dorothy i njezine družine. Uto Lav gromoglasno zariče i skoči pred njih, a jadni se Palčići toliko prepadnu da su otrčali nazad što su brže mogli.

Kada su se vratili u dvorac, Zla ih je Vještica sve isprebijala šipkom, a zatim ih pošalje natrag na posao. Potom sjedne da promisli što bi mogla napraviti sljedeće. Nije mogla shvatiti da su se izjalovili svi njezini planovi da uništi ove strance, no kako je bila vrlo moćna vještica, a k tome i zla, brzo je smislila što dalje.

U ormaru je stajao zlatni šešir s dijamantima i rubinima što su u krugu lebdjeli ponad njega. Ovaj je zlatni šešir imao moć. Tko god ga je posjedovao mogao je triput pozvati Krilate Majmune, a oni bi poslušali svaku primljenu naredbu. Ali, ni jedna osoba im nije mogla ništa narediti više od tri puta. Zla je Vještica već dva puta upotrijebila moć zlatnog šešira. Jednom kada je htjela da joj Palčići postanu robovi, pa se postavila vladaricom njihove zemlje, a u tome su joj pomogli Krilati Majmuni. I drugi put kad su joj pomogli u borbi protiv samog čarobnjaka Oza, kojeg je tako istjerala iz Zemlje Zapada. Samo je još jednom mogla upotrijebiti zlatni šešir i upravo zbog toga htjela je biti sigurna da je sve ostale mogućnosti iskoristila. Ali, sada kada su i njezini žestoki vukovi i

njezine divlje vrane, a i pčele ubojice, bili mrtvi, dok je njene robove rastjerao Plašljivi Lav, uvidjela je da je ostao samo jedan način da uništi Dorothy i njezine prijatelje.

I tako Zla Vještica izvadi zlatni šešir iz svog ormara i stavi ga na glavu. Zatim stane na lijevu nogu i polako izgovori:

»E-pe, pep-pe kak-ke!«

Nakon toga stane na svoju desnu nogu pa izgovori:

»Zdri-vo, zdro-vo, zdra-vo!«

I na kraju stane na obje svoje noge i zaviče snažno:

»Zi-zi, zu-zi, zik!«

I čarolija počne djelovati. Nebo se zamrači i začu se prigušena tutnjava. Začu se klepet brojnih krila, te veliki žamor i cerek, a zatim se na trenutak na zamračenom nebu pokaže sunce koje na kratko osvijetli Zlu Vješticu okruženu gomilom majmuna, od kojih je svaki imao par ogromnih i moćnih krila na svojim ramenima.

Jedan, mnogo veći od ostalih, izgledao je poput njihovog vođe, doleti do Vještice i obrati joj se: »Pozvala si nas treći i posljednji put. Što nam naređuješ?«

»Idite k strancima koji su ušli u moju zemlju i sve ih uništite, osim Lava«, naredi Zla Vještica. »Dovedite tu zvjerku k meni, jer ga namjeravam osedlati kao konja za posao.«

»Vaše će naredbe biti ispunjene«, odgovori vođa, a zatim Krilati Majmuni odlete uz žamor i buku do mjesta gdje su Dorothy i njezini prijatelji pješačili.

Nekoliko majmuna naglo ugrabi Limenog Drvosječu i ponesu ga zrakom sve dok nisu došli do područja koje je bilo prekriveno šiljatim stijenama. Tu ispuste jadnog Limenog Drvosječu, koji je s ogromne visine pao ravno na šiljato stijenje i ostao tamo nepomično ležati zgnječen i ulupljen.

Druga skupina majmuna dohvati Strašila i svojim dugačkim prstima mu povade svu slamu iz njegova tijela, odjeće i glave. Od njegove kape, čizama i odjeće naprave mali zavežljaj koji odbace na najviše grane jednog visokog drveta.

Preostali majmuni prebace komade čvrstog užeta preko Lava i njime mu omotaju tijelo, glavu i noge, sve dok ga potpuno nisu onesposobili, da više nije mogao ni gristi, ni grepsti, ni boriti se na bilo koji način. Zatim ga podigoše u vis pa odletješe s njim do Vještičinog dvorca, gdje ga smjeste u malo dvorište sa svih strana okruženo visokom željeznom ogradom koja mu je onemogućavala bijeg.

No, Dorothy nisu naudili. Ona je samo stajala s Totom u naručju i promatrala tužnu sudbinu svojih drugova, misleći kako će uskoro i na nju doći red. Vođa Krilatih Majmuna uto doleti do nje, rastegne svoja dugačka dlakava ramena i svojom ružnom iscerenom facom unese se Dorothy u lice, no zatim primijeti poljubac Dobre Vile na njezinom čelu, smjesta se zaustavi i dade i drugima znak da je ni slučajno ne dotaknu.

»Ne usuđujemo se nauditi ovoj maloj djevojčici«, kaza im, »jer je ona zaštićena silama Dobra, a one su veće od sila Zla. Sve što možemo napraviti jest da je prenesemo u dvorac Zle Vještice i tamo ostavimo.«

I tako su svojim rukama pažljivo i nježno primili Dorothy i brzo je prenijeli zrakom do dvorca, gdje su je ostavili van, na prednjim stepenicama. A zatim se vođa obrati Vještici:

»Poslušali smo te u svemu koliko smo mogli. Limeni Drvosječa i Strašilo su uništeni, a Lav je svezan u tvome dvorištu. Nismo se usudili nauditi djevojčici ni psu kojeg ima u naručju. Tvoja vlast nad nama je sada završena i više nas nikada nećeš vidjeti.«

I nato svi Krilati Majmuni uz glasno cerekanje, galamu i buku odlete u vis i za tili čas nestanu.

Zla Vještica se iznenadi, ali i uplaši kada ugleda znak na Dorothynu čelu, jer je dobro znala da se ni Krilati Majmuni, pa ni ona osobno, neće usuditi nauditi djevojčici na bilo koji način. Pogleda zatim prema tlu Dorothy u stopala i tada ugleda srebrne cipelice. I nato se započne tresti od straha, jer je znala koliku moćnu čaroliju one posjeduju. Isprva je Vještica htjela pobjeći glavom bez obzira, no zatim pogleda djevojčici u oči i prozre kako je dijete jednostavna dušica, te da malena uopće nije svjesna kojim sve čudesnim moćima raspolaže zbog toga što ima srebrne cipelice. I na to se Zla Vještica nasmije sebi u bradu i promisli: »Još je uvijek mogu napraviti svojim robom, jer ona uopće ne zna kako koristiti moći koje posjeduje.« A onda strogo i oštrim glasom naredi Dorothy:

»Pođi za mnom i pobrini se da napraviš sve što ti kažem, u protivnom s tobom će biti završeno, kao što je završeno s Limenim Drvosječom i Strašilom.«

Dorothy ju je na to spremno slijedila kroz mnoge lijepo uređene odaje njezinog dvorca sve dok nisu stigli do kuhinje, gdje joj je Vještica zapovjedila da očisti sve posuđe i lonce, da pomete pod i održava vatru.

Dorothy se pokorno prihvati posla s namjerom da radi najbolje što može, jer joj je bilo drago što je Zla Vještica ipak odlučila da je ne ubije.

Kad je zaposlila Dorothy, Vještica ode u dvorište s naumom da upregne Plašljivog Lava kao konja. To ju je jako radovalo jer je bila sigurna da će ga moći natjerati da vuče njena kola kada god se zaželi vožnje. Ali, čim je otvorila vrata, Lav tako moćno zariče i skoči sa žestinom pred nju, da se Vještica sva zaprepasti i brzo istrči i zalupi vratima.

»Ako te ne mogu osedlati«, obrati se Vještica Lavu kroz rešetke na vratima, »onda ću te izgladniti. Nećeš dobiti ništa za jelo sve dok ne postupiš kako ja kažem.«

I nakon toga nije uopće nosila hranu zarobljenom Lavu, nego bi svakog dana točno u podne dolazila na vrata i pitala Lava: »Jesi li spreman da te osedlam kao konja?«

A Lav bi odgovorio: »Ne! Uđeš li u dvorište, ugrist ću te.«

Lav nije morao postupati kao što mu je Vještica naređivala, jer mu je Dorothy svaku večer, dok bi Vještica spavala, donosila hranu iz ormara. Nakon što bi je pojeo, legao bi na svoj slamnati ležaj, a Dorothy bi legla pored njega i naslonila svoju glavu na

njegovu čupavu, mekanu grivu i onda bi pričali o svojim nevoljama i planirali način na koji bi mogli pobjeći. Ali, nisu mogli naći nikakav izlaz iz dvorca, jer ga je bez prestanka čuvao žuti Palčić, koji je bio rob Zle Vještice i previše u strahu od nje da ne bi postupio po njezinoj naredbi.

Djevojčica je tijekom dana trebala teško raditi, a često joj je Vještica prijetila da će je istući starim kišobranom kojeg je cijelo vrijeme držala u ruci. Ali, zapravo, nije joj padalo na pamet udariti Dorothy zbog znaka kojeg je djevojčica nosila na čelu. Dijete to nije znalo, pa je bilo puno straha za sebe i za Tota. Jednom prilikom je Vještica udarila Tota svojim kišobranom, a hrabri psić brzo je dotrčao natrag i ugrizao je za nogu za osvetu. Vještica uopće nije krvarila na mjestu gdje ju je pas ugrizao, jer je bila toliko zla da se krv u njenom tijelu sasušila još prije mnogo godina.

Dorothyn život postao je izrazito tužan, jer je shvatila da će se ovako teško vratiti u Kansas i da možda nikada više neće vidjeti tetku Em. Ponekad bi satima gorko plakala, dok bi joj Toto sjedio do nogu, zurio u njeno lice i tužno cvilio kako bi pokazao koliko je i on tužan zbog svoje male gospodarice. Totu je bilo sasvim svejedno je li u Kansasu ili u Zemlji Velikoga Oza dok god je Dorothy s njim, ali osjećao je da je djevojčica nesretna, pa je zbog toga i on bio nesretan.

Jednog dana Zla Vještica osjeti veliku žudnju za srebrnim cipelicama koje je Dorothy stalno imala na nogama. Njene pčele, vrane i vukovi ležali su mrtvi na hrpama i sušili se, iskoristila je sve magične moći zlatnog šešira, ali kad bi se samo dokopala srebrnih cipelica, zadobila bi puno više moći nego što ih je izgubila. Sa željom da joj ukrade cipelice, Vještica je pažljivo motrila Dorothy ne bi li primijetila kada ih djevojčica skida. No, dijete je tako bilo ponosno na svoje cipelice, da ih uopće nije skidala osim po noći i kad bi išla na kupanje. Vještica se pak toliko bojala mraka da se nije usudila kročiti u Dorothynu sobu po noći kako bi uzela cipelice, a njen strah od vode bio je još veći od njenog straha od mraka, tako da nije prilazila Dorothy ni kada je djevojčica bila u kupaoni. U stvari, stara Vještica nikada nije ni dotaknula vodu, niti je dopustila da se na bilo koji način voda dotakne nje.

Ali, opaka Vještica bila je toliko lukava da je konačno smislila prevaru kojom bi dobila što je htjela. Nasred kuhinjskog poda postavila je željeznu šipku, a onda je uz pomoć magije učinila nevidljivom ljudskom oku. I tako se Dorothy hodajući po kuhinjskom podu, ne mogavši vidjeti šipku, spotakne o nju i pade koliko je dugačka i široka. Nije se ozbiljno povrijedila, ali pri njenom padu ispala joj je srebrna cipelica, i prije nego ju je stigla dohvatiti zgrabila ju je Zla Vještica i brzo obula na svoju suhonjavu nogu.

Zla žena se toliko poradovala zbog svoga uspjeha s magijom, jer, makar je imala samo jednu cipelicu, ovako je ipak posjedovala polovicu moći cipelica, a Dorothy tu moć više nije mogla upotrijebiti protiv nje, čak i kad bi znala kako se to radi.

Ali, mala se djevojčica, vidjevši da je izgubila svoju prekrasnu srebrnu cipelicu, tako naljuti pa povika na Vješticu: »Vrati mi moju cipelicu!«

»Neću«, brzo joj odgovori Vještica, »sad je moja, a ne više tvoja!«

»Ti si jedno zlo stvorenje«, zavapi Dorothy, »nemaš prava prisvojiti moju cipelu!«

»Svejedno, ja ću je sad zadržati«, odvrati joj Vještica smijući joj se u lice, »a jednog ću ti dana oduzeti i drugu cipelicu!«

Ovo je toliko razljutilo Dorothy da je taj trenutak zgrabila vjedro vode što je stajalo pored nje i od bijesa izlila iz njega svu vodu po Vještici.

Zla žena tada tako jako vrisne od straha, da bi se, dok ju je Dorothy promatrala u čudu, najednom počela skupljati u sebe i smanjivati.

»Vidiš što si napravila!?!« vrištala je. »Još koji trenutak i otopit ću se!«

»Zaista mi je žao!« odgovori Dorothy, koja se iskreno prepala kad je vidjela Vješticu kako se pred njenim očima topi poput smeđeg šećera.

»Zar nisi znala da će me voda uništiti?« kukajući je upita Vještica očajnim glasom.

»Naravno da ne«, odgovori Dorothy, »kako bih to mogla znati?«

»Za par ću se trenutaka otopiti i cijeli će ti dvorac biti na raspolaganju. Bila sam zla cijelog života, ali nikada nisam ni sanjala da ću skončati od ruke malene djevojčice poput tebe, nikada nisam ni sanjala da ćeš me ti uspjeti otopiti i time me spriječiti da i dalje radim opaka djela. Gle, nema me-e-e-e!!!«

Ovim riječima Vještica je nestala u smeđu, rastopljenu, bezobličnu masu i počela se razlijevati po čistim daskama kuhinjskog poda. Kada je Dorothy vidjela da se Vještica zaista otopila u ništa, uzela je još jedno vjedro vode i polila ga na mrlju. Zatim ju je kroz vrata pomela van iz kuhinje. Nakon što je uzela srebrnu cipelicu, što je bilo sve što je preostalo od stare žene, dobro očisti cipelicu, obrisa je krpom i ponovno obuje. I tada, konačno slobodna da radi što želi, brzo istrča van u dvorište da što prije kaže Lavu da je Zla Vještica uništena i da više nisu zarobljenici u nepoznatoj zemlji.

13. Oslobođenje

Plašljivi Lav se jako razveselio kad je čuo da se Zla Vještica rastopila vodom iz vjedra i kad je Dorothy jednim potezom otključala vrata njegova zatvora i pustila ga na slobodu. Zajedno su otišli u dvorac, gdje je Dorothy prvo sazvala sve Palčiće da im objavi kako više nisu robovi.

Među žutim Palčićima nastupilo je veliko slavlje, jer su oni bili godinama prisiljeni raditi za Zlu Vješticu, a ona se cijelo vrijeme prema njima ophodila izuzetno okrutno. Taj su dan proglasili svojim praznikom za sva vremena i proveli su ga veselo u čašćenju i plesu.

»Kad bi bar naši prijatelji, Strašilo i Limeni Drvosječa, bili s nama«, reče Lav, »tada bih i ja bio sretan.«

»Ne misliš li da bi ih možda ipak mogli spasiti?« brižno upita djevojčica.

»Mogli bi pokušati«, odgovori Lav.

Pa opet sazovu žute Palčiće i upitaju ih hoće li im pomoći u spašavanju njihovih prijatelja, na što im oni odgovore da će im biti više nego drago da naprave sve što je u njihovoj moći kako bi pomogli Dorothy koja ih je oslobodila ropstva. I tako ona odabere nekoliko Palčića koji su izgledali najmudrije, te se otpute zajedno na put. Putovali su cijeli taj dan i dio sljedećeg dok nisu došli do kamenite ravnice gdje je ležao Limeni Drvosječa, sav nagnječen i svinut. Blizu njega bila je njegova sjekira, ali tupe oštrice i drške puknute na pola.

Palčići ga nježno podignu i odnesu ga u Žuti dvorac. Dorothy je cijelim putem plakala, vidjevši koji je strašan udes zadesio njezinog starog prijatelja, no Lav se držao čvrsto iako je bio jako tužan. Kada su stigli do dvorca, Dorothy se obrati Palčićima:

»Ima li limara među vama?«

»O, da, ima! Neki od njih su izvrsni u svome poslu«, odgovoriše joj.

»Dovedite mi ih«, nato će Dorothy. I kada su joj limari pristupili noseći sa sobom u košarama sve svoje oruđe, ona ih upita: »Možete li izravnati sve ove udubine na njegovom tijelu, te pokrpati ove rupe koje su nastale uslijed pada, tako da ponovno izgleda kao i prije?«

Limari su pažljivo pregledali Limenog Drvosječu i odgovorili joj da misle da bi ga mogli popraviti tako da izgleda bolje nego ikad. I tako se oni prime posla u jednoj od velikih žutih soba dvorca. Radili su tamo tri dana i četiri noći, lupali su čekićima, savijali i ispravljali lim, kovali, lemili i polirali noge, tijelo i glavu Limenog Drvosječe, dok najzad nije bio razvučen u svoj stari oblik i dok mu zglobovi ponovno nisu bili savršeno gipki.

Da budu sigurni, napravili su i nekoliko zakrpa na tijelu Limenog Drvosječe, ali on nije bio ohola osoba pa mu uopće nije smetalo tih nekoliko zakrpa. No, Palčići su svoj posao obavili izvrsno.

Kada je konačno stupio u Dorothynu sobu i zahvalio joj što ga je spasila, bio je toliko sretan da je lio suze radosnice, a Dorothy mu je svaku suzu pažljivo brisala svojom pregačom kako bi spriječila da mu zglobovi zahrđaju. U isto je vrijeme i ona lila suze radosnice što je opet sa svojim starim prijateljem, no njene suze nije trebalo brisati. Što se tiče Lava, on je vrhom svoga repa brisao suze u svojim očima toliko često da ga je ubrzo cijelog smočio, pa je morao otići van u dvorište i držati ga na suncu da se osuši.

»Kad bi bar još i Strašilo bio ponovno s nama«, reče Limeni Drvosječa nakon što mu je Dorothy ispričala što se sve u međuvremenu dogodilo. »To bi me stvarno učinilo istinski radosnim.«

»Morat ćemo ga pokušati naći«, kaza djevojčica.

I opet pozove Palčiće da joj pomognu, te su hodali cijeli taj dan i dio sljedećeg dok nisu došli do visokog drveta na čije grane su Leteći Majmuni odbacili Strašilovu odjeću.

Bilo je to vrlo visoko stablo s deblom tako glatkim da se nitko nije mogao na njega uspeti. Najednom će Drvosječa: »Ja ću ga posjeći i tako ćemo doći do Strašilove odjeće.«

Uglavnom, dok su limari popravljali Limenog Drvosječu, jedan Palčić, koji je bio zlatar, napravio mu je dršku od čistog zlata i pričvrstio je umjesto stare slomljene drške za Drvosječinu sjekiru. Ostali su radili na odstranjivanju hrđe s oštrice, sve dok nije sijala poput ispoliranog srebra.

Čim je to rekao, odmah se primi posla i započne sjeći stablo, te ga ubrzo s treskom sruši, na što Strašilova odjeća padne s grana i otkotrlja se po tlu.

Dorothy je podigne, a zatim je Palčići odnesu natrag u dvorac i tamo ispune čistom, lijepom slamom, i gle, za čas eto Strašila! Dobar kao i uvijek, iznova i iznova im se zahvaljivao što su ga spasili.

Sada kada su ponovno svi bili na okupu, Dorothy i njezini prijatelji proveli su sljedećih nekoliko dana u ushićenom slavlju, slaveći u Žutom dvorcu, gdje su imali sve što im je trebalo.

Ali jednog dana djevojčica se sjeti tetke Em i kaza: »Moramo natrag k Ozu tražiti ga da ispuni svoje obećanje.«

»Da«, kaza Drvosječa, »konačno ću dobiti svoje srce!«

»A ja ću dobiti svoj mozak«, doda Strašilo presretno.

»A ja hrabrost«, doda Lav.

»A ja ću se vratiti natrag u Kansas!« vrisne Dorothy pljeskajući rukama. »Ooo, onda već sutra krenimo za Smaragdni Grad!«

I tako su i odlučili napraviti. Sljedeći dan sazovu Palčiće i pozdrave se s njima. Palčići su bili jako tužni što njihovi novi prijatelji odlaze, a tako su jako zavoljeli Limenog

Drvosječu da su ga molili da ostane s njima i postane njihov novi vladar i vladar cijele Žute Zemlje Zapada. Kad su shvatili da su svi pridošlice ipak čvrsto odlučili napustiti njihovu zemlju, poklone Totu i Lavu po zlatan ovratnik, Dorothy poklone prekrasnu narukvicu ispunjenu dijamantima, a Strašilo je pak dobio zlatom ukrašen štap za hodanje koji bi spriječio da se putem spotiče. Konačno, Limenom Drvosječi poklone srebrnu kanticu s uljem obloženu draguljima.

Svaki od putnika zauzvrat je održao kratak govor, a zatim se družina rukovala sa svim Palčićima, sve dok ih od rukovanja nisu zaboljele ruke.

Dorothy na to ode do Vještičinog ormara, s namjerom da napuni košaru hranom za putovanje, ali uto ugleda zlatni šešir. Probala ga je na svojoj glavi i otkrila da joj točno pristaje. Nije znala ništa o magičnim moćima koje je posjedovao, ali je uvidjela da je jako lijep, pa je odlučila nositi ga, a svoj sunčani šeširić spremila je u košaru.

Zatim, kako su svi bili spremni za putovanje, krenu za Smaragdni Grad, a Palčići ih otprate izvikujući tri puta hu-ra i zaželjevši im mnoštvo dobrih želja.

14. Krilati Majmuni

Sjetit ćete se sigurno da tamo, između Zle Vještice i Smaragdnog Grada, nije bilo nikakve ceste, pa čak ni puteljka. Kada su četiri putnika krenuli u potragu za Vješticom, ona ih je ugledala kako dolaze pa poslala na njih Krilate Majmune da joj donesu putnike. Bilo je puno teže sam naći put hodajući kroz nepregledna polja maslačaka i blistavih tratinčica nego biti nošen. Znali su, naravno, da moraju ići ravno na istok, prema izlazećem suncu i započeli su točno. Ali, u podne im je sunce bilo točno iznad glava, pa više nisu znali gdje je istok a gdje zapad, i tako su se usred velikih poljana izgubili. Kako god, nastavili su hodati, a navečer je izašao mjesec i svijetlio im. Uskoro su legli među purpurno cvijeće i spavali čvrsto do jutra – naravno, svi osim Limenog Drvosječe i Strašila.

Sljedeće jutro sunce je bilo iza oblaka, no svejedno su krenuli, jer su bili sasvim sigurni kojim putem krenuti.

»Ako budemo nastavili ovim putem dovoljno daleko«, ustvrdi Dorothy, »stići ćemo nekad negdje, sigurna sam.«

Ali, prolazili su dani i dani i ispred njih nije bilo ničeg osim purpurnih polja. Strašilo započne malo prigovarati.

»Sigurno smo se izgubili«, kaza, »i ukoliko na vrijeme ne nađemo put do Smaragdnog Grada, neću nikada dobiti mozak!«

»Ni ja srce«, reče Limeni Drvosječa. »Ja ne mogu više čekati da stignemo do Oza, a i morate priznati, ovo putovanje traje jako dugo.«

»Vidite«, kaza Plašljivi Lav, gotovo cmizdreći, »ja nemam hrabrosti da se neprestano skićem okolo bez da nekud zapravo i stignem.«

A onda se i Dorothy obeshrabrena slomi. Sjedne na travu i pogleda svoje prijatelje, i oni također sjednu i zagledaše se u nju, a Toto osjeti po prvi put u životu da je preumoran da lovi leptire koji su mu letjeli oko glave, i tako on izbaci svoj jezik, počne dahtati i motriti Dorothy kao da je i on pita što dalje.

»Pretpostavimo da pozovemo poljske miševe«, predloži ona. »Oni bi nam zasigurno mogli reći gdje je Smaragdni Grad.

»Sigurno, da«, vrisne Strašilo. »Zašto se toga nismo ranije sjetili?«

Dorothy zapuše u malu zviždaljku koju joj je dala kraljica poljskih miševa i koju je bez prestanka nosila oko vrata. Za nekoliko minuta začuli su lupetanje malih nožica i mnoštvo malih sivih miševa dotrčalo je pred Dorothy. Među njima je bila i sama kraljica, koja ih upita svojim sitnim piskutavim glasićem:

»Što mogu napraviti za vas, prijatelji moji?«

»Izgubili smo se«, kaza Dorothy. »Možete li nam reći gdje je Smaragdni Grad?«

»Svakako«, odgovori kraljica, »ali jako je daleko, jer vam je sve vrijeme iza leđa.« A tada ona primijeti Dorothyn zlatni šešir i upita je: »Zašto ne upotrijebiš magičnu moć šešira i pozoveš Krilate Majmune? Oni će vas odvesti u Ozov grad za manje od sat vremena.«

»Nisam znala da šešir posjeduje ikakvu moć«, odgovori začuđeno Dorothy. »Kakve točno moći?«

»Piše na unutrašnjosti zlatnog šešira«, odgovori kraljica miševa. »Ali, ako misliš zvati Krilate Majmune, mi se prvo moramo razbježati, jer oni su puni nestašluka i misle da je zabavno maltretirati nas.«

»Zar mene neće povrijediti?« pita djevojčica zabrinuto.

»O, ne, oni su dužni slušati onoga tko posjeduje zlatni šešir. Zbogom!« I pobjegne iz vida, a ostali miševi žurno potrče za njom.

Dorothy pogleda u unutrašnjost zlatnog šešira te, zaista, na postavi ugleda ispisane neke riječi. To mora da su čarobne riječi, pomisli i pažljivo pročita upute, stavi zlatni šešir na glavu i izusti:

»E-pe, pep-pe kak-ke!« stojeći na lijevoj nozi.

»Što si rekla?« upita je Strašilo, koji nije znao što to ona radi.

»Zdri-vo, zdro-vo, zdra-vo!« nastavi Dorothy, ali ovaj put je stajala na svojoj desnoj nozi.

»Zdravo«, odvrati mirno Limeni Drvosječa.

»Zi-zi, zu-zi, zik!« izgovori Dorothy na kraju, stojeći na obje noge. Time je završila s izgovorom čarobnih riječi i odmah potom začu se glasno klepetanje krila i veliki žamor u zraku, i čopor Krilatih Majmuna sletje pred Dorothy. Njihov kralj duboko joj se nakloni i upita je: »Što zapovijedaš?«

»Želimo stići u Smaragdni Grad«, odgovori dijete, »a izgubili smo se.«

»Mi ćemo vas prenijeti«, odgovori kralj, i čim je to izgovorio dva majmuna uhvate Dorothy za ruke i polete s njom. Ostali su uzeli Strašila, Limenog Drvosječu i Lava, a jedan mali Krilati Majmun uhvati Tota, iako ga je psić pokušao više puta ugristi.

Strašilo i Limeni Drvosječa su ispočetka bili prestravljeni, jer su se prisjetili kako su se Krilati Majmuni prema njima ponijeli prošli put kad su doletjeli, ali kako je vrijeme prolazilo uvidjeli su da u njima nema više nikakve zle namjere, pa se opuste i počnu uživati u letu zrakom, promatrajući daleko ispod sebe prekrasne vrtove i šume.

Dorothy je bilo jako ugodno voziti se između dva najveća majmuna. Jedan od njih bio je sam kralj. Oni su od svojih ruku za nju napravili stolicu i jako su pazili da je ne ozlijede.

»Zašto vi morate svaki put poslušati magičnu moć zlatnog šešira?« upita ih Dorothy.

»O, to je duga priča«, odgovori kralj smijući se, »ali, pošto je pred nama dugačko putovanje, neka nam vrijeme prođe u prepričavanju te priče, kada je već želiš znati.«

»Bit će mi je drago čuti«, nato će ona.

»Nekoć davno«, započne vođa priču, »bili smo slobodan narod i sretno smo živjeli u velikoj šumi, letjeli smo s drveta na drvo, jeli lješnjake i voće i radili smo što smo htjeli i nismo imali gospodara. Neki su možda već tada pretjerali s nestašlucima, zalijetali bi se na tlo i povlačili za rep životinje koje nisu imale krila, lovili ptice i bacali lješnjake na ljude koji bi šetali šumom. Ali, bili smo bezbrižni i mnogo smo se zabavljali u ta vremena, uživali smo u svakom trenutku dana. To je bilo prije mnogo godina, prije nego što je Oz došao s oblaka i zavladao zemljom.

Tada je tu živjela, malo dalje na sjeveru, prekrasna princeza, koja je bila i moćna čarobnica. Sve svoje moći ona je upotrebljavala kako bi pomagala ljudima i nikada se nije dogodilo da je povrijedila nekoga tko je bio dobar. Njeno ime bilo je Gayelette, živjela je u prekrasnoj palači, svoj izgrađenoj od rubina. Svi su je voljeli, ali njena najveća tuga bila je u tome što nije mogla pronaći nikoga kome bi uzvratila ljubav, jer su svi muškarci bili ili preglupi ili preružni da bi njoj tako lijepoj i mudroj bili ravni. Konačno je našla dečka koji je bio lijep, muževan i, za svoje godine, mudar. Gayelette je odlučila da će ga uzeti sebi za muža kada dečko postane muškarac. I tako ga primi u svoju palaču od rubina i upotrijebi sve svoje moći da ga učini što snažnijim, što boljim i što ljupkijim muškarcem, kakvog bi svaka žena poželjela. Kada je postao pravi muškarac, Quelala – tako se zvao – je kažu, bio najbolji i najmudriji čovjek u cijeloj zemlji. Njegova muževna ljepota bila je toliko velika da ga je Gayelette voljela sve jače i požurivala je pripreme za vjenčanje.

Moj djed je tad bio kralj Krilatih Majmuna i majmuni su tada živjeli u šumi blizu Gayelettine palače, a stari je djed više volio dobru šalu nego dobro jelo. Jedan dan, baš prije vjenčanja, moj djed i jato majmuna letjeli su iznad palače, kad li ugledaju Quelalu gdje se šeće pored rijeke. Bio je odjeven u bogato ruho od roza svile i purpurnog baršuna, i djed odmah počne razmišljati što da napravi. Na njegovu zapovijed, jato sletje dolje i zgrabi Quelalu noseći ga u vis, sve dok se nisu našli negdje na sredini rijeke, a zatim ga ispuste u vodu.

'Isplivaj, prijatelju, isplivaj', vriskao je moj djed, 'i provjeri je li ti voda ostavila mrlje na tvom ruhu!' Quelala je dobro znao plivati, a novostečeno bogatstvo ga odista nije razmazilo. Nasmije se kad je došao iznad vode, pa otpliva na drugu obalu. Ali, kad je Gayelette dotrčala do njega, vidjela je da su njegova svila i baršun potpuno uništeni vodom.

Princeza se jako razljutila i dobro je znala tko je to napravio. Sazvala je sve Krilate Majmune i prvo im je presudila da bi im svima trebalo svezati krila te, kao što su oni postupili prema Quelali, da bi ih se tako sve trebalo baciti u rijeku. No, moj ju je djed žestoko molio da se smiluje, jer je znao da će se majmuni utopiti u rijeci ako u nju padnu vezanih krila, a i Quelala se založi za majmune, i Gayalette ih na kraju poštedi, ali samo pod uvjetom da će Krilati Majmuni morati ispuniti tri želje vlasniku zlatnog šešira. Ovaj

šešir napravljen je za Quelalu i pričalo se da je koštao kraljicu pola njezinog bogatstva. Naravno, moj djed i svi ostali majmuni isti trenutak su pristali na te uvjete i tako smo postali sluge vlasnika zlatnog šešira, bez obzira tko on bio.«

»A što je s njima dalje bilo?« upita Dorothy, koju je priča jako zainteresirala.

»Quelala je tako postao prvi vlasnik zlatnog šešira«, odgovori Krilati Majmun, »i on je prvi imao tri želje koje smo mu morali ispuniti. Kako nas njegova zaručnica nije mogla podnijeti u svojoj blizini, nakon što su se vjenčali, pozvao nas je u šumu i naredio nam da se držimo dalje od njenog pogleda, što smo mi rado prihvatili jer smo je se užasno bojali.

To je sve što smo trebali napraviti dok šešir nije došao u ruke Zle Vještice od Zapada, koja je pomoću nas porobila Palčiće, a potom je istjerala Oza iz Zemlje Zapada. Sada je zlatni šešir tvoj i imat ćeš pravo tri puta od nas zahtijevati što poželiš.«

Kako je kralj Majmuna završavao svoju priču, Dorothy spusti pogled i ugleda pred sobom sjajne zelene zidove Smaragdnog Grada. Čudila se brzini leta Krilatih Majmuna, no bilo joj je drago da je putovanje završilo. Čudnovata bića nježno polože putnike na zemlju pred vratima grada, kralj se duboko pokloni Dorothy i zatim zajedno sa svojim jatom strelovitom brzinom odleti u nepoznato.

»Bilo je to ugodno putovanje«, kaza djevojčica.

»Da, i brz izlaz iz naše nevolje«, odgovori Lav. »Baš imamo sreće što si sa sobom ponijela taj prekrasni šešir.«

15. Raskrinkavanje Groznog Oza

Četvero putnika došeta do vrata Smaragdnog Grada i pozvoni. Nakon što su nekoliko puta pozvonili, vrata im otvori onaj isti Čuvar Vrata kojeg su i prošli put sreli.

»Što?! Vratili ste se?« upita on u čudu.

»Zar nas ne vidiš?« odvrati mu Strašilo.

»Ali, mislio sam da ste išli u posjet Zloj Vještici od Zapada.«

»Pa i posjetili smo je«, kaza Strašilo.

»I pustila vas je da odete slobodno?« upita čovjek u čudu.

»Nije mogla napraviti ništa u vezi s tim – jer se rastopila«, objasni mu Strašilo.

»Rastopila! Pa, to su dobre vijesti, zaista«, odvrati on. »Tko ju je rastopio?«

»Dorothy«, izjavi Lav značajno.

»Blagi Bože!« uzvikne Čuvar i duboko se pokloni pred djevojčicom.

Zatim ih uvede u svoju malu prostoriju, izvadi za sve njih naočale iz kutije, postavi im ih na oči i zaključa, baš kao što je i prošli put napravio. Nakon toga prođu kroz velike vratnice i nađu se u Smaragdnom Gradu, a kada su stanovnici Smaragdnog Grada čuli od Čuvara Vrata da su putnici istopili Zlu Vješticu od Zapada, svi se okupe oko družine, pa su išli za njima u velikoj koloni sve do Ozove palače.

Na straži je i dalje bio vojnik sa zelenim brkovima, no ovaj ih je put odmah pustio unutra, zatim se ponovno susretnu s lijepom zelenom djevojkom, koja im svima pokaže njihove sobe od prošlog puta, tako da se dobro odmore dok se ponovno ne susretnu s Ozom.

Vojnik je odmah Ozu prenio vijest da su se Dorothy i ostali putnici vratili i uspješno uništili Zlu Vješticu od Zapada, no Oz se po tom pitanju nije očitovao. Pretpostavljali su da će ih veliki čarobnjak smjesta sve pozvati na prijem, ali on to nije učinio. Nisu ga čuli ni sutradan, ni sljedeći dan, ni dan nakon toga, ni još jedan nakon. Čekanje je bilo zamorno i ubitačno i konačno im je dodijalo da ih Oz tretira ovako loše nakon što ih je poslao da prođu kroz tolike tegobe, pa i ropstvo. I konačno Strašilo zamoli zelenu djevojku da prenese još jednu poruku Ozu – ukoliko ih on smjesta ne primi, pozvat će Krilate Majmune u pomoć i tako doznati misli on njima održati obećanje ili ne. Kada je čarobnjak čuo ovu poruku, toliko se prepao da je odmah poslao odgovor da dođu u prijestolnu odaju točno četiri minute nakon devet sati sljedećeg jutra. On se već jednom susreo s Krilatim Majmunima u Zemlji Zapada i nije imao želju ponovno ih vidjeti.

Četvero je putnika provelo besanu noć, svaki je mislio o svom daru kojeg je trebao dobiti od Oza. Dorothy je samo jednom utonula u san i sanjala da je u Kansasu, gdje joj je tetka Em govorila kako joj je drago što se njena mala djevojčica opet vratila kući.

Točno u devet sati ujutro zelenobrkati vojnik je došao po njih, a četiri minute kasnije svi su zajedno ušli u prijestolnu odaju Velikog Oza. Naravno, svaki od njih očekivao je vidjeti Oza u prijašnjem obliku u kojem su ga vidjeli i svi su se jako iznenadili kada u sobi nisu zatekli nikoga. Stajali su uz vrata i zbili se jedno uz drugo, a tišina praznog prostora bila je strahovitija od bilo kojeg oblika kojeg je Oz dotad uzeo.

I nato začuju glas, koji kao da je dolazio odnekud odozgo, blizu velike kupole, i svečano je izgovarao:

»Ja sam Oz, Veliki i Grozan. Zašto me želite vidjeti?«

Oni se opet ogledahu svuda po odaji, a kako nikoga nisu mogli vidjeti, Dorothy će: »Gdje ste?«

»Ja sam posvuda«, odgovori glas, »ali u očima običnih smrtnika ja sam nevidljiv. Sada ću sjesti na svoje prijestolje tako da možete razgovarati sa mnom.« I zaista, tada glas najednom počne dolaziti samo iz smjera prijestolja, pa svi zajedno pristupe prijestolju i postroje se u vrstu. Dorothy započne:

»Došli smo da nam ispuniš svoja obećanja, o Ozu!«

»Kakva obećanja?« upita Oz.

»Tvoje obećanje da mene pošalješ natrag u Kansas ako Zla Vještica bude uništena«, odgovori djevojčica.

»Meni si obećao dati mozak«, odgovori Strašilo.

»A meni si obećao dati srce«, doda Limeni Drvosječa.

»A meni si obećao dati hrabrost«, odvrati Plašljivi Lav.

»Je li Zla Vještica stvarno uništena?« upita glas, a Dorothy pomisli kako joj se učinilo da je malo zadrhtao.

»Da«, odgovori ona, »otopila sam je prolivši na nju vjedro vode.«

»O, dragi moji«, odgovori glas, »kako je to bilo brzo! Dobro, dođite mi sutra na prijem jer mi treba vremena da promislim što dalje.«

»Pa, imao si dosta vremena do sada«, prigovori mu ljutito Limeni Drvosječa.

»Nećemo mi čekati ni dana više!« zagalami Strašilo.

»Moraš održati svoje obećanje!« uzvikne Dorothy.

Lav pomisli kako bi sad bilo dobro da prepadne čarobnjaka, pa zariče tako jako i glasno i s tolikom žestinom i grozom da je mali Toto panično odskočio u stranu i spotakao se o zastor što je visio u kutu. Kako je zastor pao s treskom, svi pogledaju prema tamo i sljedećeg trenutka sve ih spopade čuđenje. Jer, na mjestu koje je zaklanjao zastor ugledaše – malenog starčića, ćelavog i naboranog, koji se doimao jednako iznena-

đen kao i oni. Limeni se Drvosječa, dižući u vis svoju sjekiru, zaleti prema čovječuljku, uzvikujući: »Tko si ti?«

»Ja sam Oz, Veliki i Grozan«, odgovori čovječuljak, dok mu se glas tresao, »nemoj me udariti, molim te, nemoj, napravit ću štogod zatražiš.«

Naši prijatelji se zagledaju u njega s čuđenjem i nevjericom.

»Mislila sam da je Oz velika glava«, kaza Dorothy.

»Ja sam mislio da je prelijepa dama«, nato će Strašilo.

»A ja sam mislio da je Oz grozna zvijer«, odvrati Limeni Drvosječa.

»Ja sam pak mislio da je Oz vatrena kugla«, pridoda Lav.

»Ne, svi ste u krivu«, obrati im se čovječuljak blago. »Ja sam vas u to uvjerio.«

»Uvjerio?« vrisne Dorothy. »Zar ti nisi veliki čarobnjak?«

»Pssst, draga«, nato će on, »nemoj tako glasno, jer će nas čuti – i to će onda biti moj kraj. Ja bih trebao biti veliki čarobnjak.«

»Pa zar nisi?« upita ona.

»Nimalo, ja sam tek običan čovjek.«

»Ti si i više od toga«, nato će Strašilo tužnim glasom, »ti si varalica!«

»Točno to!« objavi čovječuljak trljajući ruke od zadovoljstva. »Ja sam varalica.«

»Ali, to je užasno«, odvrati Limeni Drvosječa, »kako ću ja sad dobiti svoje srce?«

»A ja svoju hrabrost?« zapita Lav.

»A ja pak svoj mozak?« zaplače Strašilo, brišući suze u očima rukavom svog kaputa.

»Dragi moji prijatelji«, odgovori Oz. »Molim vas da ne spominjete te sitnice. Mislite malo o meni i strašnim neprilikama koje bi me mogle zadesiti ako se sazna da sam varalica.«

»Zna li itko drugi, osim nas, da si obična varalica?« upita Dorothy.

»Nitko, osim vas četvero i mene«, odgovori Oz. »Sve sam toliko dugo obmanjivao da sam mislio da nikada neću biti otkriven. Moja najveća pogreška je što sam vam uopće dopustio da stupite u prijestolnu odaju. Obično ne puštam ni svoje podanike da mi pristupaju i zato oni vjeruju da sam nešto strašno.«

»Ali, ne razumijem«, odvrati Dorothy zaprepašteno. »Kako to da si mi se prikazao kao velika glava?«

»To je bila jedna od mojih smicalica«, odgovori Oz. »Molim vas, pristupite ovuda i sve ću vam objasniti.«

I odvede ih u malu prostoriju u stražnjem dijelu odaje, dok su ga oni slijedili. Pokaza im rukom prema jednom uglu i tamo ugledaše veliku glavu napravljenu od čvrstog papira i pomno obojanog lica.

»Objesio sam je na strop uz pomoć žice«, objasni Oz. »Stajao sam iza zaslona i povlačio konce imitirajući tako pokrete očima i otvaranje usta.«

»A što s glasom?« ispitivala je Dorothy dalje.

»O, pa ja sam trbuhozborac«, odvrati čovječuljak, »to znači da govorim iz trbuha pa mogu proizvoditi razne vrste glasova koji se čine kao da dolaze iz raznih smjerova, i tako si ti mislila da glas dolazi iz glave. Ovdje su drugi predmeti kojima sam vas uspio prevariti.« Pokazao je Strašilu haljinu i masku koju je nosio kada je glumio da je prelijepa dama, a Limeni Drvosječa uvidi da njegova strašna zvjerka nije ništa drugo nego gomila dobro svezanih smotuljaka s daščicama postavljenim sa strane. Što se tiče vatrene kugle, lažni čarobnjak je i nju objesio na strop. Bila je napravljena od kugle pamuka, no kad se po njoj izlije ulje, ona bi stravično gorjela.

»Stvarno bi se trebao sramiti«, kaza mu Strašilo, »sebe – što si takva varalica!«

»Sramim se, zaista se sramim«, odgovori mali čovjek tužno, »ali što sam drugo mogao učiniti? Sjednite, molim vas, ima dovoljno stolaca i ispričat ću vam svoju priču.«

I tako svi sjedoše i stanu slušati priču koju im je htio ispričati:

»Rodio sam se u Omahi.«

»Kako!? Pa to nije tako daleko od Kansasa!« zacvili Dorothy.

»Ne, ali je jako daleko odavde«, reče on, tužno tresući svojom glavom. »Kad sam odrastao, postao sam trbuhozborac i tom me je zanatu podučio veliki majstor. Mogu imitirati bilo koju pticu ili zvjerku.« Nato on zamijauče poput mačkice, a Toto smjesta načuli uši i počne gledati oko sebe ne bi li proniknuo gdje je mačka. »Nakon nekog vremena«, nastavi Oz, »to mi je dosadilo i počeo sam se baviti letenjem balonima.«

»Kako se to radi?« zapita Dorothy.

»Kada cirkus posjeti neki grad, letač na taj dan uđe u balon i svojim letom privlači ljude da dođu posjetiti cirkus«, objasni joj.

»O, sad znam«, odvrati ona.

»E, pa jednog sam dana tako poletio u svom balonu, ali mi se konopci zamrse i više se nisam mogao spustiti. Balon je otišao daleko iznad oblaka, tako daleko da ga je zračna struja odnijela miljama daleko. Cijeli dan i noć sam putovao zrakom i ujutro drugog dana probudio sam se i vidio da s balonom lebdim ponad neke nepoznate i predivne zemlje.

Balon se lagano spustio i uopće se nisam ozlijedio. Ali, zatekao sam se usred skupine stranaca koji su, kad su vidjeli kako dolazim s oblaka, mislili da sam veliki čarobnjak. Naravno, dopustio sam da ustraju u tom mišljenju, jer su me se bojali i obećali su mi napraviti što god poželim.

Kako bih se zabavio i te dobre ljude držao zaposlenima, naredio sam im da sagrade ovaj grad i moju palaču i oni su to spremno i složno napravili. Kako je zemlja bila sva prekrasna i zelena, dosjetio sam se da bi pravo ime za grad bilo Smaragdni Grad, a da dojam bude još bolji, svim stanovnicima sam naložio da nose zelene naočale, i tako je sve što su oni vidjeli bilo zelene boje.«

»Pa, zar nije ovdje sve zeleno?« upita ga Dorothy.

»Ne, ništa više nego u nekom drugom gradu«, odgovori Oz, »ali kada nosiš zelene naočale, sve što vidiš oko sebe izgleda ti zelene boje. Smaragdni Grad izgrađen je prije mnogo, mnogo godina, jer kada me tu nanio balon, ja sam bio mladić, a sada sam, vidite, starac. Ali, moji ljudi nose zelene naočale na svojim očima već toliko dugo godina da većina njih zaista i misli da je to Smaragdni Grad. No, to uistinu i jest predivan grad, obiluje draguljima i plemenitim metalima i svakojakim lijepim stvarima koje usrećuju ljude. Bio sam dobar s ljudima i voljeli su me, ali otkad je sagrađena palača, zaključao sam se unutra i prestao sam se susretati s ikim.

Najviše sam strahovao od vještica, jer ja nisam imao baš nikakvih magičnih moći, a uskoro sam saznao da su vještice u stanju napraviti mnogo čudesnih stvari. Bile su četiri u ovoj zemlji i vladale su ljudima koji žive na Sjeveru, Jugu, Istoku i Zapadu. Srećom, Vještice od Sjevera i Juga bile su dobre i znao sam da mi neće nauditi, ali Vještice od Istoka i Zapada bile su strašno zle, i da nisu mislile da sam ja moćniji od njih one bi me zasigurno uništile. Kako bilo, ja sam godinama živio u smrtnom strahu od njih, pa možeš zamisliti koliko sam bio sretan kad sam čuo da je tvoja kuća pala na Zlu Vješticu od Istoka. Kada si došla kod mene na prijem, bio sam ti spreman ponuditi što god želiš samo da središ i drugu Vješticu, ali sada konačno, kad si je rastopila vodom, žao mi je da ti moram reći da ne mogu ispuniti svoje obećanje.«

»Mislim da si ti jako loš čovjek«, kaza Dorothy.

»O, ali ne, draga, ja sam zapravo jako dobar čovjek, ali loš čarobnjak, moram priznati.«

»Zar mi ne možeš dati mozak?« upita ga Strašilo.

»Ne treba ti. Svaki dan naučiš nešto novo. Beba ima mozak, ali ne zna skoro ništa. Iskustvo je jedina stvar koja stvara znanje i što si duže na zemlji, to ćeš više iskustva sakupiti.«

»To je možda istina«, odvrati nato Strašilo, »ali, svejedno, bit ću vrlo nesretan ako mi ne darujete mozak.«

Lažni čarobnjak ga pažljivo promotri.

»Pa«, uzdahne, »nisam baš neki mađioničar, kao što sam rekao, ali ako me dođeš posjetiti sutra ujutro, ispunit ću tvoju glavu mozgom. Neću ti moći reći kako da ga upotrijebiš, to ćeš morati sam otkriti.«

»Oooo, hvala vam – hvala vam!!!« izvikivao je Strašilo. »Ne bojte se, naći ću ja način kako da ga upotrijebim!«

»A što je onda s mojom hrabrošću?« upita Lav nervozno.

»Siguran sam da si izuzetno hrabra životinja«, odgovori Oz. »Sve što ti treba je samopouzdanje. Nema ni jednog živog bića koje se ne boji kada se suoči s opasnosti. Prava hrabrost je u suočavanju s opasnosti unatoč strahu, a takve hrabrosti ti imaš napretek.«

»Možda i imam, ali svejedno, još uvijek imam osjećaj da se bojim«, odgovori Lav. »Bit ću zaista vrlo nesretan ukoliko mi ne date onu vrstu hrabrosti od koje se zaboravlja na strah.«

»Dobro, dat ću ti sutra tu vrstu hrabrosti«, izjavi Oz.

»A što je s mojim srcem?« doda Limeni Drvosječa.

»O, joj«, kaza Oz, »ali sasvim je pogrešno od tebe što tražiš srce. Većinu ljudi srce čini nesretnima. Kada bi ti bar shvaćao da si pravi sretnik što nemaš srce!«

»To je stvar osobnog mišljenja«, odgovori Limeni Drvosječa. »Što se mene tiče, ja ću se nositi s morem nezadovoljstva bez ijednog prigovora, samo mi daj srce.«

»Vrlo dobro«, odgovori Oz blago. »Dođi k meni sutra i dobit ćeš svoje srce. Glumio sam čarobnjaka toliki niz godina, pa mogu još malo glumiti tu ulogu.«

»A, sada«, započne Dorothy, »kako bi se ja trebala vratiti kući u Kansas?«

»Morat ćemo o tome promisliti«, odgovori čovječuljak. »Daj mi dva-tri dana da razmotrim stvar i pokušat ću naći način kako da te prenesem preko pustinje. U međuvremenu s tobom će se postupati kao s mojim gostom i dok god budeš živjela u palači, moji ljudi će ti služiti i ispunjati svaku, pa i najmanju, tvoju želju. Ima samo jedna stvar koju bih tražio zauzvrat što ću vam pomoći, a to je – da nikome ne otkrijete moju tajnu i da nikome ne kažete da sam varalica.«

Složili su se da nikome neće reći ni riječi o ovome što su saznali i vratili su se u svoje sobe dobro raspoloženi. Čak se i Dorothy vratila nada da bi je »Veliki i Grozni varalica«, kako ga je prozvala, ipak mogao vratiti natrag kući u Kansas, a ako bi on u tome uspio, bila mu je spremna sve oprostiti.

16. Čarolije velikog varalice

Sljedeće jutro Strašilo objavi prijateljima:

»Čestitajte mi. Idem k Ozu konačno po mozak. Kada se vratim, bit ću novi čovjek.«

»Ja te uvijek volim, kakav god da jesi«, odgovori mu Dorothy jednostavno.

»Pa, lijepo je od tebe što voliš jedno Strašilo«, odgovori on. »Ali, sigurno ćeš imati bolje mišljenje o meni kada začuješ prekrasne nove misli što dopiru iz mog novog mozga.« Tada im svima veselim glasom zaželi zbogom i krene prema prijestolnoj odaji, gdje pokuca na velika vrata.

»Naprijed!« reče Oz.

Strašilo uđe unutra i zatekne čovječuljka kako sjedi uz prozor zadubljen u svoje misli.

»Došao sam po svoj mozak«, izjavi Strašilo, malo nesigurno.

»O, da, da, sjedni u ovu stolicu, molim te«, odgovori Oz. »Morat ćeš mi oprostiti na ovome, ali neophodno je da ti skinem glavu, drugačije ti u nju ne mogu staviti mozak na pravo mjesto.«

»To je u redu«, odvrati Strašilo. »Samo izvolite, skinite mi glavu, u redu je, dok god ona što mi je vratite natrag bude bolja od ove.«

I tako mu čarobnjak odvrne glavu i isprazni svu slamu iz nje. Zatim ode u stražnju sobu i uzme mjeru mekinja koju je izmiješao s mnoštvom pribadača i iglica. Nakon što je izmiješao smjesu, napunio je njome Strašilovu glavu, a slobodan je prostor opet ispunio slamom, kako bi sve držala čvrsto na mjestu.

Kada je ponovno spojio Strašilovu glavu s njegovim tijelom, obznani mu: »Odsada nadalje bit ćeš veliki čovjek, jer sam ti ugradio mnogo izvrsnog mozga.«

Strašilo je u isto vrijeme bio i jako zadovoljan i ponosan na ispunjenje svojih najdubljih želja i, zahvalivši toplo Ozu, ode natrag k prijateljima.

Dorothy ga je gledala sa znatiželjom. Glava mu je bila prilično ispupčena na vrhu.

»Kako se osjećaš?« upita ga.

»Nadasve mudro«, odgovori on ozbiljno. »Kad se naviknem na svoj mozak, znat ću sve.«

»Zašto ti te iglice i pribadače strše iz glave?« upita ga Limeni Drvosječa.

»To je dokaz da je oštrouman«, napomene Lav.

»Joj, brzo moram ići k Ozu dobiti svoje srce«, nato će Drvosječa, te smjesta ode k prijestolnoj odaji i pokuca na vrata.

»Naprijed!« pozove ga Oz, a Limeni Drvosječa uđe i objavi mu: »Došao sam po svoje srce.«

»Vrlo dobro«, odgovori čovječuljak. »No, morat ću ti izrezati rupu na prsima, tako da ti kroz nju stavim srce na pravo mjesto. Nadam se da te neće boljeti.«

»Ma neće«, odgovori Drvosječa. »Neću ja to ni osjetiti.«

I tako Oz donese par kliješta za lim i izreza malu četvrtastu rupu na lijevoj strani Drvosječinih prsa. Tada izvadi iz komode predivno srce napravljeno u potpunosti od svile i ispunjeno finom piljevinom.

»Nije li prekrasno?« upita.

»Jest, predivno je!« uzvikne Limeni Drvosječa izuzetno zadovoljan. »No, je li to srce plemenito?«

»O, da!« odgovori Oz i stavi srce u Drvosječina prsa, zatim stavi natrag lim i zalemi ga precizno na mjestima gdje ga je prethodno zarezao.

»Eto«, kaza, »sada imaš srce na kojem bi ti svaki čovjek bio zavidan. Žao mi je što sam ti morao staviti zakrpu na prsa, ali drukčije nije moglo.«

»Ne brini zbog zakrpe«, usklikne sretni Drvosječa. »Izrazito sam ti zahvalan i nikada neću zaboraviti tvoju ljubaznost.«

»Ni ne spominji to«, uzvrati Oz.

I tako Limeni Drvosječa ode natrag k svojim prijateljima koji mu zažele svako dobro s njegovim novim srcem.

I tada Lav ode do prijestolne odaje i pokuca.

»Uđi«, javi se Oz.

»Došao sam po svoju hrabrost«, reče Lav ulazeći u sobu.

»Vrlo dobro«, odgovori mu čovječuljak, »dat ću ti je.«

I ode do ormara i posegne prema najvišoj polici, te skine zelenu četvrtastu bočicu, njezin sadržaj izlije u zeleno-zlatnu prekrasno izrezbarenu posudu koju iznese pred Plašljivog Lava. On je ponjuši ali mu se ne svidi miris. Čarobnjak mu na to kaza:

»Popij!«

»Što je to?« upita Lav.

»Pa«, odgovori Oz, »da je u tvom tijelu, bila bi hrabrost. Znaš dobro i sam da je hrabrost uvijek u pojedincu, zato se ova tekućina ne može još zvati hrabrost – dok je ne progutaš. Zato te molim da je ispiješ što je prije moguće.«

Lav više nije odugovlačio ni trena, nego iskapi posudu do posljednje kapi.

»I, kako se osjećaš sada?« upita ga Oz.

»Pun hrabrosti«, odgovori Lav i radosno krene natrag k prijateljima da im se pohvali koliko je sretan.

Oz, ostavši sam, nasmiješi se na svoje uspjehe, što je dao Strašilu, Limenom Drvosječi i Lavu ono što su htjeli.

»Kako da ne budem varalica«, reče, »kad me svi ovi ljudi čine da radim stvari za koje svi znaju da se ne mogu napraviti. Bilo je tako lako usrećiti Strašila, Lava i Limenog Drvosječu, jer su oni umislili da ja mogu napraviti bilo što. Ali, trebat će nešto više od mašte da Dorothy otpremim natrag u Kansas i zaista ne znam kako to napraviti.«

17. Kako je balon poletio

Tri dana Dorothy nije čula ni riječi od Oza. To su bili jako tužni dani za Dorothy, dok su s druge strane njeni prijatelji zadovoljno uživali. Strašilo im se povjeri kako mu se pojavljuju prekrasne misli u glavi, ali nije im htio reći koje, jer je znao da ih samo on može razumjeti. Dok se Limeni Drvosječa šetao, primijetio je kako mu srce ubrzano lupa u prsima, pa otkrije Dorothy kako je osjetio da mu je novo srce mnogo nježnije i ljubaznije od onog kojeg je posjedovao dok je bio od krvi i mesa. Lav objavi da se više ničega na zemlji ne boji i da bi se bez problema suočio s cijelom vojskom žestokih Kalidaha.

I tako su svi bili izrazito zadovoljni, osim Dorothy, koja je više od svega žudjela za Kansasom.

Četvrti dan, na njezinu veliku radost, Oz posla po nju, a kada je ušla u prijestolnu odaju, obrati joj se ugodnim glasom

»Sjedni, draga, mislim da sam našao način kako da te izvedem iz ove zemlje.«

»Natrag u Kansas?« povikne ona uzbuđeno.

»Pa nisam baš siguran hoće li to biti Kansas«, odgovori Oz, »nemam nikakve predodžbe gdje je točno, ali prvo što treba jest prijeći pustinju i tada će biti lako naći put kući.«

»Kako ću prijeći pustinju?« upita.

»Gle, reći ću ti što mislim o tome«, odgovori čovječuljak. »Vidiš, u ovu zemlju došao sam balonom. A i ti si došla zrakom, donio te uragan. Zato, vjerujem da je najbolji način da se prijeđe pustinja upravo – zrakom. Uglavnom, izvan moje moći je napraviti uragan, ali bezbroj sam puta promislio što napraviti i vjerujem da ću moći napraviti balon.«

»Molim?« upita Dorothy.

»Balon«, odvrati Oz, »napravljen od svile i premazan ljepilom da bi zadržavao plin. U palači imam svile napretek, stoga neće biti problema napraviti balon. Ali, u cijeloj ovoj zemlji nema dovoljno plina koji bi napunio taj balon i kojim bi on letio.«

»Ako ne bude letio«, odvrati Dorothy, »tada nije ni od kakve koristi.«

»Istina«, odgovori Oz. »Ali, postoji još jedan način na koji bi ga mogli natjerati da leti, a to je vrući zrak. Vrući zrak nije ni upola tako dobar kao plin, jer ako se zrak u balonu ohladi, balon će se spustiti u pustinju i bit ćemo izgubljeni.«

»Mi?« uzvikne djevojčica. »Zar vi idete sa mnom?«

»Da, naravno«, odgovori Oz. »Dosta mi je i dalje biti varalica. Ako ne iziđem iz ove palače, moji ljudi bi uskoro mogli otkriti da nisam čarobnjak, a kad bi shvatili da sam ih

sve vrijeme varao, jako bi se uznemirili. Zato moram biti zatvoren sâm po cijele dane u ovim odajama, a to je ponekad dosadno. Radije bih otišao u Kansas s tobom i opet bio član cirkusa.«

»Bit će mi drago da mi praviš društvo«, odvrati Dorothy.

»Hvala«, odgovori on. »A sada, ako mi pomogneš da zajedno sastavimo svilu, počet ćemo s izradom balona.«

I Dorothy uzme u ruku iglu i konac, te kako je Oz rezao komadiće svile u pravilne oblike, djevojčica ih je skladno ušivala jedne do drugih. Prvi je bio komad svijetlozelene svile, zatim tamnozelene, a onda komad smaragdnozelene, jer je Oz dugo maštao o balonu s različitim nijansama zelene. Trebalo je tri dana da zašiju svu tkaninu, ali kada su posao dovršili dobili su ogromnu vreću od zelene svile dugačku oko sedam metara.

Potom Oz iznutra premaže svilu premazom ljepila kako bi bila zrakonepropusna, te nakon toga objavi da je balon spreman.

»Ali, moramo imati košaru u kojoj ćemo se voziti«, pripomene on. Pa pošalje po vojnika sa zelenim brkovima da donese veliku košaru, koju su pomoću mnogo užadi privezali za balon.

Kad je sve bilo gotovo, Oz odasla poruku svojim ljudima da ide posjetiti svog rođaka čarobnjaka koji živi među oblacima. Vijest se brzo proširila po cijelom gradu i svi su došli vidjeti taj velebni događaj.

Oz je naredio da se veliki balon postavi ispred palače, a ljudi su ga promatrali sa znatiželjom. Limeni Drvosječa je nasjekao cijelu gomilu drva i napravio vatru, a Oz je držao dno balona iznad vatre, tako da je vrući zrak koji se dizao punio svilenu tkaninu. Postepeno, balon se napuhao i vinuo u zrak, a košara jedva da je dodirivala tlo.

Uto Oz uskoči u košaru i objavi zvonkim glasom svim ljudima oko sebe:

»Idem sada u posjetu. Dok me nema, Strašilo će vam vladati. Naređujem vam da ga slušate kao što biste i mene slušali.«

Dosad je balon već žestoko trzao užad koja ga je pričvršćivala za tlo, jer je zrak unutra već bio jako vruć. To ga je činilo puno lakšim od okolnog zraka i zbog toga se balon počeo dizati prema nebu.

»Dođi, Dorothy, brzo!« vrisne čarobnjak. »Požuri ili će balon odletjeti.«

»Nigdje ne mogu naći Tota«, vikala je djevojčica koja nikako nije htjela ostaviti svog malog psa. A Toto je otrčao u gomilu gdje je primijetio malo mače na koje je stao bjesomučno lajati i nakon što i Dorothy otrča u gužvu, konačno ga pronađe, uzme ga i počne trčati natrag prema balonu.

Bila je samo nekoliko koraka od balona. Oz pruži ruke da joj pomogne da uđe u košaru, kada se najednom začu – krak! – užad popuca i balon se vine u zrak bez nje.

»Vrati se!« vrištala je. »I ja želim ići!«

»Draga moja, sad se više ne mogu vratiti«, vikao je Oz iz košare. »Zbogom!«

»Zbogom!« svi su mu odvikivali i sve su oči bile uprte uvis u košaru koja se s čarobnjakom brzo penjala sve više i više u nebesa.

Bio je to zadnji put da su ikad više vidjeli Oza, čudesnog čarobnjaka. Možda je i sigurno stigao u Omahu i sada tamo sretno živi, ali mi o tome ništa ne znamo. No, ljudi su ga se rado prisjećali, te bi tada govorili:

»Oz je uvijek bio naš prijatelj. Kad je boravio ovdje, za nas je izgradio ovaj prekrasni Smaragdni Grad, a sada kad je otišao ostavio nam je mudrog Strašila da nam bude vladar.«

No, ipak, mnogo su godina žalili za gubitkom svog čudesnog čarobnjaka i teško ih je bilo utješiti.

18. Put na Jug

Dorothy je gorko plakala, jer su se sve njene nade za povratak kući u Kansas izjalovile; no kad je opet promislila, bilo joj je drago da nije ušla u balon. Također joj je bilo žao, a i njezinim prijateljima, što su izgubili Oza.

Limeni Drvosječa joj priđe i obrati joj se:

»Zaista bih bio nezahvalan kad ne bih oplakivao čovjeka koji mi je dao ovo prekrasno srce. Volio bih sada malo plakati jer nam nema više Oza, pa te molim da mi obrišeš suze s lica kako ne bih zahrđao.«

»Hoću, ne brini«, odgovori ona i smjesta donese ubrus. Zatim Limeni Drvosječa počne plakati nekoliko minuta, a ona je brižno pratila suze i brisala ih ubrusom. Kada je završio s plakanjem, zahvali joj ljubazno i temeljito se podmaže uljem iz svoje kantice obložene draguljima, kako bi se zaštitio od nedaće.

Od sada je Strašilo bio vladar Smaragdnog Grada, pa iako nije bio čarobnjak, ljudi su bili izrazito ponosni na njega. »Jer«, govorili su, »nema nigdje ni jedan drugi grad kojim vlada čovjek ispunjen slamom.« I koliko su znali, bili su sasvim u pravu.

Jutro nakon što je balon s Ozom odletio, četvero putnika se sastalo u prijestolnoj odaji i raspravilo stvari. Strašilo sjedne na prijestolje, a ostali su s poštovanjem stajali pred njim.

»Nismo toliko nesretni«, kaza novi vladar, »jer ova palača i Smaragdni Grad sada pripadaju nama i možemo raditi što želimo. Kada se sjetim da sam prije ne tako puno vremena bio samo strašilo na motci u ratarevom kukuruznom polju, a da sam sada vladar Smaragdnog Grada, ovog prelijepog grada, zaista sam i više nego zadovoljan.«

»I ja također«, nadoveže se Limeni Drvosječa, »vrlo sam zadovoljan svojim novim srcem, zaista, to je jedina stvar koju sam htio na svijetu.«

»Što se mene tiče, ja sam prezadovoljan time što znam da sam sad hrabar kao i bilo koja životinja koja je ikad živjela, ako ne i hrabriji«, odvrati Lav skromno.

»Kad bi samo Dorothy bila sretna sa životom u Smaragdnom Gradu«, nastavi Strašilo, »svi bismo tu mogli sretno dalje živjeti.«

»Ali, ja ne želim tu živjeti«, zaplače Dorothy. »Želim natrag u Kansas živjeti s tetkom Em i têtkom Henryjem.«

»Dobro, pa što bi onda mogli napraviti?« ispitivao je Limeni Drvosječa.

Strašilo odluči promisliti i mislio je tako jako da su mu pribadače i iglice počele ispadati iz glave, a onda konačno reče:

»A zašto ne bismo pozvali Krilate Majmune i tražili od njih da te prebace preko pustinje?«

»Nikad se toga nisam sjetila!« usklikne Dorothy veselo. »To je prava stvar! Idem odmah po zlatni šešir.«

Kada ga je donijela u prijestolnu odaju, izrecitira čarobne riječi i uskoro kroz otvoren prozor palače doleti jato Krilatih Majmuna, te stane pred nju.

»Ovo je drugi put da si nas pozvala«, kaza joj kralj Krilatih Majmuna uz naklon. »Što želiš?«

»Želim da me odvedete u Kansas«, odvrati Dorothy.

Ali kralj majmuna odmahne glavom.

»To neće biti moguće«, odgovori on. »Mi pripadamo samo ovoj zemlji i ne možemo je napustiti. Nikada još ni jedan Krilati Majmun nije bio u Kansasu i pretpostavljam da nikad i neće, jer oni tamo ne pripadaju. Rado ćemo ti služiti na bilo koji način, dok god je to u našoj moći, ali pustinju ne možemo prijeći. Zbogom.«

I uz još jedan naklon, Krilati Majmun raširi svoja krila i odleti kroz prozor, dok ga je njegova pratnja slijedila.

Dorothy samo što nije zaplakala od razočarenja.

»Potrošila sam i drugu magičnu moć zlatnog šešira i to bespotrebno«, kaza, »jer mi Krilati Majmuni ne mogu pomoći.«

»Da, sasvim loše!« nato će nježni Limeni Drvosječa.

Strašilo je i dalje razmišljalo i glava mu se toliko počela širiti da se Dorothy pobojala da ne eksplodira.

»Pozovimo vojnika sa zelenim brkovima i pitajmo njega za savjet«, predloži Strašilo opet.

I tako su pozvali vojnika i on bojažljivo uđe u prijestolnu odaju, jer dok je Oz vladao gradom nije smio pristupiti dalje od vrata.

»Ova mala djevojčica«, započne Strašilo, »htjela bi prijeći preko pustinje. Kako bi to mogla napraviti?«

»Ne mogu vam dati odgovor na to pitanje«, odgovori vojnik, »jer nitko nikada nije prešao pustinju osim samog Oza.«

»Zar nema nitko tko bi mi mogao pomoći?« upita ozbiljno Dorothy.

»Glinda bi mogla«, nato će on.

»Tko je Glinda?« zapita Strašilo.

»Vještica od Juga. Ona je najmoćnija od svih vještica i vlada Prstenjacima. Osim toga, njen dvorac stoji na samom rubu pustinje, pa je vrlo vjerojatno da ona zna kako je prijeći.«

»Glinda je Dobra Vještica, zar ne?« upita malena.

»Prstenjaci je smatraju Dobrom Vješticom«, kaza vojnik, »ona je prema svima ljubazna. Čuo sam da je prelijepa i da je znala očuvati svoju ljepotu unatoč godinama koje je poživjela.«

»Kako mogu stići do njenog dvorca?« upita Dorothy.

»Cesta vodi ravno na jug«, odgovori on, »ali navodno je jako opasna po putnike. Brojne se divlje životinje kriju po okolnim šumama uz cestu, a i čudna rasa ljudi koji ne vole da im stranci prolaze kroz zemlju. Iz tog razloga ni jedan Prstenjak nikada nije posjetio Smaragdni Grad.«

I vojnik ih tada napusti, a Strašilo ustvrdi:

»Izgleda da bi bilo najbolje da usprkos svim opasnostima Dorothy otputuje u Zemlju Juga i zatraži pomoć od Glinde. Jer, ako Dorothy ostane ovdje, neće se nikada vratiti u Kansas.«

»Mora da si opet razmišljao«, primijeti Limeni Drvosječa.

»Jesam«, odvrati Strašilo.

»Poći ću s Dorothy«, izjavi Lav, »jer mi je već dosta vašeg grada i već žudim za šumama i krajolicima. Znate, ipak sam ja divlja zvjerka. A, osim toga, Dorothy će trebati nekoga da je štiti.«

»Istina«, složi se Limeni Drvosječa. »I moja sjekira mogla bi joj biti od pomoći, pa ću i ja poći s njom na put u Zemlju Juga.«

»Kada krećemo?« upita Strašilo.

»Zar ćeš i ti ići?« upitaše ga u čudu.

»Svakako. Da nije bilo Dorothy, ja nikada ne bih imao mozak. Skinula me s motke iz polja kukuruza i dovela u Smaragdni Grad, stoga ja svu svoju sreću dugujem njoj i neću je nikada napustiti, sve dok se ona ne otputi zauvijek u Kansas.«

»Hvala ti«, odgovori Dorothy zahvalno. »Toliko ste ljubazni prema meni. Ali ja bih voljela krenuti što je prije moguće.«

»Krećemo sutra ujutro«, objavi Strašilo. »A sada se pođimo svi pripremiti za put, jer će putovanje biti dugačko.«

19. Napad neprijateljskog drveća

Sljedeće jutro Dorothy poljubi prekrasnu zelenu djevojku i pozdravi je, a zatim se svi rukuju s vojnikom sa zelenim brkovima koji ih doprati sve do glavnih vrata. Kada ih je Čuvar Vrata ugledao, strašno se začudio što su se odlučili napustiti ovu predivnu zemlju kako bi otišli u neprilike. No, odmah im je otključao naočale, koje je potom spremio nazad u zelenu kutiju i zaželio im mnoštvo dobrih želja i sretan put.

»Vi ste sada naš vladar«, obrati se Strašilu, »zato nam se morate vratiti što je prije moguće.«

»Svakako ću se vratiti što prije, ukoliko budem u mogućnosti«, odvrati Strašilo, »ali prvo moram pomoći Dorothy da pronađe put kući.«

Dok je Dorothy mahala dobronamjernom Čuvaru, rekla mu je:

»U vašem predivnom gradu jako se ljubazno postupalo sa mnom i svi su bili jako dobri prema meni. Ne mogu vam opisati koliko sam vam zahvalna.«

»Ni ne pokušavaj, draga«, odgovori on. »Rado bi te mi zadržali kod nas, ali ako je tvoja izričita želja vratiti se u Kansas, nadam se da ćeš naći svoj put kući.« I na to otvori vanjska gradska vrata, a oni svi izađu i krenu na putovanje.

Sunce je žarko sijalo dok su naši prijatelji koračali prema Zemlji Juga. Svi su bili iznimno dobro raspoloženi, smijali su se i čavrljali sve vrijeme. Dorothy se još jednom ispunila nadom da će se vratiti kući, a Strašilo i Limeni Drvosječa bili su presretni što mogu biti uz nju ako joj zatreba pomoć. Što se tiče Lava, on je s užitkom udisao svježi zrak i ushićeno mahao repom s jedne strane na drugu, pun radosti što je opet u prirodi, dok je Toto trčao okolo i hvatao leptire, lajući veselo sve vrijeme.

»Gradski život uopće mi ne odgovara«, pripomene Lav dok su žustro hodali. »Izgubio sam na težini otkad sam u gradu, a jedva čekam da pokažem drugim životinjama koliko sam hrabar postao.«

Nato se još jednom okrenu da posljednji put pogledaju Smaragdni Grad. Iza zelenih zidina vidjeli su tornjeve i zvonike, a iznad se izdizao vrh tornja i kupola Ozove palače.

»No ipak, nije Oz tako loš čarobnjak«, kaza Limeni Drvosječa, dok je osjećao kako mu srce lupa u grudima.

»Ipak je znao kako mi dati mozak, i to vrlo dobar mozak«, napomene Strašilo.

»Da je Oz popio onoliko hrabrosti koliko je dao meni«, doda Lav, »i sam bi bio jako hrabar čovjek.«

Dorothy ne kaza ništa. Oz nije održao obećanje koje je dao njoj, iako je dao sve od sebe – stoga mu je oprostila. Kao što je i sam rekao, bio je dobar čovjek, ali loš čarobnjak.

Prvi dan putovanja vodio ih je kroz velika zelena polja i mnoštvo cvijeća žarkih boja, prostrtog na sve strane oko Smaragdnog Grada. Tu su noć spavali na travi, samo sa zvijezdama iznad sebe, i dobro su se odmorili.

Ujutro nastave s putovanjem sve dok nisu došli do guste šume. Nikako je nisu mogli zaobići jer se prostirala i na lijevo i na desno dokle im je sezao pogled, a osim toga, nisu se usuđivali promijeniti smjer svoga puta jer su se bojali da se ne izgube. Stoga su tražili mjesto na kojem bi najlakše ušli u šumu.

Strašilo, koji ih je vodio, uskoro otkrije veliko, prilično razgranato stablo, ispod čijih je grana bilo dovoljno mjesta da se družina provuče. I tako on dođe do stabla, ali baš kad je došao do prvih grana, one se spuste, počnu savijati oko njega i već sljedeći tren našao se u zraku, naglavačke odbačen unatrag.

Ovo nije naudilo Strašilu, ali ga je zaprepastilo i izgledao je prilično ošamućeno kada ga je Dorothy postavila na noge.

»Ovdje ima još jedno mjesto između stabala«, pozove ih Lav.

»Daj da ja prvi pokušam«, kaza Strašilo, »jer mene ne boli ako me se baci na pod.« Govoreći to, dođe do drugog stabla, ali ga i njegove grane odmah dohvate i odbace ga natrag.

»Ovo je čudno«, uzvikne Dorothy, »što ćemo sada?«

»Izgleda da je drveće odlučilo da se s nama bori i da nam prekine putovanje«, primijeti Lav.

»Mislim da ću sada ja pokušati«, kaza Limeni Drvosječa i prebaci na rame svoju sjekiru te pristupi prvom stablu koje je zgrabilo Strašila. Kada se velika grana spustila da zgrabi Limenog Drvosječu, on je tako jako zamahnuo sjekirom po grani da ju je jednim potezom raspolovio. Stablo je odmah počelo tresti svojim granama, kao da je u velikoj boli, a uto Limeni Drvosječa sigurno prođe ispod njega.

»Hajdete!« vikne ostalima. »Brzo!« I tako svi protrčaše ispod stabla bez ikakvih ozljeda, osim Tota, kojeg je zahvatila jedna mala grančica i stala ga tresti sve dok nije počeo jako zavijati. Tada Limeni Drvosječa doskoči, brzo otkine granu i oslobodi psića.

Ostala stabla nisu ni na koji način ometala putnike u prolasku šumom, pa su putnici zaključili da samo prvi red stabala može izvijati svoje grane i da su najvjerojatnije to šumski policajci kojima su dane izvanredne moći kako bi neprijatelje držali dalje od sebe.

Četvero putnika su s olakšanjem nastavili svoje putovanje sve dok nisu stigli do ruba šume. A onda su se, na svoje veliko iznenađenje, zatekli pred golemim zidom, koji kao da je bio napravljen od porculana. Bio je tako gladak kao površina posude i uzdizao se iznad njihovih glava.

»Što ćemo sada?«

»Napravit ću ljestve«, odgovori Limeni Drvosječa, »jer se bez sumnje moramo uspeti preko zida.«

20. Osjetljiva zemlja od porculana

Dok je Limeni Drvosječa izrađivao ljestve od drva što ga je našao u šumi, Dorothy je prilegla i zaspala jer ju je dugački put zamorio. I Lav se sklupča da odspava, a i Toto legne pored njih.

Strašilo je gledalo Limenog Drvosječu dok je ovaj radio i kaza mu: »Ne mogu shvatiti zašto je ovaj zid ovdje, kao ni od čega je napravljen.«

»Odmori svoj mozak i ne brini o zidu«, odgovori mu Limeni Drvosječa. »Kada se popnemo na drugu stranu, saznat ćemo što je tamo.«

Nakon nekog vremena Limeni završi ljestve. Izgledale su nezgrapno, ali Limeni Drvosječa je bio sasvim siguran da su izrazito jake i da će odlično poslužiti svrsi. Strašilo probudi Dorothy, Lava i Tota i obznani im da su ljestve gotove. On se prvi počne penjati uz ljestve, ali u tome je bio toliko nespretan da je Dorothy morala odmah ići za njim kako bi ga spriječila da ne padne. Kada mu je glava došla do vrha zida pa je mogao vidjeti na drugu stranu, samo je uzviknuo:

»O, Bože!«

»Idi dalje!« povika Dorothy.

I Strašilo se na to popne još više pa sjedne na vrh zida, tako da i Dorothy tad proviri glavom pa usklikne: »O, Bože!« – baš kao što je i Strašilo uzviknuo.

A onda se uspeo Toto i odmah počeo lajati, ali ga je Dorothy utišala.

Sljedeći je bio Lav, a Limeni Drvosječa je bio posljednji, te oba uzviknu: »O, Bože!« nakon što su pogledali preko zida. Kada su svi u redu sjedili na vrhu zida, gledali su u zadivljujući prizor pred njima.

Ispred njih prostirala se velika zemlja koja je imala pod gladak i svjetlucav poput nekakvog pladnja. Naokolo su bile raštrkane brojne kućice, u potpunosti napravljene od porculana i obojane veselim bojama. Kućice su bile vrlo male, najveća od njih dosizala je Dorothy do struka. Bilo je tamo također prekrasnih malih žitnica s porculanskim ogradama unaokolo, i mnoštvo krava, ovaca i konja, svinja i pilića izrađenih od porculana koji su stajali mirno u grupicama.

Ali, najčudnije od svega u ovoj čudnoj zemlji bili su njezini ljudi. Bilo je tamo mljekara i mljekarica sa sjajnim prslucima i zlatnim točkicama po haljinama, princeza s preslatkim ogrtačima od srebra, zlata i purpura, pastiri su imali na sebi dokoljenke s purpurnim, žutim i plavim prugama te zlatnim kopčama na cipelama; prinčevi su imali krune s draguljima na glavama i nosili su krznene odore i satenske podstave; bilo je tu i smiješnih klaunova u ogrličastim haljama i s nacrtanim crvenim krugovima na obrazima

i šiljastim kapama. Ali, najčudnije od svega: svi ovi ljudi, a čak i njihova odjeća, bili su napravljeni od porculana, a bili su toliko sićušni da ni najveći od njih nije bio veći od Dorothyna koljena.

Isprva su svi samo promatrali pridošlice, osim jednog malog purpurnog porculanskog psa s ogromnom glavom koji je došao do zida i stao svojim sitnim glasom na njih lajati, a potom je otrčao.

»Kako ćemo se spustiti?« upita Dorothy.

Uvidjeli su da su im ljestve preteške da bi ih dignuli gore i prebacili na drugu stranu, pa je Strašilo jednostavno odlučio skočiti sa zida, a ostali su poskakali na njega da im tvrdi pod ne bi ozlijedio noge. Naravno da su pazili da mu ne skoče na glavu, jer bi se tako izboli na njegove iglice i pribadače. Kada su svi bili na tlu, podignu Strašila čije se tijelo prilično spljoštilo i tapkajući mu povrate oblik.

»Moramo proći kroz ovu čudnu zemlju kako bi stigli na drugu stranu«, kaza Dorothy, »jer ne bi bilo mudro ići bilo kojim drugim putem osim na jug.«

I tako krenu kroz zemlju porculana: prvo su naišli na mljekaricu koja je muzla porculansku kravu. Kad su joj se približili, krava se iznenada trgla, prevrnula stolčić i vjedro s mlijekom, pa čak i samu mljekaricu, i svi padnu na tlo uz veliki tresak.

Dorothy se tako šokirala kad je vidjela da je krava slomila nogu i da se vjedro razbilo u mnoštvo malih komadića, dok je jadna mljekarica zadobila krhotinu na svom lijevom laktu.

»Vidi!« cvilila je mljekarica ozlojeđeno. »Vidi što si učinila! Mojoj se kravi odlomila noga, sada je moram odvesti na popravak i dati je na lijepljenje. Kako ti to misliš, doći tu i plašiti moju kravu?«

»Jako mi je žao«, odgovori Dorothy, »molim vas da nam oprostite.«

Ali, lijepa mljekarica je bila previše uznemirena da bi na to išta odgovorila. Namršteno digne kravičinu nogu i odvede kravu koja je jadna jedva šepala na tri noge. Dok je odlazila, mljekarica je u više navrata ljutito i prijekorno pogledavala za ovim nepoznatim nespretnjakovićima, ujedno pazeći na svoj otkrhnuti lakat.

Dorothy se jako rastužila zbog ovog nesretnog slučaja.

»Trebali bi biti puno pažljiviji ovdje«, rekao je Drvosječa mekog srca, »ili ćemo toliko povrijediti ove male lijepe ljude da se oni nikada neće od nas oporaviti.«

Malo dalje, Dorothy se susrela s mladom princezom, najljepše ikad odjevenom, koja je prvo zastala kad je ugledala strance, a onda naglo započela trčati.

Dorothy je samo htjela bolje vidjeti princezu pa potrči za njom, ali djevojka od porculana je neprestance vriskala:

»Nemoj me loviti! Nemoj me loviti!«

Glasić joj je bio tako pun straha da je Dorothy naglo zastala i upitala: »Zašto ne?«

»Jer«, odgovori princeza, također stajući, ali na sigurnoj udaljenosti, »ako budem trčala mogla bih pasti i razbiti se.«

»Ali, zar te ne bi mogli popraviti?« upita djevojčica.

»Da, ali nakon popravka nikada nisi tako lijep, znaš«, odgovori princeza.

»Pretpostavljam da ne«, odgovori Dorothy.

»Tu je i gospodin Joker, jedan od naših klaunova«, nastavi porculanska gospođica, »on stalno pokušava dubiti na glavi. Toliko se puta slomio da su ga popravili na stotine mjesta i ne izgleda baš najbolje. Evo ga, dolazi, pa se možeš i sama uvjeriti.«

I zaista, mali razdragani klaun dođe hodajući pred njih, no unatoč njegovoj finoj odjeći crvene, žute i zelene boje, Dorothy je jasno vidjela da je on u potpunosti prekriven napuklinama koje su se širile u svim smjerovima i svjedočile da je popravljan na mnogo mjesta.

Klaun stavi ruke u džepove, napuhne obraze, te počne pjevati, prgavo kimajući glavom prema njima:

»Draga moja gospo
Što buljiš sto posto
U jadnog gospon Jokera?

Malo ste mi se ukrutili
Sva ste mi se ukočili
Kao da ste izgubili partiju pokera.«

»Budite, tiho, gospodine!« brzo će princeza, »zar ne vidiš da su ovo stranci i da se s njima treba ophoditi s poštovanjem?«

»Pa to je poštovanje – odstojanje«, objavi klaun i smjesta skoči na glavu.

»Nemojte se obazirati na gospodina Jokera«, kaza princeza Dorothy, »on je ozbiljno napuknuo u glavi i stoga je malo budalast.«

»O, ali ne smeta mi to ni najmanje«, kaza Dorothy. »Ali, ti si tako lijepa«, nastavi ona, »da sam sigurna da bih te ja cijelo vrijeme obožavala. Hoćeš li mi dopustiti da te odnesem sa sobom kući u Kansas i da te postavim na kamin tetke Em? Mogla bih te nositi u svojoj košari.«

»To bi me jako rastužilo«, odgovori porculanska princeza. »Ovdje u našoj zemlji mi živimo mirno i zadovoljno i možemo slobodno razgovarati i kretati se kamo god poželimo. Ali, koga god odnesu odavde odmah mu otvrdnu zglobovi i sve što od sebe možemo očekivati jest da budemo uspravni i da izgledamo lijepo. Naravno, to i jest sve što se od nas očekuje kada stojimo na nečijem kaminu ili ormaru ili stolu primaće sobe. No, naši su životi mnogo ugodniji ovdje, u našem svijetu.«

»O, ne bih te ni pod koju cijenu i ni na koji način htjela unesrećiti!« uzvikne Dorothy. »Zato ću vam samo reći zbogom!«

»Zbogom!« odgovori princeza.

I hodali su dalje pažljivo kroz porculansku zemlju. Životinjice i ljudi sklanjali su im se s puta, bojeći se da ih stranci ne porazbijaju, i nakon otprilike sat vremena došli su na drugi kraj zemlje, odnosno do drugog porculanskog zida.

Bilo kako bilo, ovaj nije bio tako visok kao prvi i bilo je dovoljno da se popnu Lavu na leđa i uzveru se na vrh. A zatim Lav zgrči noge i skoči na zid, no prilikom skoka on svojim repom zahvati porculansku crkvu i svu je razbije na komadiće.

»Uh, to je jako loše«, kaza Dorothy, »ali, osim što smo razbili nogu kravi i crkvu, dobro je što nismo nanijeli i još više štete ovim malim ljudima. Oni su tako lomljivi.«

»Da, zaista jesu«, kaza Strašilo, »i sretan sam što sam od slame pa me se ne može tako lako oštetiti. Ima i gorih stvari na svijetu nego biti Strašilo.«

21. Lav postaje kraljem životinja

Nakon što su sišli s porculanskog zida, putnici se zateknu u neugodnoj zemlji, punoj bara i močvara prekrivenih visokim redovima trave. Bilo je nemoguće hodati tim putem i izbjeći blatnjave rupe, jer je trava bila tako gusta i skrivala ih je od pogleda. Kako god, pažljivo birajući put kojim su išli, konačno su stigli do čvrstog tla. Ali zemlja je tu djelovala više divlja nego igdje do sada i nakon dugog i iscrpljujućeg hoda kroz šikaru ušli su u još jednu šumu, gdje su stabla bila još veća i još starija od svih koja su do sada vidjeli.

»Ova je šuma naprosto očaravajuća«, izjavi Lav gledajući radosno oko sebe, »nikada nisam vidio ljepše mjesto.«

»Meni djeluje turobno«, primijeti Strašilo.

»Ali nije nimalo«, odvrati Lav, »volio bih živjeti tu cijeli svoj život. Vidi kako je mekano ovo suho lišće pod našim nogama i kako je plodna i zelena mahovina koja raste po ovom starom drveću! Zasigurno ni jedna divlja životinja ne bi mogla poželjeti bolje mjesto za život.«

»Možda je upravo sada čitavo mnoštvo divljih životinja u šumi«, odgovori Dorothy.

»Pretpostavljam da ih ima«, odvrati Lav, »mada ne vidim ni jednu.«

I hodali su tako kroz šumu, dok nije postalo pretamno da bi išli i koraka dalje. Dorothy, Toto i Lav legnu i utonu u san, dok su Limeni Drvosječa i Strašilo, kao i inače, čuvali stražu.

Kada je svanulo jutro, ponovno krenuše. I ubrzo začuju podmuklu buku, kao da se istovremeno glasa mnoštvo divljih životinja. Toto lagano zacvili, no nitko se drugi nije preplašio i svi nastaviše po utabanoj stazi, dok nisu stigli do otvorenog dijela šume gdje se sakupilo na stotine šumskih životinja svih vrsta. Bilo je tu tigrova, slonova, medvjeda, vukova, lisica i raznih drugih pripadnika životinjskog svijeta, i na trenutak je Dorothy premrla od straha. Ali, Lav joj objasni da životinje imaju vijeće, a po njihovom glasanju ocijenio je da su u velikoj nevolji.

Dok joj je objašnjavao o čemu je riječ, nekoliko ga životinja uoči, i najednom se veliki zbor umiri kao čarolijom. Najveći tigar priđe Lavu i pokloni se, govoreći:

»Dobro došao, kralju životinja! Došao si u pravo vrijeme da nam pomogneš u borbi s neprijateljem i da jednom za svagda doneseš mir svim životinjama naše šume.«

»Što je vaš problem?« tiho upita Lav.

»Svi smo ugroženi«, odgovori tigar, »strašnim neprijateljem koji od nedavno hara šumom. To je čudovište najgore vrste, izgleda kao divovski pauk, ima tijelo veliko kao u slona, a noge dugačke kao debla stabala. To čudovište ima osam debelih nogu i dok hoda

šumom, on jednom od svojih divovskih nogu dohvati životinju i prinese je sebi k ustima te je proždere lako, baš kao što pauk proždere mušicu. Nitko od nas više nije siguran dok god je taj stvor na životu, stoga smo sazvali vijeće da raspravimo kako se zaštititi od tog gramzljivca, i baš tada si ti naišao.«

Lav nakratko promisli.

»Ima li još lavova u šumi?« upita.

»Nema, bilo ih je nekoliko, ali čudovište ih je sve pojelo. Osim toga, ni jedan od tih lavova nije bio ni približno velik i snažan poput tebe.«

»Ako dokrajčim vašeg neprijatelja, hoćete li mi se pokloniti i štovati me kao vašeg kralja šume?« upita Lav.

»Rado ćemo to učiniti«, odvrati tigar, a i sve se ostale životinje snažno oglase: »Hoćemo!«

»Gdje je taj vaš veliki pauk sada?« upita Lav.

»Onamo, između hrastova«, kaza tigar, pokazujući mu smjer prednjom šapom.

»Dobro mi čuvaj ove moje prijatelje«, kaza mu Lav, »a ja idem srediti to čudovište!«

Mahne svojim prijateljima i ponosno odmaršira prema čudovištu na veliki dvoboj.

Veliki je pauk spavao kada ga je Lav pronašao, a izgledao je toliko grozno da je Lav morao s gađenjem odvratiti pogled s njega. Noge su mu bile dugačke otprilike onoliko koliko je tigar rekao, a tijelo mu je bilo prekriveno gustom debelom dlakom. Imalo je ogromna usta s redom oštrih zuba dugačkih kao stopalo, a vratom, tankim poput osinog struka, glava mu se spajala s debelim tijelom. To je dalo ideju Lavu kako da najlakše napadne ovo stvorenje. Uz to, bilo je logično da se jednostavnije boriti s čudovištem dok spava nego dok je budno, pa se Lav odmah zaleti na njega svom svojom snagom i skoči mu na leđa. A tada, jednim zamahom svojih moćnih šapa, on odvoji paukovu glavu od njegova tijela. Skočivši na tlo, gledao je u to stvorenje sve dok se dugačke paukove noge nisu prestale koprcati, kada je sa sigurnošću znao da je mrtav.

Lav se vrati natrag na mjesto gdje su životinje zasjedale i čekale ga, te ponosno objavi:

»Više se ne morate bojati svoga neprijatelja!«

I tada se sve životinje poklone Lavu kao svom kralju, a on im obeća da će se vratiti i vladati njima čim Dorothy bude na putu kući za Kansas.

22. Zemlja Prstenjaka

Četvero putnika prošli su mirno ostatkom šume, a kada su izašli iz mračne šume ugledaju pred sobom strmi obronak, prekriven od vrha do dna velikim kamenjem.

»Teško ćemo se uspeti«, primijeti Strašilo, »no kako god, moramo preko brda.«

I on povede, a ostali su ga slijedili. Jedva da su prešli preko prvog kamena, kad začuju kruti glas kako urla: »Povucite se!«

»Tko si ti?« upita Strašilo.

Nato se iza stijene pokaže glava i onaj isti glas kaza: »Ovo brdo pripada nama, a mi nikome ne dopuštamo da ga prijeđe.«

»Ali mi ga moramo prijeći«, prigovori Strašilo. »Mi idemo u Zemlju Prstenjaka.«

»A, ne, ne idete!« odgovori glas i zatim istupi najčudnovatiji mali čovjek kojeg su putnici ikada imali prilike vidjeti.

Bio je jako nizak i debeljuškast, imao je veliku glavu koja je na vrhu bila ravna, a držala se na debelom vratu punom bora. Štoviše, nije imao ni ruku, a uočivši to, Strašilo se nije pribojavalo da bi ih neko ovakvo biće moglo spriječiti od uspona na brdo, pa kaza: »Žao mi je što mi nećemo učiniti kako bi ti htio, ali mi jednostavno moramo ovuda proći, sviđalo se to tebi ili ne«, i hrabro krene naprijed.

Brzinom munje vrat čovječuljka se istegne i glava mu iskoči prema naprijed i udari Strašila svojim ravnim dijelom, te ga prevrne na tlo, i on se otkotrlja na dno brda. Istom brzinom kojom se glava istegla iz tijela se i vratila natrag u tijelo, i čovječuljak se grubo nasmije uz tvrdnju: »Nije to tako lako kao što vi mislite!«

Nato se začuje bučan smijeh što je dopirao sa svih strana brda, a Dorothy ugleda na stotine ovih čekićastih bića duž cijelog obronka; iza svakog kamena skrivao se po jedan.

Lav se prilično naljuti na ismijavanje Strašilove nezgode pa strašno zariče, a njegova rika širila se kao jeka i uz taj odjek Lav se hrabro zatrča uz brdo.

I nato opet iskoči glava i veliki Lav se otkotrlja niz brdo, kao da ga je pogodila topovska kugla.

Dorothy brzo potrči dolje i pomogne Strašilu da ustane, a Lav dođe do njih, sav izudaran i izranjavan od pada, te kaže: »Besmisleno je boriti se s Čekićoglavcima, protiv njih se ne možemo boriti.«

»A što možemo učiniti?« upita ona.

»Pozovi Krilate Majmune«, posavjetuje je Limeni Drvosječa, »još im imaš pravo dati jednu naredbu.«

»Vrlo dobro«, odgovori ona i stavi zlatni šešir, te izgovori magične riječi. Majmuni su bili brzi kao i uvijek i za par trenutaka cijelo im je jato bilo na raspolaganju.

»Koja je tvoja naredba?« upita kralj majmuna uz duboki naklon.

»Prenesite nas preko ovog brda u Zemlju Prstenjaka«, odgovori djevojčica.

»Bit će izvršeno«, odgovori kralj, i Krilati Majmuni smjesta uhvate četvero putnika i Tota u svoja naručja, pa polete s njima u vis. Dok su letjeli iznad brda, Čekićoglavci su uzrujano vikali i izvijali svoje glave visoko k nebu, ali nisu mogli doseći Krilate Majmune koji su nosili Dorothy i njezine prijatelje visoko, visoko, te ih konačno nježno spustili u Zemlju Prstenjaka.

»Ovo je bio posljednji put da nas smiješ pozvati«, objavi vođa Krilatih Majmuna Dorothy, »stoga, doviđenja, i neka vam je sa srećom.«

»Doviđenja, i hvala vam lijepa«, odvrati djevojčica, a majmuni odlete u zrak i za tren oka ih više nije bilo na vidiku.

Zemlja Prstenjaka izgledala je bogato i sretno. Posvuda su se protezala polja zrelih žitarica s lijepo popločanim cestama između njih i prekrasnim namreškanim potocima premoštenim čvrstim mostićima. Sve, ograde, kuće i mostovi bili su obojani žarkocrvenom bojom, baš kao što je u Zemlji Palčića sve bilo obojano žutom, a plavom kod Žvakača. Prstenjaci, koji su bili niski i bucmasti, izgledali su sasvim dobronamjerno i od glave do pete bili su odjeveni u crvenu boju koja se veličanstveno isticala uz zelenu travu i žuta polja.

Majmuni su ih ostavili pokraj jedne seoske kuće, te četvero putnika došeta do nje i pokuca. Vrata im je otvorila ratareva žena, a kada je Dorothy zamolila za nešto hrane, ona im svima posluži obilni ručak uz tri vrste kolača, četiri vrste keksa, a za Tota lončić mlijeka.

»Koliko nam treba do Glindinog dvorca?« upita dijete.

»Ne treba puno«, odgovori ratareva žena. »Idite cestom prema jugu i brzo ćete stići.«

Zahvalivši dobroj ženi, krenu dalje osvježeni, šećući se uz polja i preko divnih mostića, sve dok nisu ugledali prekrasan dvorac. Pred vratima dvorca stajale su tri mlade djevojke, odjevene u prekrasne crvene vojničke odore ukrašene zlatnim pleterima. Kako se Dorothy približavala, jedna od njih joj se obrati:

»Zašto ste došli u Zemlju Juga?«

»Da bi se susreli s Dobrom Vješticom koja ovdje vlada«, odgovori Dorothy. »Hoćete li me pustiti k njoj?«

»Molim vas, recite mi svoje ime i pitat ću Glindu hoće li vas primiti.« Svatko se pojedinačno predstavi, i djevojka čuvarica ode u dvorac. Za nekoliko trenutaka se vrati s objavom da će Dorothy i ostali biti odmah primljeni.

23. Glinda ispunjava Dorothynu želju

Prije no što su ušli na prijem Glindi, odveli su ih u jednu dvoranu dvorca u kojoj su se svi malo dotjerali. Dorothy se umila i počešljala, Lav si je stresao prašinu s grive, Strašilo se izlupkao što je bolje mogao, a Limeni Drvosječa je ispolirao svoj lim i namazao si zglobove.

Kada su svi izgledali lijepo, krenuše za djevojkom odjevenom u vojničku odoru, a ona ih odvede u veliku odaju gdje je Vještica Glinda sjedila na svom prijestolju od rubina.

Bila je i lijepa i mladolika. Kosa joj je bila jarkocrvene boje i valovito joj je padala preko ramena. Haljina joj je bila čisto bijela, oči blistavo plave, a pogled upućen Dorothy bio je prepun blagosti.

»Što mogu učiniti za tebe, drago dijete?« upita.

Dorothy ispriča Vještici svoju cijelu priču: kako ju je uragan doveo u Zemlju Oz, kako je susrela svoje prijatelje, te o čudesnim pustolovinama koje su doživjeli na putu.

»Sada je moja najveća želja«, doda, »vratiti se kući u Kansas, jer tetka Em zasigurno misli da mi se nešto strašno dogodilo i već se vjerojatno priprema za oplakivanje, a ukoliko usjevi nisu bolji od usjeva od prošle godine, tetak Henry neće moći pokriti te troškove.«

Glinda se prigne i poljubi ljupko lice ove prekrasne male djevojčice.

»Moj blagoslov, dijete moje«, kaza ona, »sigurna sam da ti mogu reći kako ćeš se vratiti natrag u Kansas.« I doda:

»Ali, ako ti to kažem, moraš mi dati svoj zlatni šešir.«

»Bez zadrške«, uzvikne Dorothy, »meni više nije ni od kakve koristi, a jednom kad je u tvom vlasništvu, tri puta možeš narediti Krilatim Majmunima da ti služe.«

»Mislim da će mi njihova usluga i trebati tri puta«, veselo odvrati Glinda.

Dorothy joj tada preda svoj zlatni šešir, a Vještica se obrati Strašilu: »Što planiraš raditi kada se Dorothy vrati u Kansas?«

»Vratit ću se u Smaragdni Grad«, odgovori, »jer me Oz postavio vladarom njegove zemlje, a i ljudi me tamo jako vole. Jedino što me brine je kako ću preći brdo na kojem žive Čekićoglavci.«

»Uz pomoć zlatnog šešira ja ću narediti Krilatim Majmunima da te prenesu sve do vrata Smaragdnog Grada«, izjavi Glinda, »jer je prava šteta da su ljudi tako dugo bez tako odličnog vladara.«

»Jesam li ja stvarno odličan?« upita Strašilo.

»Poseban si«, odgovori Glinda.

Okrenuvši se k Limenom Drvosječi, upita ga:

»Što ti planiraš kada Dorothy napusti zemlju?«

On se nasloni na svoju sjekiru i zamisli se na trenutak, a zatim odgovori:

»Palčići su bili veoma ljubazni prema meni i zaželjeli su da vladam njihovom zemljom nakon što je Zla Vještica umrla. Meni su Palčići jako dragi i kada bih se mogao vratiti natrag u Zemlju Zapada, ništa više ne bih volio nego da njima vladam zauvijek.«

»Moja će druga naredba Krilatim Majmunima biti da te prenesu u Zemlju Palčića. Tvoj mozak možda nije tako velik kao Strašilov, ali ti si sjajniji od njega – kada si dobro ispoliran – i sigurna sam da ćeš Palčićima vladati dobro i mudro.«

A zatim Vještica pogleda krupnog Lava i njegovu bujnu dlaku, pa ga upita:

»A što ćeš ti raditi jednom kada Dorothy ode kući?«

»Preko brda na kojem žive Čekićoglavci«, odgovori on, »leži veličanstvena stara šuma i sve životinje koje tamo žive proglasile su me svojim kraljem. Kad bih se samo mogao vratiti u tu šumu, proveo bih tamo svoj život jako sretan.«

»Moja treća naredba Krilatim Majmunima«, nato će Glinda, »bit će da te prenese u tu šumu. Time ću iskoristiti sve moći zlatnog šešira, a zatim ću ga vratiti Krilatim Majmunima, tako da nakon toga kralj majmuna i njegovo jato postanu zauvijek slobodni.«

Strašilo, Limeni Drvosječa i Lav iskreno se zahvale Dobroj Vještici na njenoj ljubaznosti, a Dorothy usklikne:

»Vi ste zaista dobri koliko i lijepi! Ali još mi niste rekli kako ću se ja vratiti natrag u Kansas!«

»Tvoje će te srebrne cipelice prenijeti preko pustinje«, odgovori Glinda. »Da si znala za njihove moći, mogla si otići tetki Em i tetku Henryju kući još prvi dan.«

»Ali ja onda ne bih dobio svoj prekrasni mozak!« vrisne Strašilo. »Vjerojatno bih proveo svoj cijeli život u polju kukuruza.«

»A ja ne bih dobio svoje dražesno srce«, ustvrdi Limeni Drvosječa. »Stajao bih ukočen i hrđao u onoj šumi do kraja svijeta.«

»A ja bih vječno ostao kukavica«, reče Lav, »i ni jedna životinja u cijeloj šumi ne bi imala što dobro reći o meni.«

»To je sve točno«, odvrati Dorothy, »i drago mi je da sam pomogla svim ovim mojim dobrim prijateljima. Ali sada kada svaki od njih ima ono što najviše želi i sretan je što ima svoje kraljevstvo kojim će vladati, mislim da bih ja trebala natrag u Kansas.«

»Te srebrne cipelice«, nato će Dobra Vještica, »imaju izvanredne moći. A jedna od najzanimljivijih stvari je da te one mogu prenijeti na bilo koje mjesto u svijetu u tri koraka, s tim da svaki korak traje treptaj oka. Sve što ti trebaš napraviti je da lupneš petama jednom u drugu istovremeno i cipelice će te odvesti gdje god zaželiš.«

»Ako je tako«, kaže dijete radosno, »zaželjet ću da me smjesta odnesu u Kansas.«

Nato se baci Lavu u zagrljaj i poljubi ga, nježno milujući njegovu ogromnu glavu. Zatim poljubi Limenog Drvosječu, koji je počeo liti suze na krajnje poguban način za svoje zglobove. A onda, umjesto da poljubi nacrtano Strašilovo lice, snažno zagrli mekano, slamnato Strašilovo tijelo i shvati da i sama jako plače na ovom tužnom rastanku od svojih predivnih prijatelja.

Dobra Glinda odstupi sa svog prijestolja od rubina pa i sama poljubi malu djevojčicu i poželi joj zbogom, a Dorothy joj se zahvali na ljubaznosti i gostoprimstvu koje je ukazala njenim prijateljima i njoj.

Nato Dorothy svečano uzme Tota u naručje i, kazavši svima zbogom, tri puta lupi petama svojih cipelica i izgovori:

»Odvedite me kući tetki Em!«

Isti trenutak nađe se u vihoru, tako jakom da je sve što je mogla vidjeti ili osjetiti bio vjetar što huči oko njezinih ušiju.

Te srebrne cipelice napravile su samo tri koraka i zatim su se zaustavile. Dorothy se nekoliko puta otkotrljala po travi prije nego što je shvatila gdje se nalazi.

Svom je dužinom tijela ležala, da bi se polako uspravila i sjela, pa pogledala oko sebe.

»Dragi Bože!« vrisne.

Jer sjedila je usred široke prerije u Kansasu i točno pred njom stajala je nova kuća što ju je ujak Henry izgradio nakon što je uragan odnio staru. Ujak Henry je muzao krave u dvorištu. A onda Toto iskoči iz njezinog naručja i potrči prema spremištu lajući bez prestanka.

Dorothy ustane i shvati da na sebi ima samo dokoljenke. To je značilo da su srebrne cipelice ispale negdje pri njezinom letu zrakom i da su zauvijek izgubljene u pustinji.

24. Ponovno kod kuće

Tetka Em je baš izišla iz kuće zaliti glavice kupusa, kada je podigla glavu i ugledala Dorothy kako trči prema njoj.

»Moje drago dijete!« vrisne, grleći djevojčicu i prekrivajući joj lice poljupcima. »Otkud si se ti to vratila?«

»Iz Zemlje Oz«, odgovori Dorothy ozbiljno. »A evo i Tota. O, tetka Em! Tako sam sretna što sam ponovno kod kuće!«

KRAJ

Metodički instrumentarij

dr. sc. Vladimira Velički

Razmisli i stvaraj

- Na koliko je poglavlja podijeljeno ovo djelo?
- Odredite temu ovoga djela.
- Izdvojite stvarne od nestvarnih događaja.
- Navedite redoslijed zbivanja. Možete ga zapisati u natuknicama ili ispričati i snimiti ga.
- Gdje se zbiva radnja ovog djela?
- Gdje se nalazi zemlja Oz? Kakva je to zemlja?
  Tko u njoj stanuje?
- Kako je Dorothy dospjela u zemlju Oz?
- Tko su bili žvakači?
- Koja je vještica dobra, a koja zla? Obrazložite svoj izbor.
- Kojim se jezikom u zemlji Oz govori? Možete li zamisliti taj jezik?
- Zemlja Oz ima svoju povijest. Što ste iz knjige o njoj saznali?

- Zamislite Smaragdni grad. Opišite ga.
- Zbog čega Dorothy ide kod čarobnjaka Oza?
- Što nedostaje Strašilu?
- Opišite što se dogodilo Limenom Drvosječi.

  Drvosječa je vrlo dobro znao da nema srca i pazio je da ne bude okrutan ili neljubazan. Govorio je: *»A vi ljudi sa srcem imate ono nešto što vas vodi i ne može se dogoditi da učinite zlo, ali ja nemam srce i stoga moram biti jako pažljiv. Kada mi Oz dade srce, naravno da neću morati toliko paziti.«*

  Razmislite o tim riječima. Kako vi pazite na svoje ponašanje?
- Što je nedostajalo Lavu?
- Kako su se ponašali na putu?
- Što im se sve događalo? Opišite glavne događaje.
- Jesu li oni ipak pokazali osobine za koje su mislili da ih nemaju: mudrost, hrabrost i osjećanje? Kako?
- U kojim im se sve oblicima Oz pokazao?
- Zašto su trebali poći do Zle vještice od Zapada?
- Zašto krilati majmuni nisu smjeli nauditi Dorothy? Što znači kad kažu da je Snaga Dobra puno jača od Snage Zla? Nađite primjere za to i u stvarnom životu.
- Kako je Dorothy uništila vješticu?
- Tko je zapravo bio čarobnjak Oz?
- Kako je ipak pomogao Limenom Drvosječi, Strašilu i Lavu? Opišite.

  Zašto nije uspio pomoći Dorothy?

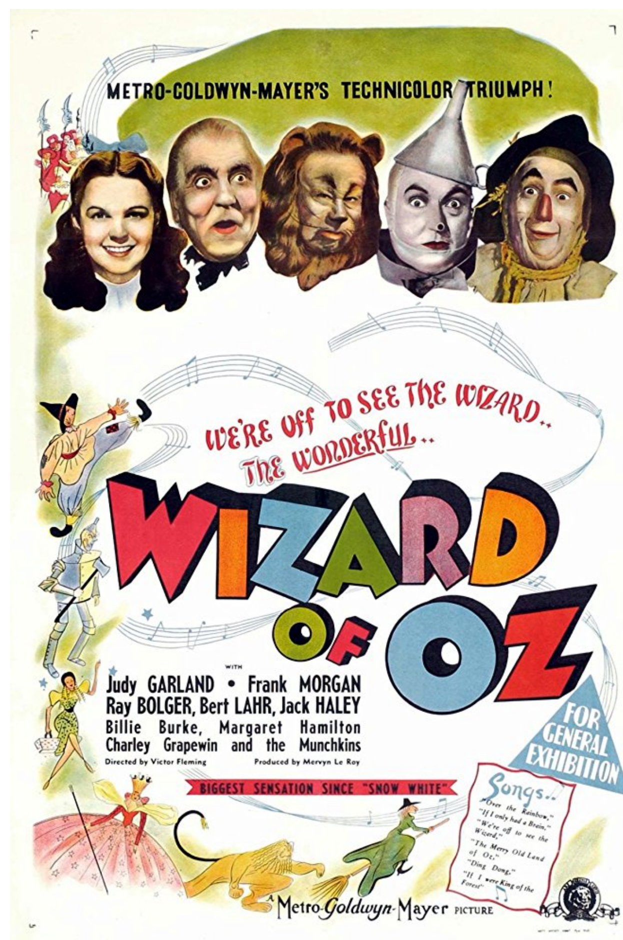
- Što je Vještica od Juga, Glinda, učinila sa Strašilom, Lavom i Limenim Drvosječom?

- Što je Dorothy morala učiniti da se vrati u Kansas?

- Dorothy je cijelo vrijeme kod sebe imala srebrne cipelice, uz pomoć kojih se mogla vratiti kući, samo što to nije znala.

  Razmilite, jesu li, putujući, i drugi likovi pokazali osobine za kojima su žudjeli – je li Lav ipak bio hrabar, Drvosječa mudar, a Limeni vrlo osjećajan? Po čemu to zaključujete?

- Prema ovome je djelu snimljen američki fantastični avanturistički mjuzikl, davne 1939. godine.

Izvor: imdb.com

Vrlo brzo je postao klasik i redovito se u nekim državama prikazuje za Dan zahvalnosti, Božić, ili Uskrs.

Pogledajte zajedno film »Čarobnjak iz Oza«. Učenici s oštećenjima vida se o filmu mogu informirati slušajući ga.

Usporedite književno djelo i film. Po čemu su slični? Po čemu se razlikuju?

Rad u skupinama

- Učenici se raspoređuju u dvije skupine.

  *Za raspoređivanje učenika u skupine može vam poslužiti digitalni alat **Instant Classroom**. Koristeći taj alat, učenike jednostavno možete podijeliti u skupine unutar razreda za grupni rad. Kolo sreće i generator slučajnih imena možete iskoristiti za situacije kada je potrebno prozvati učenika kako bi odradio zadatak ili odgovorio na određeno pitanje.*

  *Dostupan je na stranici **Super Teacher Tools**: http://e-laboratorij.carnet.hr/super-teacher-tools-mrezno-sjediste-super-nastavnike/*

  Svaki učenik iz skupine izvuče karticu s brojem (ovisno o broju učenika u skupini izradimo kartice s brojevima 1, 2, 3, 4, 5...). Učenicima se priopćava da će na kraju vremena predviđenoga za rad u skupinama učitelj/ica izreći jedan broj i učenik s tim brojem iz svake skupine treba izvijestiti ostatak razreda o radu svoje skupine.

Skupina 1:

- Pripremiti velike papire, tako da velik broj učenika (polovina razreda) mogu raditi zajedno.

  *Učenici mogu nacrtati kartu Dorothyna putovanja i fotografirati kartu, te pomoću digitalnog alata **Thinglink** (http://e-laboratorij.carnet.hr/category/izrada-digitalnog-sadrzaja/) napraviti interaktivnu kartu. Likove koji se spominju u*

*djelu mogu se pronaći na **Pixabayu** (http://e-laboratorij.carnet.hr/pixabay-besplatne-slike-za-preuzimanje/) – pretraživanje »wizard of oz«, te ih se može dodati na kartu.*

Kasnije eventualno mogu razmijeniti svoje Thinglink uratke s učenicima iz neke druge škole koji su isto ovo radili na satu lektire, pa usporediti radove.

- Nacrtajte zajedničku kartu Dorothyna putovanja. Označite strane svijeta i upišite u kartu sve oznake koje ste učili iz prirode i društva.

Skupina 2

Ispišite sve likove koji se spominju u ovome djelu. Nacrtajte ih, zalijepite na kartone i napravite od njih plošne lutke.

Kad završite s izradom likova odnosno karte, pogledajte je li završila i druga skupina. Kad ste svi gotovi, likove stavite na kartu i sažeto prepričajte tijek radnje u ovoj fantastičnoj priči.

NAUČI, TO JE VAŽNO

FANTASTIČNA PRIČA je književno djelo koje sadrži čudesne elemente, počevši od bajke pa sve do znanstvene fantastike. Čitatelj takvoga djela često nije siguran gdje je granica između stvarnosti i mašte.

Poticaji za daljnji rad

1. Poslušajte popularnu pjesmu iz mjuzikla *Čarobnjak iz Oza* dostupnu na poveznici:
   https://www.youtube.com/watch?v=PSZxmZmBfnU.

   Pjesma vam je vjerojatno već poznata, jer su je izvodili i mnogi suvremeni glazbenici.

   Usporedite tu izvedbu sa suvremenim izvedbama. Zajedno s drugim učenicima iz razreda naučite pjevati pjesmu *Somewhere over the rainbow*.

   Umjesto slušanja i pjevanja, možete potražiti riječi pjesama iz mjuzikla, odabrati vama najdraže ili najljepše stihove i s njima nešto kreativno napraviti (npr. prepisati ih različitim slovima, izraditi plakat, oslikati...)

2. Poslušajte zvučnu knjigu *Čarobnjak iz Oza* u interpretaciji Jadranke Đokić.

3. Pogledajte videomamac ovog djela i njegov prijevod na hrvatski znakovni jezik. Odaberite jedan dio iz priče i ispričajte ga na znakovnom jeziku. Ostali učenici mogu pogađati o kojem se dijelu radi.

4. Napravite kartice za igru *Pamtilica* na kojima ćete prikazati likove iz ovoga romana, npr. dva leteća majmuna s drugačijim krilima, dvije vještice sestre, jedna od Istoka druga od Zapada, dva stanovnika zemlje Oz, dva balona na kojima se leti zrakom itd. Odigrajte igru s drugim učenicima u razredu.

   Aplikacija Pamtilica postoji u verziji za mobilne telefone i tablete za sustav Android.

   Više informacija na poveznici:
   http://www.ict-aac.hr/index.php/hr/ict-aac-razvijene-aplikacije/android-aplikacije/pamtilica

Rječnik

baršun – vrsta plemenite, mekane tkanine, samt, velur, pliš
brokatni – načinjen od *brokata*, teške svilene tkanine protkane zlatom ili srebrom

ergela – krdo, stado konja; farma na kojoj se uzgajaju konji

ispolirati – v. ***polirati***

Kansas – savezna država u središnjem dijelu SAD-a, pretežno ravan, prerijski kraj
komoda – niski ormar s ladicama
koprena – tanka, poluprovidna tkanina za pokrivanje lica ili glave, veo

lijeha – dio zemlje u vrtu ili parku omeđen stazicama, za uzgoj cvijeća ili povrća

Omaha – grad u američkoj saveznoj državi Nebraska, koja graniči s Kansasom

polirati – uglačati do sjaja (metal i sl.);
poliran – sjajno izglačan
prerija – široka i prostrana travom obrasla ravnica u Sjevernoj Americi
purpur – grimiz, crvenoljubičasta boja; tkanina te boje, kakvu nose kraljevi

rubin – vrsta dragog kamena crvene boje

saten – vrsta plemenite svilene tkanine, sjajne na jednoj strani; ***satenski*** – načinjen od satena
smaragd – skupocjeni dragi kamen zelene boje

ubrus – salveta, ručnik, marama

Impresum

Naručitelj:

Hrvatska akademska i istraživačka mreža – CARNET
Josipa Marohnića 5, 10000 Zagreb
tel.: +385 1 6661 500
www.carnet.hr

Nakladnik:

Bulaja naklada d.o.o
Radnički dol 8, 10000 Zagreb
tel/fax: +385 1 4822 154
info@bulaja.com
www.bulaja.com

Urednik: Zvonimir Bulaja

Oblikovanje: Luka Duplančić, Zvonimir Bulaja

Na naslovnici: iz videomamca *Čarobnjak iz Oza*, autor Boris Hergešić

Bilješka o autoru i djelu: dr. sc. Diana Zalar

Metodička obrada: dr. sc. Vladimira Velički

Rječnik: Zvonimir Bulaja

Tehnička realizacija: Bulaja naklada d.o.o.

Za nakladnika: Zvonimir Bulaja

ISBN: 978-953-328-427-9

Zagreb, 2018.